

Rikets styrelse

1

Förslag till statens budget för 2015

Rikets styrelse

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Lagförslag.....	11
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.....	11
3	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	13
3.1	Omfattning	13
3.2	Utgiftsutveckling	14
3.3	Mål för utgiftsområdet	15
3.4	Resultatredovisning	15
4	Statschefen	17
4.1	Budgetförslag	17
4.1.1	1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	17
5	Riksdagen samt Riksdagens ombudsmän	21
5.1	Utgångspunkter för Riksdagsförvaltningens verksamhet.....	21
5.2	Resultatredovisning 2013	22
5.2.1	Resultat.....	22
5.2.2	Analys och slutsatser	23
5.3	Revisionens iakttagelser	23
5.4	Budgetförslag	23
5.4.1	2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	23
5.4.2	2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	25
5.4.3	2:3 Riksdagens fastighetsanslag	27
5.4.4	2:4 Riksdagens ombudsmän (JO).....	31
6	Sametinget.....	33
6.1	Budgetförslag	33
6.1.1	3:1 Sametinget	33
7	Regeringskansliet m.m.	35
7.1	Budgetförslag	35
7.1.1	4:1 Regeringskansliet m.m.	35
8	Länsstyrelserna	39

8.1	Omfattning	39
8.2	Utgiftsutveckling.....	40
8.3	Mål.....	40
8.4	Resultatredovisning.....	40
8.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	40
8.4.2	Resultat	41
8.4.3	Analys och slutsatser.....	52
8.5	Politikens inriktning.....	53
8.6	Budgetförslag.....	54
8.6.1	5:1 Länsstyrelserna m.m.....	54
9	Demokratipolitik	57
9.1	Omfattning	57
9.2	Utgiftsutveckling.....	57
9.3	Mål.....	58
9.4	Resultatredovisning för ett högt och mer jämlikt valdeltagande...58	
9.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	58
9.4.2	Resultat	58
9.4.3	Analys och slutsatser.....	62
9.5	Resultatredovisning för ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna	62
9.5.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	63
9.5.2	Resultat	63
9.5.3	Analys och slutsatser.....	64
9.6	Resultatredovisning för stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen.....	64
9.6.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	64
9.6.2	Resultat	65
9.6.3	Analys och slutsatser.....	66
9.7	Resultatredovisning för en ökad demokratisk medvetenhet	66
9.7.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	67
9.7.2	Resultat	67
9.7.3	Analys och slutsatser.....	67
9.8	Resultatredovisning för värna demokratin mot våldsbejakande extremism.....	68
9.8.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	68
9.8.2	Resultat	68
9.8.3	Analys och slutsatser.....	70
9.9	Resultatredovisning för mänskliga rättigheter	71
9.9.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	71
9.9.2	Resultat	71
9.9.3	Analys och slutsatser.....	73
9.10	Resultatredovisning för Justitiekanslern och Datainspektionen...73	
9.10.1	Mål för Justitiekanslern och Datainspektionen.....	73
9.10.2	Resultat	73
9.10.3	Analys och slutsatser.....	75
9.11	Politikens inriktning.....	75
9.11.1	Ett högt och mer jämlikt valdeltagande	75
9.11.2	Ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna	77

9.11.3	Stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen	78
9.11.4	En ökad demokratisk medvetenhet	78
9.11.5	Värna demokratin mot våldsbejakande extremism.....	79
9.11.6	Offentligfinansierad verksamhet ska tillämpa offentlighetsprincipen	80
9.11.7	Det fortsatta systematiska arbetet för mänskliga rättigheter i Sverige.....	81
9.12	Budgetförslag	82
9.12.1	6:1 Allmänna val och demokrati	82
9.12.2	6:2 Justitiekanslern	82
9.12.3	6:3 Datainspektionen.....	83
9.12.4	6:4 Svensk författningssamling	83
9.12.5	6:5 Valmyndigheten	84
9.12.6	6:6 Stöd till politiska partier	84
10	Nationella minoriteter	87
10.1	Omfattning	87
10.2	Utgiftsutveckling	87
10.3	Mål	88
10.4	Resultatredovisning	88
10.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	88
10.4.2	Resultat	88
10.4.3	Analys och slutsatser	92
10.5	Politikens inriktning.....	93
10.6	Budgetförslag	94
10.6.1	7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	94
10.6.2	7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	95
11	Medier	97
11.1	Omfattning	97
11.2	Budgetförslag	97
11.2.1	8:1 Presstödsnämnden.....	97
11.2.2	8:2 Presstöd.....	98
11.2.3	8:3 Myndigheten för radio och tv	98
12	Sieps samt EU-information	101
12.1	Omfattning	101
12.2	Resultatredovisning	101
12.2.1	Resultat avseende Svenska institutet för europapolitiska studier.....	101
12.2.2	Analys och slutsatser	102
12.2.3	Resultat avseende EU-information.....	102
12.2.4	Analys och slutsatser	103
12.3	Politikens inriktning.....	103
12.4	Budgetförslag	105
12.4.1	9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	105
Bilaga 1	Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna.	

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	10
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	14
Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2015–2018. Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	15
Tabell 3.3 Ramnivå 2015 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.	15
Tabell 4.1 Anslagsutveckling 1:1 Kungliga hov- och slottstaten	17
Tabell 4.2 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten.....	20
Tabell 5.1 Intäkter, kostnader och transfereringar	23
Tabell 5.2 Anslagsutveckling 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	23
Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	24
Tabell 5.4 Anslagsutveckling 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	25
Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	26
Tabell 5.6 Investeringsplan.....	27
Tabell 5.7 Anslagsutveckling 2:3 Riksdagens fastighetsanslag	27
Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:3 Riksdagens fastighetsanslag.....	28
Tabell 5.9 Investeringsplan.....	29
Tabell 5.10 Anslagsutveckling 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO).....	31
Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO).....	32
Tabell 6.1 Anslagsutveckling 3:1 Sametinget	33
Tabell 6.2 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 3:1 Sametinget	33
Tabell 7.1 Anslagsutveckling 4:1 Regeringskansliet m.m.	35
Tabell 7.2 Offentligrättslig verksamhet	35
Tabell 7.3 Uppdragsverksamhet	35
Tabell 7.4 Viss resultatinformation för Regeringskansliet	36
Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:1 Regeringskansliet m.m.....	37
Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom område länsstyrelserna.....	40
Tabell 8.2 Indikatorer utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård.....	42
Tabell 8.3 Indikatorer utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	44
Tabell 8.4 Indikatorer utg.omr. 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.....	45
Tabell 8.5 Indikatorer utg.omr. 13 Integration och jämställdhet (integration m.m.) .	46
Tabell 8.6 Indikatorer utg.omr. 13 Integration och jämställdhet (jämställdhet).....	47
Tabell 8.7 Antal årsarbetskrafter per länsstyrelse.....	49
Tabell 8.8 Antal årsarbetskrafter per verksamhet	50
Tabell 8.9 Anslagsutveckling 5:1 Länsstyrelserna m.m.	54
Tabell 8.10 Offentligrättslig verksamhet.....	54
Tabell 8.11 Inkomstitlar 2013.....	55
Tabell 8.12 Uppdragsverksamhet	55

Tabell 8.13 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 5:1 Länsstyrelserna m.m.	56
Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom område Demokratipolitik	57
Tabell 9.2 Anslagsutveckling 6:1 Allmänna val och demokrati.....	82
Tabell 9.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:1 Allmänna val och demokrati.....	82
Tabell 9.4 Anslagsutveckling 6:2 Justitiekanslern.....	82
Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:2 Justitiekanslern.....	83
Tabell 9.6 Anslagsutveckling 6:3 Datainspektionen	83
Tabell 9.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:3 Datainspektionen	83
Tabell 9.8 Anslagsutveckling 6:4 Svensk författningssamling.....	83
Tabell 9.9 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:4 Svensk författningssamling	84
Tabell 9.10 Anslagsutveckling 6:5 Valmyndigheten.....	84
Tabell 9.11 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:5 Valmyndigheten.....	84
Tabell 9.12 Anslagsutveckling 6:6 Stöd till politiska partier	84
Tabell 9.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 6:6 Stöd till politiska partier.....	85
Tabell 9.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:6 Stöd till politiska partier	86
Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom område Nationella minoriteter	87
Tabell 10.2 Antal anslutna kommuner och landsting till förvaltningsområde	88
Tabell 10.3 Anslagsutveckling 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	94
Tabell 10.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	94
Tabell 10.5 Anslagsutveckling 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer ...	95
Tabell 10.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer.....	95
Tabell 11.1 Anslagsutveckling 8:1 Presstödsnämnden	97
Tabell 11.2 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:1 Presstödsnämnden	97
Tabell 11.3 Anslagsutveckling 8:2 Presstöd	98
Tabell 11.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:2 Presstöd.....	98
Tabell 11.5 Anslagsutveckling 8:3 Myndigheten för radio och tv	98
Tabell 11.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:3 Myndigheten för radio och tv	99
Tabell 11.7 Offentligrättslig verksamhet – Avgifter för analog kommersiell radio	99
Tabell 11.8 Offentligrättslig verksamhet – Särskild avgift och viten.....	99
Tabell 11.9 Offentligrättslig verksamhet – Avgifter för ansökan om tillstånd att sända tv och digital kommersiell radio.....	99
Tabell 11.10 Uppdragsverksamhet.....	99
Tabell 12.1 Anslagsutveckling 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information.....	105
Tabell 12.2 Uppdragsverksamhet.....	105
Tabell 12.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	106

Diagramförteckning

Diagram 8.1 Länsstyrelsernas finansiering 2001–2013	51
Diagram 8.2 Anslagssparande utveckling 2008–2014	52

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att använda de avgifter som tas ut med stöd av 27 kap. 1 § miljöbalken (1998:808) för att täcka kostnader för prövning, tillsyn och utbildning enligt vad som anges i balken (avsnitt 8.6.1),
2. bemyndigar regeringen att under 2015 för anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 171 200 000 kronor under 2016 (avsnitt 9.12.6),
3. för budgetåret 2015 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse när det gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen

4. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (avsnitt 2.1 och 5.4.1),
5. godkänner investeringsplanen för anslaget 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* för 2015–2018 (avsnitt 5.4.2),
6. godkänner investeringsplanen för anslaget 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* för 2015–2018 (avsnitt 5.4.3),
7. bemyndigar Riksdagsförvaltningen att för 2015 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 5.4.2),
8. bemyndigar Riksdagsförvaltningen att för 2015 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 500 000 000 kronor (avsnitt 5.4.3),
9. för budgetåret 2015 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse när det gäller anslag för Riksdagsförvaltningen, enligt följande uppställning:

Riksdagens ombudsmän (JO) föreslår att riksdagen

10. beslutar att Riksdagens ombudsmän (JO) för 2015 får anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet (avsnitt 5.4.4),
11. för budgetåret 2015 anvisar ett ramanslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse när det gäller anslag för Riksdagens ombudsmän (JO), enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1	Kungliga hov- och slottsstaten	127 522
2:1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	851 870
2:2	Riksdagens förvaltningsanslag	705 646
2:3	Riksdagens fastighetsanslag	90 000
2:4	Riksdagens ombudsmän (JO)	86 242
3:1	Sametinget	40 511
4:1	Regeringskansliet m.m.	6 885 671
5:1	Länsstyrelserna m.m.	2 561 405
6:1	Allmänna val och demokrati	52 340
6:2	Justitiekanslern	39 923
6:3	Datainspektionen	44 033
6:4	Svensk författningssamling	1 300
6:5	Valmyndigheten	19 039
6:6	Stöd till politiska partier	171 200
7:1	Åtgärder för nationella minoriteter	102 917
7:2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	16 500
8:1	Presstödsnämnden	6 842
8:2	Presstöd	567 119
8:3	Myndigheten för radio och tv	25 815
9:1	Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	17 488
Summa		12 413 383

2 Lagförslag

Riksdagsstyrelsen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹

Stöd är avsett att bekosta handläggarkostnader åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det ska motsvara kostnaden för en politisk sekreterare per riksdagsledamot.

Vid bestämmandet av stödets storlek ska beloppet 56 600 kr per politisk sekreterare och månad ligga till grund för beräkningen.

Vid bestämmandet av stödets storlek ska beloppet 57 900 kr per politisk sekreterare och månad ligga till grund för beräkningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

¹ Senaste lydelse 2013:1047.

3 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

3.1 Omfattning

I utgiftsområde 1 Rikets styrelse ingår avsnitten Statschefen, Riksdagen samt Riksdagens ombudsmän, Sametinget, Regeringskansliet m.m., Länsstyrelserna, Demokratipolitik, Nationella minoriteter, Medier och Sieps samt EU-information.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse
Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Statschefen</i>							
1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	124	127	124	128	128	131	134
Summa Statschefen	124	127	124	128	128	131	134
<i>Riksdagen samt JO m.m.</i>							
2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	802	843	847	852	857	871	893
2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	690	717	734	706	712	724	743
2:3 Riksdagens fastighetsanslag	57	80	76	90	90	90	90
2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)	83	85	85	86	87	89	91
Summa Riksdagen samt JO m.m.	1 632	1 725	1 742	1 734	1 747	1 774	1 817
<i>Sametinget</i>							
3:1 Sametinget	40	38	37	41	41	41	42
Summa Sametinget	40	38	37	41	41	41	42
<i>Regeringskansliet m.m.</i>							
4:1 Regeringskansliet m.m.	6 577	6 844	6 840	6 886	6 932	7 045	7 231
Summa Regeringskansliet m.m.	6 577	6 844	6 840	6 886	6 932	7 045	7 231
<i>Länsstyrelserna</i>							
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 472	2 523	2 499	2 561	2 556	2 569	2 633
Summa Länsstyrelserna	2 472	2 523	2 499	2 561	2 556	2 569	2 633
<i>Demokratipolitik</i>							
6:1 Allmänna val och demokrati	39	631	616	52	52	52	52
6:2 Justitiekanslern	36	40	38	40	40	41	42
6:3 Datainspektionen	39	44	44	44	44	45	46
6:4 Svensk författningssamling	1	1	1	1	1	1	1
6:5 Valmyndigheten	19	19	19	19	19	20	20
6:6 Stöd till politiska partier	170	171	171	171	171	171	171
Summa Demokratipolitik	304	906	889	328	329	331	333
<i>Nationella minoriteter</i>							
7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	96	97	92	103	103	103	103
7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	11	17	16	17	2	2	2
Summa Nationella minoriteter	108	113	108	119	104	104	104
<i>Mediefrågor</i>							
8:1 Presstödsnämnden	6	7	7	7	7	7	7
8:2 Presstöd	518	567	517	567	567	567	567
8:3 Myndigheten för radio och tv	24	26	26	26	26	26	27
Summa Mediefrågor	548	600	550	600	600	601	601
<i>Sieps samt EU-information</i>							
9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	19	20	20	17	18	18	18
Summa Sieps samt EU-information	19	20	20	17	18	18	18
Totalt för utgiftsområde 1 Rikets styrelse	11 823	12 896	12 810	12 413	12 454	12 612	12 915

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

**Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2015–2018.
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse**

Miljoner kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	12 896	12 896	12 896	12 896
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	73	179	374	683
Beslut	-86	-153	-185	-192
Överföring till/från andra utgifts- områden	-10	-9	-14	-15
Övrigt	-459	-459	-459	-458
Ny ramnivå	12 413	12 454	12 612	12 915

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

**Tabell 3.3 Ramnivå 2015 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse**

Miljoner kronor

	2015
Transfereringar ¹	1 369
Verksamhetsutgifter ²	11 032
Investeringar ³	12
Summa ramnivå	12 413

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2013 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.3 Mål för utgiftsområdet

De av riksdagen beslutade målen inom utgiftsområdet är följande:

Samepolitik

Samepolitikens övergripande mål är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2005/06:1, bet. 2005/06:MJU2, rskr. 2005/06:108).

Demokratipolitik

En levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83).

Nationella minoriteter

Ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande (prop. 2008/09:158, bet. 2008/09:KU23, rskr. 2008/09:272).

Medierna

Stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92).

För övriga delområden inom utgiftsområdet finns inga av riksdagen bundna mål.

Mål beslutade av regeringen redovisas på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

3.4 Resultatredovisning

Resultatredovisning (inklusive resultatindikatorer, bedömningsgrunder, analys och slutsatser) lämnas på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

För avsnitten Sametinget och Medier sker resultatredovisningen samlad i utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel respektive utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

4 Statschefen

4.1 Budgetförslag

4.1.1 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tabell 4.1 Anslagsutveckling 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tusental kronor

2013	Utfall	124 394	Anslags- sparande	766
2014	Anslag	126 908 ¹	Utgifts- prognos	127 523
2015	Förslag	127 522		
2016	Beräknat	128 432 ²		
2017	Beräknat	130 618 ³		
2018	Beräknat	134 049 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 127 204 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 127 211 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 127 222 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att täcka utgifter för statschefens officiella funktioner inklusive utgifter för kungafamiljen samt för Kungliga hovstatens och Kungliga slottsstatens förvaltningsutgifter.

Kompletterande information

Kungliga hovstaten (Hovstaten) och Kungliga slottsstaten (Slottsstaten) har som huvuduppgift att bistå statschefen och övriga medlemmar av Kungafamiljen i deras officiella plikter. I uppgiften ligger även att vårda det kungliga kulturarvet och att visa detta kulturarv för allmänheten. Anslaget fördelas på Hovstaten (51 procent) och Slottsstaten (49 procent).

Anslagsmedlen som avser Hovstaten disponeras av Kammarkollegiet och betalas ut engångsvis efter rekvisition till H.M. Konungens hovförvaltning.

Resultatredovisning

Verksamheten inom Hovstaten

Kungens konstitutionella, statsceremoniella och officiella uppgifter utgör kärnan i Hovstatens årliga verksamhet. I dessa uppgifter ingår bl.a. öppnande av riksmötet, ordförandeskap i utrikesnämnden och i konseljer, audienser, statsbesök, officiella besök, representation och möten med företrädare för offentlig och privat sektor och det civila samhället.

Av verksamhetsberättelsen för 2013 framgår att närmare 40 audienser med utländska ambassadörer hållits och att tre statsbesök genomförts. Ett utgående statsbesök gick till Kroatien och inkommande statsbesök togs emot från Turkiet och Portugal. Det framgår vidare att den kungliga familjen, liksom tidigare år, har bedrivit en omfattande programverksamhet både nationellt och internationellt. Verksamheten under 2013 präglades bl.a. av uppmärksammandet av Kungens 40 år på tronen, där besök i landets 21 län ingick, och vigseln mellan Prinsessan Madeleine och herr Christopher O'Neill.

Verksamheten inom Slottsstaten

Slottsstatens verksamhet omfattar huvudsakligen vård och underhåll av det kungliga kulturarvet samt visningsverksamhet. Organisatoriskt ansvarar Ståthållarämbetet för förvaltningen av de elva kungliga slotten med till-

hörande byggnader och parker. Ett flertal underhålls- och renoveringsprojekt pågår i samarbete med Statens fastighetsverk. Det mest omfattande är den pågående fasadrenoveringen av Stockholms slott.

De kulturhistoriskt värdefulla samlingarna i slotten med omkring 250 000 föremål, förvaltas inom Slottsstaten av Kungl. Husgerådskammaren. Ett kontinuerligt konserveringsarbete bedrivs och arbetet med datakatalogisering av samlingarna pågår.

När det gäller tillgänglighet har möjligheterna att besöka och ta del av det kungliga kulturarvet förbättrats genom ökade öppettider. Flexibla utställningar har också gjort det möjligt att anordna visningar på flera slott. Ulriksdals slott och park har utvecklats som besöksmål. För de kungliga slotten redovisas över 1 miljon besök vilket är ungefär oförändrat mot föregående år. Antalet guidade visningar ökade med nära 500, vilket innebär att 4 500 visningar genomfördes. Visnings- och utställningsverksamheten sker i nära samarbete mellan Kungl. Husgerådskammaren och Ståthållarämbetet. Särskilda föreläsningsserier och temavisningar riktade till skolelever m.m. har också genomförts. Vidare har en översyn av verksamhetens arkivhantering påbörjats för att underlätta informationssökning internt och för framtida forskning.

Hovstatens ekonomi

Anslagsmedel som avser Hovstaten uppgick 2013 till cirka 63 miljoner kronor. Medlen finansierar kostnader för representation, statsbesök, resor, transporter, personal m.m. samt levnadsomkostnader som är direkt kopplade till statschefens funktion.

I enlighet med den överenskommelse som träffats mellan regeringen och Riksmarskalks-ämbetet, och som återges under avsnittet Regeringens överväganden nedan, består den ekonomiska redovisningen av Hovstatens verksamhet av resultat- och balansinformation samt kommentarer i form av tilläggsupplysningar och noter.

Följande finansiella information redovisas avseende 2013:

- En resultaträkning där samtliga intäkter för Hovstaten redovisas. Det gäller såväl anvisade medel från staten som de övriga intäkter som följer av hur verksamheten är organiserad. Kostnader finns redovisade

uppdelat på olika större kostnadsslag och det årliga nettoresultatet framgår.

- En balansräkning över Hovstatens tillgångar och skulder.
- En sammanställning av väsentliga uppgifter rörande bl.a. anställda vid Hovstaten.
- Tilläggsupplysningar och noter med specifikationer av Hovstatens intäkter och kostnader.

Redovisningen följer vedertagna principer och i tillämpliga delar de principer som sedan tidigare tillämpas för Slottsstaten.

Av årsredovisningen framgår att anslagsmedlen utgjorde 78 procent av verksamhetens intäkter. Övriga intäkter avsåg huvudsakligen kostnadsersättningar för utförda tjänster och uppdrag.

Den största kostnadsposten är personalkostnader motsvarande cirka 59 procent (49 miljoner kronor) av verksamhetens kostnader. Övriga driftkostnader motsvarar 41 procent av kostnaderna (34 miljoner kronor).

Verksamheten inom Hovstaten resulterade 2013 i en negativ kapitalförändring om drygt två miljoner kronor. Utfallet är en följd av en relativt omfattande verksamhet med stora arrangemang under året. Av balansräkningen framgår dock att det i princip inte finns någon negativ balanserad kapitalförändring.

Slottsstatens ekonomi

Anslagna medel till Slottsstaten uppgick 2013 till cirka 61 miljoner kronor.

Slottsstaten har såsom tidigare lämnat en årsredovisning enligt gängse utformning. Av redovisningen framgår att intäkterna från avgifter och andra ersättningar uppgick till drygt 77 miljoner kronor, vilket är något mer än föregående år. Av verksamhetens kostnader utgjorde personalkostnaderna 58 procent, en ökning med 4 procentenheter jämfört med året innan, och övriga driftkostnader 38 procent, en minskning med cirka 3 procentenheter. Resterande kostnader avser främst avskrivningar.

Även Slottsstaten redovisar en negativ kapitalförändring för 2013 på cirka 2 miljoner kronor. Av balansräkningen framgår dock att det finns ett balanserat resultat på cirka 28 miljoner kronor som uppkommit genom tidigare avgiftsintäkter från visningar m.m.

Anställda inom Hov- och Slottsstaten

Antalet anställda inom Hovstaten och Slottsstaten var under 2013 i stort sett oförändrat sedan föregående år. Omräknat till heltidstjänster motsvarar de tillsvidareanställda 198 tjänster, varav 65 är anställda inom Hovstaten och 133 inom Slottsstaten. Förutom tillsvidareanställda medarbetare anlitas ett stort antal personer för tillfälliga uppdrag, bl.a. i samband med representation och i visningsverksamheten.

Revisionens iakttagelser

Den verksamhet som Kungliga hovstaten bedriver omfattas inte av Riksrevisionens granskning enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Revision utförs av en extern revisor vars bedömning är att årsredovisningen avseende Hovstaten i allt väsentligt är rättvisande.

Slottsstatens årsredovisning granskas av Riksrevisionen. Riksrevisionens bedömning är att årsredovisningen för räkenskapsåret 2013 i allt väsentligt är rättvisande.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att verksamheten vid Hovstaten och Slottsstaten under 2013 har varit omfattande.

Årsredovisningen avseende Hovstaten 2013 utgör den första mer utförliga redovisningen enligt den kompletterande överenskommelse som träffats mellan regeringen och Riksmarskalksämberet, se vidare under Regeringens överväganden nedan. Det innebär att ekonomiska jämförelsetal mot tidigare år i stort sett saknas och att möjligheterna att kommentera redovisningen till viss del begränsas. Av redovisningen framgår emellertid att den balanserade kapitalförändringen i princip är noll kronor för Hovstaten, vilket tyder på att kostnaderna över längre tid har varit förenliga med anslags storlek.

Av årsredovisningen för Slottsstaten 2013 framgår att intäkter från avgifter och andra ersättningar är betydande. I likhet med tidigare år översteg dessa ersättningar intäkter av anslag.

Regeringens överväganden

Kungliga hov- och slottsstaten ska enligt den överenskommelse som träffades med regeringen 1996 årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten (prop. 1996/97:1 utg.omr. 1 avsnitt 4). Tyngdpunkten ska läggas på en redovisning av hur tilldelade medel har använts när det gäller Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren (Slottsstaten) medan övrig verksamhet endast kommer att behandlas mycket översiktligt. Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regeringens bedömning av medelsbehovet. Av det totala anslaget tillförs Hovstaten 51 procent medan Slottsstaten tilldelas 49 procent. Anslagsfördelningen mellan Hovstaten och Slottsstaten grundar sig på relationen mellan deras faktiska kostnader 1996. Kostnadsfördelningsnyckeln ska gälla långsiktigt och inte justeras av smärre förändringar i organisationen eller verkligt kostnadsutfall. Några förändringar som gjort det motiverat att komma överens om en annan anslagsfördelning har hittills inte inträffat.

År 2005 enades regeringen och Riksmarskalksämberet om att komplettera överenskommelsen från 1996 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 1 avsnitt 6). Kompletteringen innebar att som grund för en eventuell framtida ändring av anslagsfördelningen mellan Hovstaten och Slottsstaten ska större organisatoriska förändringar dem emellan redovisas i verksamhetsberättelsen för det budgetår då förändringen sker. Vidare ska information ges om de olika organisatoriska enheterna inom Hovstatens andel av de sammanlagda kostnaderna för Hovstaten. Därvid ska samtliga kostnader som anslaget är avsett att täcka vara fördelade på de berörda enheterna. Anslagets fördelning på de olika verksamhetsområdena ska dessutom bli föremål för en kontinuerlig diskussion mellan Riksmarskalksämberet och Regeringskansliet.

Regeringen och Riksmarskalksämberet enades 2013 om att komplettera överenskommelserna från 1996 och 2005, och som en följd härav i viss mån ändra den senare, när det gäller insyn i den verksamhet som bedrivs inom ramen för Hovstaten (prop. 2013/14:1 utg.omr. 1 avsnitt 4).

Den ekonomiska redogörelsen som sker i verksamhetsberättelsen blir, som en följd av den kompletterande överenskommelsen, utförligare när det gäller den verksamhet som bedrivs inom

ramen för Hovstaten. Redogörelsen utgörs av en uppställning som liknar den redogörelse som lämnas för Slottsstaten. Detta innebär att uppställningen inte längre anger de organisatoriska enheterna inom Hovstatens andel av de sammanlagda kostnaderna för Hovstaten utan i stället består av resultat- och balansinformation samt kommentarer i form av tilläggsupplysningar och noter.

I förarbetena till regeringsformen framgår att hovet står utanför den statliga förvaltningsorganisationen (prop. 1973:90 s. 176). Den verksamhet som Hovstaten bedriver omfattas inte av lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Hovstaten omfattas inte heller av anslagsförordningens (2011:223) bestämmelser, om bl.a. prövning av anslagssparande och indragning av anslag, eller andra delar av det ekonomiadministrativa regelverket för myndigheter under regeringen. Kammarkollegiet utbetalar anslagsmedlen engångsvis efter rekvisition. Överenskommelsen ändrar inte ordningen i dessa avseenden.

Regeringen föreslår att 127 522 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 128 432 000 kronor, 130 618 000 kronor respektive 134 049 000 kronor.

Tabell 4.2 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	126 908	126 908	126 908	126 908
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	727	1 960	4 145	7 575
Beslut ³	-133	-435	-434	-434
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	127 522	128 433	130 618	134 049

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget föreslås minska med 113 000 kronor för 2015 och beräknas minska med 436 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

5 Riksdagen samt Riksdagens ombudsmän

5.1 Utgångspunkter för Riksdagsförvaltningens verksamhet

Riksdagen har som det främsta demokratiska statsorganet konstitutionellt fastställda uppgifter i det svenska statsskicket. Riksdagen med dess ledamöter har som folkets främsta företrädare också en central roll i opinionsbildningen och en skyldighet att verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Riksdagen har även uppgifter som följer av internationella åtaganden och av medlemskapet i Europeiska unionen.

Riksdagens arbete bedrivs i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen, riksdagsordningen och särskilda riksdagsbeslut om arbetets inriktning.

Riksdagsförvaltningens uppgift

Riksdagsförvaltningen är riksdagens förvaltningsmyndighet. Förvaltningens verksamhet regleras i riksdagsordningen (RO) och i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen samt i annan lagstiftning och i föreskrifter på riksdagsområdet.

Riksdagsförvaltningen har endast en verksamhetsgren: *Stöd till den parlamentariska processen*.

Huvuduppgiften för förvaltningen är att stödja riksdagen i behandlingen av ärenden och se till att kammaren, utskotten och övriga riksdagsorgan får det stöd och den service de behöver. Riksdagsförvaltningen ska också informera allmänheten om riksdagens arbete och om EU-frågor samt handlägga ärenden som rör riksdagens internationella kontakter. Förvalt-

ningen har även ansvar för säkerhet och kris- hantering i riksdagen under fredstid och ansvarar för de myndighets- och förvaltningsuppgifter som anges i riksdagsordningen samt andra lagar och föreskrifter.

Riksdagsstyrelsens uppdrag till förvaltningen

Riksdagsstyrelsen har formulerat förvaltningens uppdrag på följande vis:

Riksdagsförvaltningen ska skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens och ledamöternas arbete genom att

- svara för väl fungerande stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.
- svara för väl fungerande stöd och service till ledamöter och partikanslier
- främja kunskapen om riksdagen och dess arbete
- vårda och bevara riksdagens byggnader och samlingar
- vara en väl fungerande och framsynt myndighet och arbetsgivare.

Dessa uppdrag utgör grunden för de fem uppdragsområden som Riksdagsförvaltningens verksamhet är indelad i:

- A Stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.
- B Stöd och service till ledamöter och partikanslier.
- C Kunskap om riksdagen och riksdagens arbete.

- D Vård och bevarande av byggnader och samlingar.
- E Myndighet och arbetsgivare.

5.2 Resultatredovisning 2013

5.2.1 Resultat

Riksdagsstyrelsen kan konstatera att Riksdagsförvaltningen i allt väsentligt har utfört de uppdrag som lagts på förvaltningen och ser resultatet som tillfredsställande.

För en mer utförlig redogörelse över arbetet i riksdagen hänvisas till Riksdagens årsbok för riksmötesåret 2012/13 och Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2013 (2013/14:RS2) samt utskottens egna verksamhetsberättelser.

Stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.

Riksdagsförvaltningen har under 2013 säkerställt att riksdagen har kunnat fullgöra sina uppgifter enligt bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen. Kammarens preliminära planer har i huvudsak hållits, riksdagens protokoll har kommit ut i rätt tid och utskotten har fått ett väl fungerande stöd samt att kvaliteten på möten vid inkommande internationella besök har varit hög.

Riksdagsförvaltningen har under 2013, i enlighet med prioriteringarna för verksamheten, fortsatt sitt arbete med att förbättra och modernisera it-stödet till beslutsprocessen i kammaren och utskotten. En ny tjänst, Digital mötestjänst, har utvecklats för att ledamöterna enkelt ska få tillgång till alla sammanträdeshandlingar för utskotten och EU-nämnden i pekplatta och dator.

Stöd och service till ledamöter och partikanslier

Riksdagsförvaltningens verksamhet inom uppdragsområdet har under 2013 säkerställt att ledamöter och partikanslier fått ett väl fungerande stöd och en god service. Enligt en serviceundersökning som gjordes under hösten så är riksdagens ledamöter mycket nöjda med förvaltningen i sin helhet.

Riksdagsförvaltningen har under 2013, i enlighet med prioriteringarna för verksamheten, utvecklat intranätet för att förbättra stödet till ledamöterna, partikanslierna och förvaltningen.

Genom kammarappen kan ledamöterna numera följa direktsända tv-sändningar från kammaren i mobilen och pekplattan. Under året har förvaltningen också arbetat med en förstudie om förutsättningarna för att skapa en gemensam central plats, ett servicecenter, där ledamöter och tjänstemän kan få vissa ärenden lösta direkt.

Kunskapen om riksdagen och dess arbete

Riksdagsförvaltningen har under 2013 säkerställt att allmänheten, massmedier, vidareinformatorer, skolor och speciella målgrupper getts möjligheter att få information och kunskaper om riksdagens arbete. Tillgängligheten till information har utvecklats i bl.a. digitala medier. Tv-produktionen kring riksdagens arbete har fungerat väl. Riksdagsbiblioteket har gett externa målgrupper god möjlighet till information och kunskap om riksdagens arbete. Intresset för skolvisningar inklusive demokrativerkstaden har varit fortsatt högt. Kurser och fortbildningsdagar för lärare har hållit hög kvalitet.

Riksdagsförvaltningen har under 2013, i enlighet med prioriteringarna för verksamheten, påbörjat arbetet med att utveckla en helt ny demokrativerkstad för att kunna ta emot dubbelt så många skolklasser som i dag. Fortsatta satsningar görs för att förbättra tillgängligheten till digital information om riksdagen och riksdagens arbete.

Vård och bevarande av byggnader och samlingar

Riksdagsförvaltningen har genom verksamheten inom uppdragsområdet säkerställt att riksdagens byggnader och samlingar vårdas och bevaras på ett systematiskt sätt. Styrdokument för ledning och styrning har tagits fram enligt plan, fastighetsprojekt har i huvudsak bedrivits enligt plan och arbetet med äldre riksdagsdokument har fortsatt.

Under 2013 har förvaltningen bl.a. renoverat fastigheten Mercurius och förberett för renovering av ledamotshuset. Trafikbegränsande åtgärder runt riksdagens hus på Helgeandsholmen har genomförts.

Myndighet och arbetsgivare

Förvaltningen bedömer att den under 2013 har varit en väl fungerande och framsynt myndighet och arbetsgivare. Bedömningen baseras på att sjukfrånvaron har varit fortsatt låg, förvaltningen har genomfört utvecklingsinsatser för chefer, utvecklingsprojekten har i huvudsak löpt enligt plan, ledamöter och medarbetare har haft stabil

tillgång till it-stöd i verksamheten samt att Riksdagsförvaltningen har nått sina kvantitativa miljömål.

Riksdagsförvaltningen har under 2013 fortsatt sitt arbete med att utveckla styrningen. Förvaltningen har arbetat med att byta it-plattform, e-postsystem samt uppgradering till nytt Officepaket. Arbetet med klarspråk ska bidra till effektivare kommunikation och mer användbara texter. Förvaltningen har också tagit fram en strategi för kompetensförsörjning och fortsatt sitt arbete med likabehandling.

5.2.2 Analys och slutsatser

I tabellen nedan framgår Riksdagsförvaltningens intäkter, kostnader och transfereringar för *stöd till den parlamentariska processen*.

Tabell 5.1 Intäkter, kostnader och transfereringar

Miljoner kronor

	2013	2012	2011
Intäkter ¹	34	35	35
Kostnader	1 611	1 513	1 956
<i>Nettokostnad</i>	<i>1 578</i>	<i>1 478</i>	<i>1 921</i>
Transfereringar	475	469	470
Totalt	2 053	1 947	2 390

¹ Utom intäkter av anslag.

De högre kostnaderna för 2013 jämfört med 2012 beror främst på att årets förändring av avsättning för framtida pensioner och inkomstgarantier inklusive sociala avgifter har ökat jämfört mot föregående år. Utöver de nedlagda kostnaderna, 1 611 miljoner kronor, har 475 miljoner kronor betalats ut i form av stöd och bidrag, främst som stöd till parti-grupperna i riksdagen (274 miljoner kronor, varav ca 231 miljoner kronor för politiska sekreterare) samt som stöd till politiska partier (170 miljoner kronor), bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer (15 miljoner kronor), bidrag till interparlamentariskt samarbete (13 miljoner kronor) och resebidrag till skolor (2,5 miljoner kronor).

Intäkterna kan främst hänföras till uthyrning av lokaler i Riksdagsförvaltningens fastigheter, försäljning av riksdagstryck samt prenumerationstäckning från tidningen Riksdag & Departement.

Konstitutionsutskottet kommer under hösten 2014 att behandla Riksdagsförvaltningens års-

redovisning för 2013. Vid behandlingen av årsredovisningen för 2012 (bet. 2013/14:KU1) hade utskottet inget att invända.

5.3 Revisionens iakttagelser

Enligt Riksrevisionens uppfattning ger årsredovisningen en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Riksdagsförvaltningens finansiella ställning den 31 december 2013.

5.4 Budgetförslag

5.4.1 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tabell 5.2 Anslagsutveckling 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tusental kronor

2013	Utfall	801 715	Anslags-sparande	56 409
2014	Anslag	842 655 ¹	Utgifts-prognos	846 659
2015	Förslag	851 870		
2016	Beräknat	857 291 ²		
2017	Beräknat	870 795 ³		
2018	Beräknat	893 242 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 851 871 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 851 870 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 851 869 tkr i 2015 års prisnivå.

Anslaget ändamål

Anslaget får användas för kostnader för;

- riksdagsledamöter enligt lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,
- stöd till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen enligt lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen,
- talmannens verksamhet, resor och representation,
- utskottens utgående besök samt utrikes och inrikes resor och utfrågningar,

- internationellt och interparlamentariskt samarbete samt bidrag till interparlamentariskt samarbete,
- bidrag till föreningar i riksdagen samt för
- språkutbildning till riksdagens ledamöter.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Valet 2014

I samband med val ökar normalt kostnaderna för Riksdagsförvaltningen. Ökningens storlek är svårberäknad eftersom det bl.a. föreligger osäkerheter avseende kostnader för pensioner och inkomstgarantier. Kostnaderna påverkas av det antal ledamöter som inte nomineras eller återväljs i samband med valet.

Politiska sekreterare

Stödet till partigrupperna i riksdagen för politiska sekreterare till riksdagens ledamöter beräknas med utgångspunkt i ett schablonbelopp per mandat i enlighet med lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen. Stödet är avsett att täcka kostnaderna för handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter och beräknas efter normen en politisk sekreterare per riksdagsledamot. En uppräknings av schablonbeloppet för stödet till politiska sekreterare föreslås med ca 2,3 procent från nuvarande 56 600 kronor till 57 900 kronor fr.o.m. den 1 januari 2015. För ovanstående ändamål föreslås att nivån på anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* höjs med 5 444 000 kronor.

Inkomstgarantin

Nya regler för omställningsstöd infördes den 1 maj 2014 och består dels av stödåtgärder vid omställning, dels ett ekonomiskt omställningsstöd. Reglerna gäller för de ledamöter som väljs in i riksdagen vid valet 2014. Det ekonomiska omställningsstödet ersätter på sikt inkomstgarantin. För de ledamöter som valdes in eller trädde in som ersättare före riksdagsvalet 2014 kommer de tidigare reglerna om inkomstgaranti att gälla.

Riksdagsstyrelsens förslag

Med reservation för uppräknings av stödet till politiska sekreterare har Riksdagsförvaltningen gjort bedömningen att det preliminärt tilldelade anslaget för 2015 i huvudsak bör kunna rymma den ordinarie verksamheten.

Riksdagsstyrelsen föreslår att 851 870 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 857 291 000 kronor, 870 795 000 kronor respektive 893 242 000 kronor.

För 2015 bör det enligt riksdagsstyrelsen för anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* finnas en anslagskredit på högst 3 procent av anvisat anslag.

Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	842 655	842 655	842 655	842 655
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	3 771	9 157	22 575	44 879
Beslut	5 444	5 479	5 565	5 708
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	851 870	857 291	870 795	893 242

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

5.4.2 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag

Tabell 5.4 Anslagsutveckling 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag

Tusental kronor

2013	Utfall	690 138	Anslags- sparande	28 731
2014	Anslag	717 344 ¹	Utgifts- prognos	733 865
2015	Förslag	705 646		
2016	Beräknat	712 058 ²		
2017	Beräknat	724 043 ³		
2018	Beräknat	743 083 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition

² Motsvarar 705 646 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 705 646 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 705 646 tkr i 2015 års prisnivå.

Anslaget ändamål

Anslaget får användas för Riksdagsförvaltningens förvaltningsutgifter och bidrag till föreningar i riksdagen samt resebidrag till skolor. Anslaget används också för kostnader för stipendier till skolungdomar samt kostnader för nämnder och riksdagsorgan enligt lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsstyrelsen har fastställt en strategisk plan för Riksdagsförvaltningen 2015–2018 (dnr 1434-2013/14). Verksamheten ska vara ändamålsenlig och tillförlitlig samt präglas av hög kvalitet och kostnadseffektivitet. I alla sammanhang ska Riksdagsförvaltningen särskilt prioritera den verksamhet som avses inom uppdragsområdet Stöd till arbetet i kammare och utskott m.m. Därefter ska verksamheten inom uppdragsområdet Stöd och service till ledamöter och partikanslier prioriteras.

Stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.

Utvecklingen av it-stödet till beslutsprocessen i kammaren och utskotten fortsätter. I arbetet ingår bl.a. att färdigställa systemen för hantering av dokument för beredning och beslut samt ett nytt it-stöd för att genomföra kammarens sammanträden. Befintliga system och informationskanaler ska vidareutvecklas för att förbättra informationen till ledamöterna om kammarens arbete. Omodern teknik ska fasas ut.

Stöd och service till ledamöter och partikanslier

Ny teknik och mobila lösningar, där modernt, enkelt och säkert är ledord i utvecklingsarbetet, ska underlätta effektiva arbetsätt. Arbetet med att utveckla Riksdagsförvaltningens intranät till ett effektivt arbetsredskap fortsätter.

Tillgången till övernattningsbostäder för ledamöter ska ses över.

Säkerheten i riksdagen fortsätter att prioriteras. Målet är att minska risken för och konsekvenserna av allvarliga hot, störningar, kriser och olyckor. Inom informations säkerhetsområdet ska nya styrdokument tas fram för att ytterligare strukturera arbetet.

Med anledning av utredningar inom säkerhetsområdet kan det bli aktuellt för riksdagsstyrelsen att återkomma till riksdagen.

Kunskap om riksdagen och riksdagens arbete

Riksdagen ska vara en arena för demokrati, kunskap, utbildning och dialog. Informationen om riksdagens arbete och beslut ska bli mer tillgänglig. Bland annat ska arbetet med att utveckla riksdagen.se fortsätta och en ny demokrati verkstad utvecklas som kan ta emot dubbelt så många klasser som i dag.

Riksdagen har, efter en framställning från riksdagsstyrelsen, beslutat att utgivningen av Riksdag & Departement ska upphöra. Informationen om riksdagens arbete på riksdagen.se ska fortsätta att utvecklas. Förändringsarbetet kommer att pågå även under första halvåret 2015.

Vård och bevarande av byggnader och samlingar

Ledning och styrning inom fastighetsområdet ska fortsätta utvecklas. Ett strategiskt lokalprogram med den inriktning riksdagsstyrelsen fastställt ska tas fram. Programmet ska ligga till grund för arbetet med ombyggnader och renoveringar. Målet är att utnyttja lokalerna bättre. En grundnivå för tillträdesskyddet ska också etableras.

Arbetet fortsätter med att öka tillgängligheten till äldre riksdagsdokument.

Med anledning av eventuell fastighetsförsäljning kan det bli aktuellt för riksdagsstyrelsen att återkomma till riksdagen.

Myndighet och arbetsgivare

Arbetet med att utveckla Riksdagsförvaltningen som serviceorganisation för den parlamentariska beslutsprocessen och som myndighet ska fortsätta.

Det förbättringsarbete som har bedrivits för att vara en tydlig, modern, professionell, engagerad och delaktig parlamentsförvaltning ska integreras i den löpande verksamheten. Det ska ske på ett hållbart sätt, utifrån en gemensam värdegrund och gemensamma principer för verksamhetsutvecklingen. Förvaltningens chefer har i det arbetet en betydelsefull roll. Ett viktigt utvecklingsområde är därför chefs- och ledarskapsfrågor.

Hur Riksdagsförvaltningen leds är ett prioriterat område. Förutsättningarna för intern styrning och kontroll ska förbättras, bl.a. ska den ekonomiska styrningen fortsätta utvecklas. Rutiner ska etableras för att följa upp och hålla styrdokument aktuella.

Dialogen och delaktighet på arbetsplatsen ska förbättras. Intranätet och klarspråk är viktiga verktyg i det arbetet. Grunden ska läggas för att klarspraksarbetet ska integreras i hela förvaltningens verksamhet. Arbetet med likabehandling och mot diskriminering ska vara fortsatt aktivt.

För att kunna attrahera, rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens måste Riksdagsförvaltningen utvecklas till en än mer attraktiv arbetsgivare. Arbetet fortsätter med att öka och främja kunskapen om Riksdagsförvaltningen som arbetsplats och arbetsgivare. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling är också viktiga områden.

Förvaltningen ska också se över och utveckla stödet till riksdagens myndigheter och nämnder, bl.a. pågår en översyn av lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen föreslår att 705 646 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 712 058 000 kronor, 724 043 000 kronor respektive 743 083 000 kronor.

Riksdagsstyrelsen föreslår att Riksdagsförvaltningen bemyndigas att ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 100 000 000 kronor.

För 2015 bör det enligt riksdagsstyrelsen för anslaget 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* finnas en anslagskredit på högst 3 procent av anvisat anslag.

För 2015 bör det enligt riksdagsstyrelsen beviljas en räntekontokredit på högst 10 procent av myndighetens totala anslagsutrymme.

Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag

Tusental kronor	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	717 344	717 344	717 344	717 344
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	3 914	10 468	22 718	42 179
Beslut	-15 612	-15 754	-16 019	-16 440
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	705 646	712 058	724 043	743 083

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

Investeringsplan

Nivån på de investeringar som föreslås för perioden 2015–2018 beräknas ligga på samma nivå som tidigare år.

Riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen godkänner den investeringsplan som finns i tabell 5.6.

Tabell 5.6 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Budget 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Anläggningstillgångar	36,6	28,6	37,2	40,0	40,0	40,0
Summa investeringar	36,6	28,6	37,2	40,0	40,0	40,0
Anslag						
Lån i Riksgäldskontoret	36,6	28,6	37,2	40,0	40,0	40,0
Summa finansiering	36,6	28,6	37,2	40,0	40,0	40,0

Låneram

Riksdagsförvaltningen har för 2014 en låneram för anläggningstillgångar (100 000 000 kronor). Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen bemyndigar Riksdagsförvaltningen att för 2015 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 100 000 000 kronor.

5.4.3 2:3 Riksdagens fastighetsanslag

Tabell 5.7 Anslagsutveckling 2:3 Riksdagens fastighetsanslag

Tusental kronor

År	Utfall	56 739	Anslags- sparande	51 328
2013	Utfall	56 739	Anslags- sparande	51 328
2014	Anslag	80 000 ¹	Utgifts- prognos	75 945
2015	Förslag	90 000		
2016	Beräknat	90 000		
2017	Beräknat	90 000		
2018	Beräknat	90 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål

Anslaget får användas för kostnader för särskilt beslutat underhåll i Riksdagsförvaltningens egna fastigheter och bostadsrätter. Det används också för kostnader för renoverings- och underhålls-åtgärder, evakueringslokaler i samband med renoveringsarbeten, fast inredning och konst samt kostnader för it-system kopplade till denna verksamhet. Anslaget ska även täcka kostnader för räntor och avskrivningar för ovanstående.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Sedan Riksdagsförvaltningen övertog ansvaret för fastighetsförvaltningen av riksdagens byggnader från Byggnadsstyrelsen på 1980-talet och ytterligare fastigheter tillkom i samband med Byggnadsstyrelsens nedläggning 1993 har underhålls- och ombyggnadsåtgärder till största delen anslagsfinansierats. Under senare år har dock en del större investeringsåtgärder finansierats via lån i Riksgäldskontoret.

Riksdagsförvaltningen har under de senaste åren påbörjat en omfattande genomgång av fastigheternas status. Den analysen visar att skicket på fastigheterna och deras tekniska installationer generellt sett är sämre än vad som tidigare varit känt. Resultatet av dessa analyser ska sammanställas till en underhållsplan för varje fastighet. En lokal- och fastighetsstrategi har tagits fram. Vissa förebyggande arbeten för att minimera akuta skador genomförs kontinuerligt.

Det har i samband med detta arbete också visat sig att det finns ett behov av att även förändra lokalerna så att dessa bättre stöder riksdagens arbetssätt och nya krav. För att dokumentera dessa behov har riksdagsstyrelsen gett förvaltningen i uppgift att ta fram ett strategiskt lokalprogram för riksdagens fastigheter. I arbetet med framtagandet av ett nytt strategiskt lokalprogram har styrelsen tillsatt en beredningsgrupp för fastighetsfrågor, under ledning av talmannen. Det strategiska lokalprogrammet tillsammans med underhållsplanerna kommer att ligga till grund för den fortsatta planeringen av kommande fastighetsrenoveringar.

Riksdagsstyrelsen beslutade under 2013 om en ny modell för att säkerställa styrelsens kontroll och inflytande vid större fastighetsprojekt. I modellen infördes obligatoriska beslutspunkter inför igångsättning av olika skeden i projekten samt en möjlighet för

styrelsen att besluta om en särskild granskning av beslutsunderlag av internrevisionen.

Vid styrelsemötet i februari 2014 beslutade riksdagsstyrelsen om inriktningen för det fortsatta arbetet med det strategiska lokalprogrammet.

Vård och bevarande av byggnader och samlingar

Riksdagsstyrelsen beslutade i juni 2009 om en underhålls- och renoveringsplan för riksdagens fastigheter och godkände i april 2010 ett förslag till en övergripande tidsplan. En rapport om arbetsläget inom renoveringsprogrammet lämnades till styrelsen i maj 2012. Där redovisades vikten av att omfattande renoveringsprojekt genomförs först efter det att ett strategiskt lokalprogram beslutats, en inventering av fastigheternas skick och standard har genomförts och en metod för styrning av fastighetsprojekt beslutats. Styrelsen beslutade vid mötet att renoveringen av kv. Mars/Vulcanus (Ledamotshuset) senareläggs. I februari 2014 beslutade styrelsen om att påbörja en förstudie kring renovering av ledamotshuset i enlighet med den sedan tidigare beslutade projektmodellen.

Under perioden 2012–2014 genomförs renoveringsarbeten i fastigheten Mercurius. Slutkostnaden för renoveringen beräknas till högst 343 miljoner kronor. Efter renoveringen kommer fastigheten att användas av ledamöter, partikanslier och annan verksamhet som måste finnas innanför skalskyddet under kommande renoveringar av övriga fastigheter.

Som en följd av kommande renovering och behovet av evakueringsmöjligheter kommer kostnaderna för tillfälliga evakueringslokaler även fortsättningsvis att vara höga. Det gäller även kostnader för avskrivningar och räntor.

Som en del av det strategiska lokalprogrammet finns en genomförandeplan av renoveringarna framtagen, denna visar på att renoveringsarbetena kommer att pågå en bra bit in på 2030-talet.

I kvarteret Cephalus byttes inte rörstammarna vid återflytten 1983. Läget i fråga om stammar för avlopp och varmvatten är bekymmersamt. Redan tidigare har stammar spruckit med stora skador och olägenheter för lokalnyttjarna som följd. Därutöver behöver omfattande arbeten göras när det gäller tillgänglighet, ventilation, el och ytskikt.

En förstudie har genomförts under våren 2011 avseende vattenskadorna i golvet i Riksdagshuset västra plan 1. Renoveringen av dessa lokaler måste samordnas med övriga arbeten i fastigheten. Golvet är dock i ett sådant skick att det inte är uteslutet att akuta åtgärder måste vidtas innan ett samordnat renoveringsprojekt kan genomföras i Riksdagshuset västra.

Riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen föreslår att 90 000 000 kronor anvisas under 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 90 000 000 kronor för respektive år. Riksdagsförvaltningen avser att årligen återkomma med eventuella justeringar av denna nivå.

Riksdagsstyrelsen föreslår att Riksdagsförvaltningen bemyndigas att ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 500 000 000 kronor.

För 2015 bör det enligt riksdagsstyrelsen för anslaget 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* finnas en anslagskredit på högst 3 procent av anvisat anslag.

Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:3 Riksdagens fastighetsanslag

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	80 000	80 000	80 000	80 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	10 000	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	90 000	90 000	90 000	90 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Investeringsplan

Nivån på de investeringar som föreslås för perioden 2015–2018 baserar sig på nuvarande planerade underhålls- och renoveringsåtgärder av Riksdagsförvaltningens fastigheter.

Riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen godkänner den investeringsplan som finns i tabell 5.9.

Tabell 5.9 Investeringsplan*Miljoner kronor*

	Utfall 2013	Prognos 2014	Budget 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Anläggningstillgångar, fastigheter	11,5	10,0	15,0	10,0	10,0	10,0
Underhåll och renoveringsplan, fastigheter	160,2	80,0	25,0	40,0	40,0	40,0
Summa investeringar	171,7	90,0	40,0	50,0	50,0	50,0
Anslag						
Lån i Riksgäldskontoret	171,7	90,0	40,0	50,0	50,0	50,0
Summa finansiering	171,7	90,0	40,0	50,0	50,0	50,0

Låneram

Riksdagsförvaltningen har för 2014 låneramar som avser investeringar i fastigheter (500 000 000 kronor). Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen bemyndigar Riksdagsförvaltningen att för 2015 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 500 000 000 kronor. På grund av omfattningen av planerade underhålls- och ombyggnadsåtgärder samt eventuella tidsmässiga förskjutningar kommer nyttjandegraden periodvis att vara lägre än 90 procent.

Mål för Riksdagens ombudsmän (JO) 2015

Riksdagens ombudsmäns (JO) uppgift är att, enligt 13 kap. 6 § regeringsformen samt lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO-instruktionen), utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar. Det främsta syftet med JO:s verksamhet är att främja rätts-säkerheten.

De övergripande målen för verksamheten är följande:

- Att genom tillsyn över efterlevnaden av lagar och andra författningar hos dem som utövar offentlig verksamhet främja rätts-säkerheten och höja den rättsliga kvalitets-nivån i myndighetsutövningen.
- Att främja den internationella spridningen av idén om rättslig kontroll genom oberoende ombudsmannainstitutioner.
- Att fullgöra de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (National Preventive Mechanism, NPM) enligt det fakultativa protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (OPCAT).

Verksamheten ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Handläggningstiderna och ärendebalansen ska hållas på en rimlig nivå.

Mer preciserade mål för verksamheten kommer att anges i JO:s verksamhetsplan för 2015.

Resultatredovisning

Resultat

De övergripande mål som sattes upp för 2013 överensstämmer med de övergripande mål som nu föreslås för 2015. För 2013 hade i verksamhetsplanen mer preciserade mål satts upp när det gällde bl.a. handläggningstider för klagomåls-ärenden samt inspektionsverksamheten. För klagomålsprövningen var målet att nyinkomna ärenden i normalfallet skulle vara avskrivna eller remitterade inom två månader och att ett remitterat ärende i normalfallet skulle vara avgjort inom ett år från det att ärendet kom in. För inspektionsverksamheten, och då avses både de inspektioner som sker på tillsyns-avdelningarna och NPM-enhetens inspektioner, var målet att antalet skulle vara minst detsamma som under 2012.

Under 2013 hade 12 procent av avskrivnings-ärendena en handläggningstid som översteg 60 dagar och 38 procent av de remitterade ärendena hade en handläggningstid längre än ett år.

Antalet inspektioner, tillsynsavdelningarnas och NPM-enhetens sammanlagda antal, uppgick till 64, vilket är något högre än föregående år.

Under 2013 besvarades 133 remisser i lagstiftningsärenden.

JO tog under året emot ett stort antal utländska besök för information och diskussion samt var representerad vid ett flertal internationella konferenser och seminarier.

Under de första fyra månaderna 2014 har inströmningen av ärenden legat på i stort sett samma nivå som under motsvarande period 2013.

Analys och slutsatser

Riksdagens konstitutionsutskott har betonat att klagomålsprövningen är JO:s viktigaste uppgift och den som är bäst ägnad att uppfylla syftet med JO:s verksamhet i stort. Denna verksamhet har också prioriterats.

Under 2013 registrerades 7 017 nya klagomålsärenden. Som tidigare nämnts har 12 procent av de ärenden som skrivits av under året haft en handläggningstid som överstiger 60 dagar. JO:s bedömning är att målet, att avskrivningsärenden i normalfallet ska vara handlagda inom två månader, har nåtts. Av de remitterade

ärendena har 38 procent haft en handläggningstid som överstiger det uppsatta målet ett år. Andelen är för stor för att man ska kunna anse att målet har nåtts. Det är i sammanhanget dock värt att notera att ärendebalansen har minskat jämfört med föregående år liksom antalet ärenden i balans som är äldre än ett år.

Målet för inspektionsverksamheten har nåtts.

JO:s bedömning är att ärendehandläggningen hållit samma höga kvalitet som under tidigare år.

För ytterligare resultatinformation hänvisas till JO:s ämbetsberättelse för verksamhetsåret 2012-07-01 – 2013-06-30 samt till årsredovisningen för 2013.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har för 2013 bedömt årsredovisningen som i allt väsentligt rättvisande.

5.4.4 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)

Tabell 5.10 Anslagsutveckling 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2013	Utfall	83 272		10 911
2014	Anslag	85 160 ¹	Utgifts-prognos	85 160
2015	Förslag	86 242		
2016	Beräknat	87 161 ²		
2017	Beräknat	88 666 ³		
2018	Beräknat	90 992 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition

² Motsvarar 86 242 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 86 242 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 86 242 tkr i 2015 års prisnivå.

Anslagets ändamål

Anslaget får användas för Riksdagens ombudsmäns (JO) förvaltningsutgifter och anskaffningar av anläggningstillgångar.

Riksdagens ombudsmäns (JO) överväganden

Kostnad för utvecklande av intranät och kostnader för SLA-avtal

Från och med våren 2014 har JO inte längre tillgång till Riksdagsförvaltningens intranät. JO måste därför ta fram ett eget intranät.

Investeringskostnaden beräknas till cirka 800 000 kronor och kommer att finansieras av anslagssparandet. Investeringen måste påbörjas redan under 2014. De löpande driftskostnaderna beräknas till 500 000 kronor per år. I dessa ingår, förutom förvaltnings-, support- och underhållskostnader, del av en administrativ tjänst. JO föreslår därför att anslaget tillförs 500 000 kronor fr.o.m. 2015.

JO:s kostnader för it har sedan 2012 ökat främst på grund av överenskommelsen om JO:s it-drift med Riksdagsförvaltningen. JO har hittills inte begärt att anslaget ska justeras för denna del och avser heller inte att göra det för 2015.

Förbättrat inomhusklimat

Kyla, värme och störande ljud från Kungsträdgården har under lång tid upplevts som stora arbetsmiljöproblem. Fönsterrenovering är enligt JO:s hyresavtal Riksdagsförvaltningens ansvar. Fastighetens markiser är utslitna och behöver lagas eller bytas mot annat solskydd. För närvarande pågår en diskussion med Riksdagsförvaltningens fastighetsenhet om hur JO lämpligen kan förbättra inomhusklimatet och minska ljudstörningen från Kungsträdgården. För 2015 uppskattas 2 000 000 kronor behöva användas av JO:s anslagssparande för sådana åtgärder.

Investeringar

Riksdagens ombudsmän (JO) har hittills fått använda anslagsmedel för att finansiera sina anläggningstillgångar, bl.a. med hänsyn till att dessa investeringar normalt är av ringa omfattning. Enligt 11 § lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ska anläggningstillgångar finansieras med lån i Riksgäldskontoret, om inte riksdagen beslutar att finansiering ska ske på annat sätt.

Under 2015 uppskattas investeringsbehovet till cirka 2 500 000 kronor och består framförallt av åtgärder för att förbättra inomhusklimatet samt utvecklingskostnader för eget intranät. Från och med 2016 beräknas investeringsbehovet sjunka i jämförelse med 2015 års nivå.

Riksdagens ombudsmän (JO) föreslår att anläggningstillgångarna även under 2015 får finansieras med anslagsmedel.

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagens ombudsmän (JO) föreslår att 86 242 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Riksdagens ombudsmän (JO)* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 87 161 000 kronor, 88 666 000 kronor respektive 90 992 000 kronor. Riksdagens ombudsmän (JO) föreslår att anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet får anslagsfinansieras.

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	85 160	85 160	85 160	85 160
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	582	1 496	2 992	5 304
Beslut	500	505	514	528
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	86 242	87 161	88 666	90 992

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

6 Sametinget

6.1 Budgetförslag

6.1.1 3:1 Sametinget

Tabell 6.1 Anslagsutveckling 3:1 Sametinget

Tusental kronor

2013	Utfall	39 622	Anslags- sparande	-24
2014	Anslag	38 319 ¹	Utgifts- prognos	37 339
2015	Förslag	40 511		
2016	Beräknat	40 699 ²		
2017	Beräknat	41 359 ³		
2018	Beräknat	42 445 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 40 414 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 40 416 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 40 418 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Sametingets och Nationellt samiskt informationscentrums förvaltningsutgifter.

Kompletterande information

Regeringens samepolitik redovisas under flera andra utgiftsområden bland andra under utgiftsområdena 16 Utbildning och universitetsforskning, 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget förstärks permanent från 2015 med 2 000 000 kronor. Regeringen föreslår därför att 40 511 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Sametinget* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 40 699 000 kronor, 41 359 000 kronor respektive 42 445 000 kronor.

Tabell 6.2 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 3:1 Sametinget

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	38 319	38 319	38 319	38 319
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	226	497	1 125	2 158
Beslut ³	1 966	1 883	1 915	1 968
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	40 511	40 699	41 359	42 445

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget föreslås minska med 34 000 kronor för 2015 och beräknas minska med 97 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

7 Regeringskansliet m.m.

7.1 Budgetförslag

7.1.1 4:1 Regeringskansliet m.m.

Tabell 7.1 Anslagsutveckling 4:1 Regeringskansliet m.m.

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags- sparande	Utfall
2013	Utfall	6 577 099		457 283
2014	Anslag	6 843 531 ¹	Utgifts- prognos	6 839 950
2015	Förslag	6 885 671		
2016	Beräknat	6 932 055 ²		
2017	Beräknat	7 044 510 ³		
2018	Beräknat	7 230 946 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 869 719 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 865 432 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 6 865 998 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Regeringskansliets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för utrikesrepresentationen, kommittéväsendet och gemensamma ändamål (hyror, kapitalkostnader m.m.).

Mål

Regeringskansliet ska vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen anger att Regeringskansliets årsredovisning har upprättats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Riksrevisionen har bedömt att Regeringskansliets årsredovisning för räkenskapsåret 2013 i allt väsentligt är rättvisande.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 7.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	161 138	0	0	0
Prognos 2014	160 000	0	0	0
Budget 2015	150 000	0	0	0

Inkomsterna från expeditionsavgifter och ansökningsavgifter för viseringar m.m., som redovisas på inkomsttitel, beräknas 2015 till 150 000 000 kronor. Verksamheten utförs vid utlandsmyndigheterna.

Tabell 7.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	873	873	0
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Prognos 2014	500	500	0
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Budget 2015	500	500	0
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)

Regeringens överväganden*Regeringskansliets verksamhet*

I nedanstående tabell redovisas viss resultatinformation för Regeringskansliet.

Tabell 7.4 Viss resultatinformation för Regeringskansliet

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Antal tjänstgörande (inkl. politikeravtal)	4 514	4 639	4 771	4 856	4 471	4 345	4 629	4 584
<i>andel kvinnor/män</i>	58/42	58/42	58/42	59/41	59/41	59/41	60/40	60/40
Anställda på politikeravtalet	156	195	193	196	191	203	202	196
<i>andel kvinnor/män</i>	46/54	43/57	43/57	45/55	49/51	48/52	47/53	48/52
Andel kvinnor/män av anställda på chefsavtalet	38/62	39/61	40/60	40/60	43/57	43/57	45/55	48/52
Sjukfrånvaro andel av arbetstid	2,9	2,5	2,4	2,1	1,9	1,9	1,9	2,1
<i>bland kvinnor/män</i>	3,8/1,5	3,2/1,5	2,9/1,5	2,7/1,2	2,3/1,2	2,4/1,3	2,3/1,3	2,7/1,3
Antal diarietförda ärenden	85 335	94 031	99 433	115 666	105 158	100 966	91 753	96 341
Regeringsärenden	7 899	6 952	6 972	6 395	7 033	6 355	5 595	5 579
Propositioner och skrivelser	187	142	212	224	218	171	187	198
Författningsärenden	1 581	1 463	1 433	1 600	2 070	1 600	995	1 177
Kommitté- och tilläggsdirektiv	141	185	158	130	136	124	133	127
Regleringsbrev och ändringsbeslut	658	652	671	890	729	665	669	631
SOU-serien	118	113	131	100	107	86	95	87
Ds-serien	24	53	87	69	48	46	60	77
Interpellationssvar	442	778	702	531	436	453	436	503
Frågesvar till riksdagen	1 906	1 774	1 603	1 163	869	723	729	765
Brevsvar till enskilda	34 007	36 698	30 143	32 302	30 361	27 571	26 643	26 106
Resdagar i Sverige (med övernattnig)	8 434	13 088	13 371	17 429	12 297	9 984	7 057	7 500
Resdagar utomlands (med övernattnig)	34 722	45 632	43 722	51 012	36 154	37 300	33 363	36 682
Arbetsdagar i EU:s rådsarbetsgrupper	2 232	2 395	2 912	5 285	2 494	2 444	2 556	2 556
Arbetsdagar i kommissionens kommittéer och expertgrupper	1 537	1 478	1 488	1 918	1 687	1 563	1 433	1 595
Arbetsdagar i internationella organisationer utanför EU	4 825	5 046	4 927	5 455	3 875	3 890	3 991	3 883
Faktapromemorior till EU-nämnden	114	137	150	150	138	164	159	164
Reg. internationella handlingar	91 083	74 437	65 035	14 750	14 447	15 345	13 722	14 027
Utlandsstationerade	678	661	656	674	584	571	588	581
<i>andel kvinnor/män</i>	55/45	54/46	52/48	52/48	53/47	54/46	54/46	56/44

Regeringskansliet, kommittéerna och utlandsmyndigheterna hade vid utgången av 2013 tillsammans 4 584 tjänstgörande (exklusive lokalanställda vid utlandsmyndigheterna).

Av de tjänstgörande var ca 4 procent anställda på politikeravtalet. Andelen kvinnor som är anställda på chefsavtalet har ökat. Sjukfrånvaron är fortsatt låg i förhållande till staten totalt. Det gäller både bland kvinnor och bland män.

Under 2013 och 2014 har fortsatta effektiviseringar av förvaltningsstödet genomförts.

Ytterligare redovisning av Regeringskansliets arbete återfinns i Regeringskansliets årsbok 2013 och på www.regeringen.se.

Utrikesrepresentationen

Utrikesrepresentationen bestod per den 1 augusti 2014 av 103 utlandsmyndigheter, varav 89 ambassader, 7 konsulat samt 7 representationer och delegationer. Sverige har diplomatiska förbindelser med i stort sett alla självständiga stater i världen. Vidare har Sverige i storleksordningen 350 honorärkonsulat.

Från och med den 1 januari 2000 till och med den 1 augusti 2014 har regeringen beslutat att öppna 23 ambassader och 4 karriärkonsulat. För samma period har regeringen beslutat att stänga 21 ambassader och 7 karriärkonsulat.

Regeringen har ambitionen att öka antalet utlandsmyndigheter med inriktning på främjande verksamhet.

Anslagsförändringar

I enlighet med 2014 års ekonomiska vårproposition (2013/14:100) förs 10 700 000 kronor som avser vissa säkerhetsfrågor vid statsministerns tjänstebostäder från anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* till det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 1:2 *Säkerhetspolisen* fr.o.m. 2015.

Regeringen föreslår vidare att 400 000 kronor som avser verksamhet av förvaltningskaraktär förs från det under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda anslaget 2:3 *Internationella arbetsorganisationen* (ILO) till anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* fr.o.m. 2015.

Mot bakgrund av genomförda förändringar av medborgarskapslagstiftningen föreslår regeringen att 220 000 kronor för 2015 och 110 000 kronor för 2016 förs från anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* till det under utgiftsområde 8 Migration uppförda anslaget 1:1 *Migrationverket*.

Regeringen föreslår att 6 885 671 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 6 932 055 000 kronor, 7 044 510 000 kronor respektive 7 230 946 000 kronor.

Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 4:1 Regeringskansliet m.m.

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	6 843 531	6 843 531	6 843 531	6 843 531
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	37 425	99 862	216 908	403 168
Beslut ³	3 905	-13 341	-13 014	-12 763
Överföring till/från andra anslag	-10 300	-9 207	-14 314	-14 691
Övrigt ⁴	11 110	11 211	11 400	11 701
Förslag/beräknat anslag	6 885 671	6 932 055	7 044 510	7 230 946

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget föreslås minska med ca 6 100 000 kronor för 2015 och beräknas minska med ca 23 500 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

⁴ Här ingår förändringar av valutakurser samt lokalkostnader i utlandet.

8 Länsstyrelserna

8.1 Omfattning

Området länsstyrelserna avser den samordnade länsförvaltningen med de 21 länsstyrelserna. Området omfattar anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* Anslaget finansierar cirka hälften av länsstyrelsernas verksamhetskostnader (se vidare avsnitt 8.4.2, under rubrik Ekonomi och finansiering).

De 21 länsstyrelserna verkar utifrån uppgiften att vara statens regionala företrädare. Länsstyrelserna ska verka för att nationella mål får genomslag i länen samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelserna ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndigheternas ansvarsområden samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Länsstyrelserna har bl.a. uppgifter i fråga om livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, regional tillväxt, infrastrukturplanering, hållbar samhällsplanering och boende, energi och klimat, kulturmiljö, skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, naturvård, miljö- och hälsoskydd, lantbruk och landsbygd, fiske, regionaliserad rovdjursförvaltning, folkhälsa, jämställdhet och integration. Utöver dessa uppgifter har vissa länsstyrelser särskilda uppgifter, bl.a. förvaltning av vattendistrikt, fjällfrågor, vissa rennärlingsfrågor, tillsyn rörande penningtvätt och frågor om tillstånd att anordna kampsportsmatcher. För många av de offentliga åtaganden som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna även uppgifter som rör samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering.

Ansvarsfördelning för regionalt tillväxtarbete

Ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun regleras genom lagar och förordningar inom flera olika sektorer. För länsstyrelserna, landstingen, samverkansorganen respektive Gotlands kommun är det lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län och lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen som reglerar ansvarsfördelningen för det regionala tillväxtarbetet och transportinfrastrukturen. I Stockholms, Västmanlands, Väster- norrlands och Norrbottens län har länsstyrelserna det regionala utvecklingsansvaret. I Skåne, Västra Götalands och Hallands län är det landstingen som har detta ansvar och i Gotlands län är det Gotlands kommun som är ansvarig. I 13 län (Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Värmlands, Örebro, Dalarnas, Gävleborgs, Jämtlands och Västerbottens län) har samverkansorganen motsvarande ansvar. Från och med den 1 januari 2015 överförs det regionala utvecklingsansvaret i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Örebro, Gävleborgs och Jämtlands län från samverkansorganet till landstinget. Överföringen sker i enlighet med ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom område länsstyrelserna

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Område länsstyrelserna</i>							
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 472	2 523	2 499	2 561	2 556	2 569	2 633
Summa område länsstyrelserna	2 472	2 523	2 499	2 561	2 556	2 569	2 633

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

8.3 Mål

Regeringens mål för området länsstyrelserna är att nationella mål ska få genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Målet omfattar samtliga län oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan stat och kommun.

- utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård,
- utgiftsområde 21 Energi,
- utgiftsområde 22 Kommunikationer,
- utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel samt
- utgiftsområde 24 Näringsliv.

8.4 Resultatredovisning

Länsstyrelserna har uppgifter inom ramen för nationella mål, vilka är fördelade på ett stort antal utgiftsområden med flera riksdagsbundna mål. Målen återfinns under respektive utgiftsområde. Detta innebär att beslut och insatser inom olika utgiftsområden ofta får konsekvenser för länsstyrelsernas verksamhet. De utgiftsområden, utöver utgiftsområde 1 Rikets styrelse, inom vilka länsstyrelserna bedriver verksamhet är:

- utgiftsområde 5 Internationell samverkan,
- utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap,
- utgiftsområde 8 Migration,
- utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg,
- utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet,
- utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv,
- utgiftsområde 17 Kultur, medier, trosamfund och fritid,
- utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik,
- utgiftsområde 19 Regional tillväxt,

Resultatredovisningen avser länsstyrelsernas verksamhet inom de ovan redogjorda utgiftsområdena. Redovisningen utgår i huvudsak från de uppgifter som ålagts länsstyrelserna i regleringsbrevet för 2013. Utöver den resultatredovisning som görs i detta avsnitt hänvisas till respektive utgiftsområde i denna proposition.

8.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande sammanfattning av resultatindikatorerna finns för att visa hur länsstyrelserna bidrar till att uppfylla målet för området länsstyrelserna:

- andel av länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark,
- antal vargrevir med föryngringar,
- andel sanerade objekt i förorenade områden i förhållande till antal inventerade objekt,
- installerad effekt i vindkraftverk och producerad el som kommer från vindkraft,
- andel sysselsatta och andel nystartade företag utanför tätort,
- antal överprövade respektive upphävda detaljplaner,

- antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har överprövat respektive upphävt,
- andel kommuner som har tecknat överenskommelser om flyktingmottagande,
- antal platser per 10 000 invånare avseende nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl,
- antal platser per 10 000 invånare avseende asylsökande ensamkommande barn, och
- andel nystartade företag av kvinnor respektive män.

Länsstyrelserna har i årsredovisningarna för 2013 redovisat värden för de indikatorer som beskrivs ovan. Tidsserien gäller 2011–2013 men för ett fåtal indikatorer saknas värden för 2013. Statistiken för dessa tillgängliggörs inte förrän senare innevarande år. I dessa fall redovisas tidsserien 2010–2012.

Arbetet med indikatorerna är en del av länsstyrelsernas ordinarie verksamhet och förvaltas av Länsstyrelsen i Örebro län.

8.4.2 Resultat

I resultatredovisningen redogörs för sju av länsstyrelsernas verksamhetsområden som utgår från de uppgifter som länsstyrelserna har enligt förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion. Indikatorer redovisas för verksamheter inom utgiftsområdena 13, 18, 20 och 23. Verksamhetsområdena har bl.a. valts utifrån deras storleksmässiga betydelse för länsstyrelsernas verksamhet. Redovisningen omfattar således inte all den verksamhet som länsstyrelserna bedriver.

Samordnings- och sektorsövergripande arbete

Länsstyrelsernas uppgift är att arbeta sektorsövergripande och utifrån ett statligt helhetsperspektiv samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Detta är särskilt framträdande inom verksamhetsområdena mottagande av nyanlända invandrare, landsbygd, samhällsplanering, miljöskydd och naturvård samt krisberedskap. Det sektorsövergripande

arbetet är också av stor betydelse för länsstyrelsernas uppdrag att främja länens utveckling. Länsstyrelserna samverkar brett och det speglar den mångfald av verksamhet som bedrivs. Samverkan med de statliga myndigheterna sker på såväl övergripande strategisk nivå, som på konkret operativ nivå.

Mottagande av vissa nyanlända invandrare

Länsstyrelserna har under året arbetat med utvecklingsinsatser när det gäller mottagande av nyanlända invandrare och av ensamkommande barn. Ansvar för nyanländas etablering är fördelat på flera statliga myndigheter, landstingen, kommunerna och privata aktörer. Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för etableringsuppdraget.

Behovet av samverkan är stort. Länsstyrelserna samverkar med de olika aktörerna i syfte att samordna insatserna för nyanlända invandrarers etablering. Samverkan, samordning och finansiering av utvecklingsinsatser är både viktiga och efterfrågade. De är en förutsättning för en effektiv etablering i arbets- och samhällslivet.

Landsbygd och lantbruk

Inom ansvarsområdet landsbygd har länsstyrelserna under 2013 samverkat med myndigheter och organisationer som arbetar för landsbygdens utveckling såsom kommunerna, bygdeggrupper och regionerna. Länsstyrelserna har samverkat med Jordbruksverket i ett projekt i förberedelserna inför kommande Landsbygdsprogram 2014–2020 och införandet av de nya jordbrukarstöden. Avsikten är bl.a. att förstärka arbetet med de andra aktörerna i länet som involveras i arbetet med genomförandet av de nya stöden och programmet.

Bredband är viktigt för utvecklingen på landsbygden. Flera länsstyrelser har tagit fram bredbandsstrategier och i arbetet med dessa har samverkan skett med kommuner, bygdeggrupper och näringsliv.

Samhällsplanering

Flera länsstyrelser har utvecklat och stärkt verksamheten inom plan- och byggprocessen. Det handlar dels om att i flera delar av landet verka för ett ökat bostadsbyggande, dels om att korta handläggningstiderna.

Naturvård och miljöskydd

Länsstyrelserna har haft fortsatt fokus på miljöarbetet med inriktning på miljö kvalitets-

målen och särskilt miljögifter, biologisk mångfald, vatten samt klimat och energi.

Länsstyrelserna har en viktig roll i att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet för att minska klimatpåverkan och för en energiomställning. Arbetet förutsätter samverkan med andra regionala aktörer såsom kommunerna och näringslivet, men också med nationella myndigheter. Arbetet har inneburit att stödja kommunerna med energiomställning, stärka och utveckla det regionala klimat- och energiarbetet samt driva omställningen till en grön utveckling med nya jobb, tillväxt och ökad konkurrenskraft.

Krisberedskap

Länsstyrelserna har 2013 redovisat den samlade regionala lägesbilden av beredskapen i länet. Länsstyrelsernas arbete med att sammanställa regionala risk- och sårbarhetsanalyser bidrar till en god överblick av riskbilden i landet.

Även inom länsstyrelsernas ansvarsområde berörs flera olika verksamheter. Uppgifterna syftar i stor utsträckning till att förebygga och ha beredskap för att kunna hantera en kris, vilket försvårar dimensioneringen av resurser. Samtidigt är detta en viktig uppgift för länsstyrelserna, att genom sin centrala roll inom verksamheterna skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar bidra till säkerhetsarbetet.

Naturvård och miljöskydd

Redovisning av indikatorer

Indikatorerna avser målet inom utgiftsområde 20 att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Riksdagen har beslutat om 16 miljö kvalitetsmål som anger det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. (Se vidare utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård för beskrivning av miljö kvalitetsmålen.)

Indikatorerna utgår från biologisk mångfald (1), förekomst av rovdjur (2), mark (3) samt förnybar energi (4 och 5). Värdet för respektive år utgörs av ett genomsnitt för samtliga länsstyrelser utom när det gäller antal vargrevir där det totala antalet anges.

Tabell 8.2 Indikatorer utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård

	2011	2012	2013
1 Andel skyddad produktiv skogsmark av total areal	3,12	3,18	3,23
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>8,1/0,9</i>	<i>8,2/0,9</i>	<i>8,3/0,9</i>
2 Antal vargrevir med förnygringar	23,5	29,5	32,5
3 Andel sanerade objekt i förhållande till antal inventerade objekt i riskklass 1, %	17,8	20,2	23,4
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>69,8/0</i>	<i>77,5/0</i>	<i>100,0/0</i>
4 Installerad effekt i vindkraftverk, MW	131,6	171,7	199,7
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>554,5/0,1</i>	<i>644,3/0,1</i>	<i>696,0/0,1</i>
5 Producerad el från vindkraft, GWh	339,2	376,8	517,4
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>1 188/5</i>	<i>1 440/7</i>	<i>1 548/9</i>

Miljöarbete

Länsstyrelsernas insatser är betydelsefulla för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen ska kunna nås. Vid många länsstyrelser är arbetet med att verka för att miljö kvalitetsmålen nås väl integrerat i länsstyrelsens övriga verksamhet, och en bred och regelbunden samverkan har skett inom länen. Länsstyrelserna har samverkat genom RUS (Regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet) och flera länsstyrelser har även deltagit i regionala samverkansnätverk. Samtliga länsstyrelser har arbetat i någon form med regionala åtgärdsprogram i samverkan med länets aktörer.

Länsstyrelsernas uppföljning har en central roll i den årliga uppföljningen av miljö målen samt i samverkan mellan länsstyrelserna och de nationellt målsansvariga myndigheterna. Samtliga länsstyrelser har under året genomfört en årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålen i sitt län och uppdaterat de läns gemensamma indikatorer som används inom miljömålssystemet. Syftet med den regionala uppföljningen är dels att utgöra underlag till den nationella uppföljningen, dels att användas i länens miljöarbete. Länsstyrelsernas samverkansorgan RUS har svarat för den regionala analysen i den årliga uppföljningen.

Vad gäller länsstyrelsernas arbete med efterbehandling av förorenade områden har en stor del av inventeringsarbetet slutförts 2013 eller kommer att slutföras under 2014. Länsstyrel-

sernas insatser har fortsatt förbättrats i förhållanden till tidigare år, vilket även framgår av indikator 3 i Tabell 8.2. Kommunerna har tillsynsansvar för många förorenade områden och därför har flera av länsstyrelserna arbetat med tillsynsvägledning och utbildning 2013. Dessutom har flera länsstyrelser genomfört gemensamma insatser, t.ex. information riktad till banker och till deponiprojekt inom projektet Miljösamverkan.

Miljötillsyn

Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Utvecklingen av tillsynsverksamheten har varit stabil under 2013.

Medvetenheten om behovet av att utveckla tillsynen och höja ambitionsnivån har genomgående varit hög bland länsstyrelserna, även om flertalet har angett att det är svårt att genomföra planerad tillsyn fullt ut. Nästan alla länsstyrelser har arbetat för att utveckla arbetsmetoder och handläggning för att förbättra sin tillståndsprövning och tillsyn.

De flesta länsstyrelser har deltagit i Miljösamverkan Sverige och anger att det är en viktig arena för att utveckla samsyn och praktiska handläggningsrutiner inom de olika tillsynsområdena. Flera länsstyrelser har under året genomfört en samlad tillsynsvecka, vilket bidragit till ökad tillsyn och uppmärksamhet i länet.

Liksom tidigare år har många länsstyrelser uppgett att utrymmet för egeninitierad tillsyn varit begränsat under 2013.

Skydd och skötsel

Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden är det mest omfattande verksamhetsområdet för länsstyrelserna sett till kostnader för verksamheten. Utvecklingen bedöms vara oförändrad jämfört med 2012. Antalet beslutade naturreservat har ökat från 105 (st.) år 2012 till 156 (st.) år 2013. Arealen för de beslutade naturreservaten har dock minskat från 73 520 hektar 2012 till 36 462 hektar 2013.

Det regionala klimat- och energiarbetet samt klimatanpassning

Inom länsstyrelsernas arbete med regionala klimat- och energistrategier har utvecklingen varit positiv under 2013. Den positiva utvecklingen framgår även av indikatorerna 4 och 5 i Tabell 8.2. Både installerad effekt och produ-

cerad el från vindkraftverk har ökat mellan 2012 och 2013. Det finns dock fortsatt stora skillnader mellan länsstyrelserna exempelvis avseende hur de konkret har arbetat med planering och genomförande av handlingsplaner och åtgärder kopplade till klimat- och energistrategin. Flera länsstyrelser har tagit ett samlat grepp när det gäller att leda och samordna det regionala klimat- och energiarbetet. Arbetet med åtgärdsprogram har utvecklats under 2013, om än i olika takt.

Arbetet med klimatanpassning har också utvecklats väl. Samtliga länsstyrelser har deltagit i det nationella nätverket och samverkat med kommuner samt andra regionala och nationella aktörer. Länsstyrelserna har genomfört ett stort antal insatser för att stärka klimatanpassningsarbetet i länen. De har bl.a. genomfört enkätundersökningar och besök i respektive läns kommuner som en del av arbetet med att ta fram regionala handlingsplaner för klimatanpassning.

Flera länsstyrelser har eller håller på att ta fram kommunspecifik information om hur respektive kommun kan påverkas av ett förändrat klimat. Länsstyrelserna har även arbetat tvärssektoriellt med frågan, bl.a. genom att delta i granskningen av kommunernas detalj- och översiktsplaner samt i risk- och sårbarhetsarbetet.

Lantbruk och landsbygd, livsmedelskontroll samt djurskydd

Redovisning av indikatorer

Indikatorerna avser målet om ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald. Målet återfinns inom utgiftsområde 23.

Värdet för respektive år utgörs av ett genomsnitt för riket. Det finns inga tillgängliga värden för 2013. För att få en treårig tidsserie redovisas åren 2010–2012 i Tabell 8.3.

Tabell 8.3 Indikatorer utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

	2010	2011	2012
1 Andelen sysselsatta utanför tätort i %	8,0	8,0	8,0
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>20,0/4,0</i>	<i>20,0/4,0</i>	<i>20,0/4,0</i>
2 Andelen sysselsatta kvinnor utanför tätort i %	3,0	3,0	3,0
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>6,0/1,0</i>	<i>6,0/1,0</i>	<i>7,0/2,0</i>
3 Andelen sysselsatta män utanför tätort i %	5,0	5,0	5,0
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>14,0/3,0</i>	<i>14,0/3,0</i>	<i>13,0/3,0</i>
4 Andel nystartade företag utanför tätort i %	26,4	31,9	24,7
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>60,3/6,8</i>	<i>67,2/8,0</i>	<i>57,2/6,2</i>
5 Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort i %	8,6	10,8	8,9
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>20,8/2,3</i>	<i>24,1/2,7</i>	<i>21,0/2,4</i>
6 Andel nystartade företag av män utanför tätort i %	17,8	21,1	15,8
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>39,5/4,5</i>	<i>43,1/5,3</i>	<i>36,2/3,7</i>

Lantbruk och landsbygd

Länsstyrelserna har under 2013 haft en fortsatt hög takt i utbetalningarna av gårdsstödet. Länsstyrelsernas arbete är resultatet av ett långsiktigt och strategiskt arbete bl.a. inom ramen för Jordbruksverkets och länsstyrelsernas gemensamma projekt för styrning och uppföljning av SAM-stöd (samlad ansökan om jordbrukarstöd) som startades 2010. För 2013 var målet att 95 procent av gårdsstödet skulle ha betalats ut den 2 december. I stort har samtliga länsstyrelser uppnått målet.

Utvecklingen inom verksamhetsområdet landsbygd har varit svagt positiv under 2013. Bedömningen baseras på handläggningstider och vidtagna åtgärder för att uppnå målen i landsbygdsprogrammet för åren 2007–2013. Länsstyrelserna har även deltagit i det förberedande arbetet för att ta fram det kommande landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Jordbruksverket genomförde en processgranskning av handläggningen av landsbygdsprogrammet hösten 2012. Som en konsekvens av granskningen har länsstyrelserna upprättat handlingsplaner. Hanteringen av utbetalningar av medel och handläggningen av landsbygdsprogrammet har under 2013 på de flesta länsstyrelser förbättrats jämfört med 2012.

Djurskydd och livsmedelskontroll

Under 2013 har antalet djurskyddskontroller minskat något jämfört med 2012 medan andelen planerade kontroller har legat på ungefär samma nivå som 2012. Länsstyrelserna har under 2013 skapat ett nätverk, det så kallade 28-nätverket, för samverkan mellan länsstyrelserna. Nätverket hanterar samtliga frågor inom det veterinära ansvarsområdet. Nätverket har bidragit till samverkan och samordning och därigenom ökad likriktning av olika frågor länsstyrelserna sammellan. Nätverket har även utvecklats till en tydlig och användbar kommunikationskanal mellan länsstyrelserna och övriga berörda myndigheter. Länsstyrelserna har dessutom tagit fram gemensamma rutiner för att följa upp och verifiera att djurskyddskontrollen är effektiv och ändamålsenlig. Ett stort antal åtgärder görs gemensamt av länsstyrelserna och Jordbruksverket. För mer information om detta se utg.omr. 23, rubrik 2.5.2.3.

Länsstyrelsernas arbete med livsmedelskontroller är fortfarande under utveckling. Livsmedelsverkets revision visar att 25 procent av livsmedelsanläggningarna inom primärproduktionen är registrerade hos länsstyrelserna. Detta försvårar ett riskbaserat kontrollurval och länsstyrelserna når därför inte upp till det nationella målet att minst 1 procent av livsmedelsföretagen i primärproduktionen ska kontrolleras varje år. Av de kontroller som genomfördes 2012 på primärproducerande livsmedelsanläggningar var 20 procent riskbaserade.

Hållbar samhällsplanering och bostadsmarknad

Redovisning av indikatorer

Indikatorerna avser målet inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik. Indikatorerna kan ses som ett mått på hur väl tillsynen och tillsynsvägledningen fungerar enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken.

Värdet för respektive år utgörs av ett genomsnitt för samtliga länsstyrelser. Det högsta värdet representerar den länsstyrelse som t.ex. har överprövat flest detaljplaner (indikator 1) medan det lägsta värdet är den länsstyrelse som överprövat minst antal detaljplaner.

Tabell 8.4 Indikatorer utg.omr. 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

	2011	2012	2013
1 Antal överprövade detaljplaner	1,2	1,4	1,9
Högsta/lägsta värde	6/0	5/0	9/0
2 Antal upphävda detaljplaner	0,5	0,7	0,5
Högsta/lägsta värde	3/0	2/0	3/0
3 Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har överprövat	22,1	24,9	20,9
Högsta/lägsta värde	116/0	123/0	85/0
4 Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har upphävt	8,4	13,7	12,0
Högsta/lägsta värde	51/0	96/0	67/0

Resultatindikatorerna för utgiftsområde 18 är svåranalyserade. Å ena sidan innebär fler överprövade och upphävda detaljplaner att länsstyrelserna fullföljt sitt tillsynsuppdrag enligt plan- och bygglagen, å andra sidan kan det vara så att länsstyrelserna inte gett kommunerna tillräckligt med stöd vid planeringsarbetet. Relativt få detaljplaner har överprövats eller upphävts. Det har dock skett en ökning av antalet överprövade detaljplaner 2013 jämfört med föregående år. Antalet överprövade detaljplaner som upphävts har dock inte ökat jämfört med 2012. Antalet strandskyddsdispenser som länsstyrelserna har överprövat eller upphävt har minskat 2013 jämfört med 2012.

Ett annat sätt att mäta utvecklingen inom utgiftsområdet är att referera till den tid som det tar för länsstyrelserna att handlägga överklagade kommunala beslut enligt plan- och bygglagen (2010:900). Det gäller framför allt beslut om detaljplaner och om bygglov. I länsstyrelsernas regleringsbrev för 2013 infördes inriktningsmål för när 75 respektive 90 procent av de båda beslutstyperna bör vara avgjorda. Under 2012 hade 55,3 procent av överklagade detaljplaner avgjorts inom tre månader. Motsvarande andel för 2013 var 71 procent. Inriktningsmålet är 75 procent. Inom fem månader var motsvarande andelar 79,1 respektive 81,7 procent. Inriktningsmålet ligger här på 90 procent. Antalet länsstyrelser som klarade detta inriktningsmål 2012 var sju. Detta antal hade 2013 ökat till tolv.

Av Boverkets sammanställning av länsstyrelsernas handläggningstider för bygglov framgår bl.a. att andelen ärenden som avgjorts inom fyra respektive sex månader har ökat mellan 2012 och 2013.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att länsstyrelsernas handläggning av överklagade detaljplaner och bygglov har utvecklats på ett positivt sätt.

Hållbar samhällsplanering

Länsstyrelsernas uppgift består i stor utsträckning i att förse kommunerna med relevant underlag samt att ge kommunerna råd, information och stöd för deras planering. Länsstyrelserna för också dialog med och förmedlar kunskap till bl.a. bostadsföretag, byggintressenter och näringslivet i stort samt till det civila samhället i motsvarande frågor.

Länsstyrelsernas arbete med bostadsförsörjningsfrågor berörs också bl.a. med anledning av ändringarna i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Lagen anger numera att kommunerna i sin planering för bostadsförsörjningen ska ta hänsyn till de regionala förutsättningarna och behoven samt samråda med andra berörda kommuner och ge andra regionala aktörer möjlighet att yttra sig. Den ändring av plan- och bygglagen (2010:900) som ägde rum 2011 och som innebar att kommunerna i sin fysiska planering ska beakta nationella och regionala mål, planer och program innebär att länsstyrelserna nu arbetar med en regionalisering av de mål m.m. som utarbetats på nationell nivå.

Flera länsstyrelser lyfte 2013 fram frågor om skapandet av digitala agendor, digitalisering av äldre material samt skapandet av digitala handläggningsstöd och planeringsverktyg till gagn för en effektivisering av såväl länsstyrelsernas interna arbete som av kommunernas planeringsverksamhet. I samband med detta lyftes också samarbetet med lantmäterimyndigheterna fram när det gäller kunskapsspridning i fråga om plangenomförandefrågor.

Integration, migration och mänskliga rättigheter

Redovisning av indikatorer

Indikatorerna avser målet, inom utgiftsområde 13, om lika rättigheter, skyldigheter och möjlig-

heter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Värdet för respektive år utgörs av ett genomsnitt för riket. Det högsta och lägsta värdet i tabellen nedan representerar det län med det högsta respektive det lägsta värdet. Till exempel visar indikator 1 att det finns län där överenskommelser om att ta emot nyanlända skett i varje kommun 2013 medan det i ett län skett med 85 procent av kommunerna. Se utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet för ytterligare beskrivning av länsstyrelsernas arbete inom området integration.

Tabell 8.5 Indikatorer utg.omr. 13 Integration och jämställdhet (integration m.m.)

	2011	2012	2013
1 Andel kommuner som har tecknat överenskommelser om nyanlända	93,0	94,0	95,0
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>100,0/67,0</i>	<i>100,0/75,0</i>	<i>100,0/85,0</i>
2 Antal platser per 10 000 inv. avs. nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl	16,5	16,8	22,5
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>29,0/9,6</i>	<i>34,2/6,4</i>	<i>60,2/2,6</i>
3 Antal platser per 10 000 inv. avs. asylsökande ensamkommande barn	2,9	3,4	4,3
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>9,9/1,1</i>	<i>11,3/1,2</i>	<i>12,4/1,9</i>

Mottagande av vissa nyanlända invandrare

Antalet personer som har fått uppehållstillstånd och behöver hjälp med bosättning har ökat kraftigt under 2013. Länsstyrelserna har därför prioriterat bosättningsarbetet under året.

Det har skett en kontinuerlig positiv utveckling av länsstyrelsernas arbete på integrationsområdet, se bl.a. indikatorerna i Tabell 8.5. Samtliga län har en organiserad samverkan på integrationsområdet mellan myndigheter, kommuner, landsting och, i vissa fall, även föreningsliv och näringsliv. Samverkan är tematiskt uppbyggd kring exempelvis mottagande, bosättning, arbete, utbildning eller hälsa. Länsstyrelserna är ofta sammankallande i de olika samverkans- och nätverksforumen.

Länsstyrelserna har fortsatt arbetet med att gemensamt utveckla och samordna verksamheterna inom integrationsområdet, bland annat genom den gemensamma samordningsgruppen. Länsstyrelserna har även spelat en viktig roll vid de länsdialoger som genomfördes av samordnarna för kommunalt flyktingmottagande under våren 2013.

Ensamkommande barn

Utvecklingen av området är positiv i förhållande till tidigare år. Antalet platser har ökat och fler kommuner än tidigare har tecknat överenskommelser, se Tabell 8.5 indikator 3. Länsstyrelserna har bedrivit ett strategiskt arbete på den regionala nivån. Dessutom har länsstyrelserna deltagit i en nationell samverkan med Migrationsverket och andra berörda aktörer.

Länsstyrelserna har ett välfungerande samarbete med Migrationsverket. I slutet av året har länsstyrelserna tillsammans med Migrationsverket förberett sig för ändringen av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., som trädde i kraft den 1 januari 2014. Lagändringen har gynnat utvecklingen av antalet platser i överenskommelserna för mottagande av ensamkommande barn.

Antalet platser som kommunerna har tecknat överenskommelser om motsvarar dock inte det behov som finns.

Mänskliga rättigheter

Sammantaget är utvecklingen likvärdig med 2012. Länsstyrelserna har under 2013 följt upp arbetet med den gemensamma handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter. Arbetet med handlingsplanen har bidragit till att insatser för att verksamhetsintegrera ett perspektiv med mänskliga rättigheter successivt har ökat. Samtidigt återstår det arbete. Nivån på insatserna skiljer sig åt mellan länsstyrelserna. Vissa länsstyrelser har kommit långt i arbetet, medan andra endast genomfört de gemensamma insatserna. För att ytterligare stärka länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter har Länsstyrelsen i Dalarnas län fått i uppdrag att samordna och utveckla arbetet. I uppdraget ingår att samordna ett fortsatt nätverk för samtliga länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter.

Jämställdhet

Redovisning av indikatorer

Indikatorerna avser målet inom utgiftsområde 13 att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv med fokus på delmålen en jämn fördelning av makt och inflytande samt ekonomisk jämställdhet.

Värdet för respektive år utgör ett genomsnitt för riket. För indikatorn finns inget värde tillgängligt för 2013. För att få en treårig tidsserie redovisas åren 2010–2012 i Tabell 8.6.

Tabell 8.6 Indikatorer utg.omr. 13 Integration och jämställdhet (jämställdhet)

	2010	2011	2012
Andel nystartade företag av kvinnor/män	34,2/65,8	35,0/65,0	37,5/62,5
Högsta/lägsta värde (kvinnor)	36,8/31,3	36,8/32,5	37,7/33,2
Högsta/lägsta värde (män)	68,7/63,2	67,5/63,2	66,8/62,3

En av de framtagna indikatorerna inom jämställdhet, anmälda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor 18 år eller äldre, följs inte upp i årets budgetproposition. Skälet till detta är att indikatorn ska analyseras och utvärderas ytterligare.

Jämställdhetsintegrering

Länsstyrelsernas arbete med jämställdhetsintegrering har haft en försiktigt positiv utveckling. Samtliga länsstyrelser har strategier för arbetet med jämställdhetsintegrering. Fler länsstyrelser har prioriterat arbetet och jämfört med 2012 har länsstyrelserna i ökad utsträckning initierat ett internt utvecklingsarbete.

De länsstyrelser som har lyckats bäst med sitt arbete är de myndigheter som arbetat strategiskt och systematiskt med jämställdhetsintegrering.

Mäns våld mot kvinnor

Området är prioriterat av länsstyrelserna. Flera länsstyrelser har arbetat för att förbättra det strategiska arbetet med samverkan, i och mellan länen. Många länsstyrelser har strävat efter att samtliga kommuner ska hålla en god kvalitet när det gäller insatser till våldsutsatta och våldsutövare. Målet är att våldsutsatta ska få relevant skydd och stöd oavsett vilken kommun individen bor i.

Krisberedskap

I länsstyrelsernas uppgifter ingår bl.a. att verka för samordning och en gemensam inriktning av de åtgärder som behövs inom det geografiska områdesansvaret före, under och efter en kris. Den regionala samverkansförmågan fungerar, vilket uppmärksammades i samband med hanteringen av stormarna hösten 2013. De övergripande utvecklingsområdena som har identifierats är bl.a. att informationsdelningen mellan olika samhällsnivåer och sektorer kan förbättras samt att prioritering av resurser och inventeringen av förstärkningsresurser kan effektiviseras.

Samverkan

Under 2013 har utvecklingen av regionala samverkansformer, nätverk och projekt som stärker samverkan inom länen fortsatt under ledning av länsstyrelsen. Denna utveckling bedöms skapa förbättrade förutsättningar för en länsgemensam planering samt bidra till ökad förmåga att hantera olyckor och kriser. Bland annat har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap via anslaget 2:4 *Krisberedskap* under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap finansierat projekt inom länsstyrelserna som bidragit till att stärka förmågan att motstå allvarliga störningar i samhällsviktiga verksamheter och kritisk infrastruktur.

Länsstyrelserna har dessutom genomfört och deltagit i regionala samverkansövningar i syfte att stärka den länsgemensamma förmågan att hantera olyckor och kriser. Under 2013 har bl.a. de regionala övningarna Omfall och Havsörn genomförts som en del i stärkandet av kärnenergiberedskapen. Vidare har länsstyrelserna fortsatt arbetet med att öka anslutningen till radiokommunikationssystemet Rakel inom länen.

Tillsyn av kommunernas arbete med skydd mot olyckor

Länsstyrelsernas tillsynsverksamhet under 2013 har bestått dels av genomförda tillsynsbesök, dels av skriftliga uppföljningar. Ett antal länsstyrelser har under året fortsatt arbetet med att utveckla tillsynsmetodik och tillsynsbeslut, vilket lett till ökad tydlighet och bättre återrapportering. Länsstyrelsenas arbete med stöd till och tillsyn av kommunernas arbete med skydd mot olyckor har fortsatt. Stöd har bl.a. getts till kommunernas arbete med handlings-

program för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Ärendehandläggning och service

Ärendevolym

Under 2013 inkom ca 495 000 ärenden till länsstyrelserna, vilket är en ökning jämfört med 2012, då cirka 465 000 ärenden inkom. Den största ärendegruppen är lantbruks- och landsbygdsärenden, som utgjorde 58 procent av alla ärenden 2013 (ca 289 000 ärenden).

Antalet initiativärenden minskade med drygt 36 000 jämfört med 2012. Även denna förändring finns inom området lantbruk och landsbygd. Antalet beslutade ärenden per årsarbetskraft minskade från 130 ärenden per årsarbetskraft 2012 till 126 under förra året.

Överklagade ärenden

Den totala andelen ärenden som överklagades under 2013, i relation till hur många som beslutades, uppgick till 1,5 procent. Det är en marginell minskning jämfört med 2012 års nivå på ca 1,6 procent.

Av de ärenden som avgjordes i högre instans ändrades länsstyrelsernas beslut i 20 procent av fallen, vilket var samma andel som 2012. Det område som hade högst andel ändrade beslut var miljöfarlig verksamhet (43,5 procent). Motsvarande andel för livsmedelskontroll och djurskydd var ca 12 procent.

Öppna ärenden

Antalet öppna ärenden vid 2013 års slut uppgick till drygt 75 300, varav knappt 7 000 var äldre än två år. Antalet öppna ärenden minskade under 2013, motsvarande siffra 2012 var ca 87 600 ärenden. Antalet öppna ärenden som var äldre än två år var något färre 2012, knappt 6 800 ärenden. Ungefär hälften av länsstyrelserna beslutade i fler ärenden än vad som kommit in till myndigheten under året.

Handläggningstider

Sedan 2010 ska länsstyrelserna i sina verksamhetsplaner ange mål för handläggningstider för ett urval av ärendeslag. Inför 2013 genomförde länsstyrelserna en översyn av vilka ärendeslag som ska ingå i urvalet samt mätmetod för handläggningstider. Syftet med översynen var att säkerställa kvalitet och jämförbarhet

mellan länsstyrelserna samt att få ett tydligare brukarperspektiv.

Länsstyrelserna har gjort ett gemensamt urval av 30 ärendeslag. För dessa ärendeslag har mål satts upp som anger hur många dagar ett ärende högst får ta att handlägga. För att målet ska anses vara uppnått måste minst 90 procent av ärendena inom ärendeslagen ha beslutats inom uppsatt tid.

Det finns gemensamt formulerade mål för sex av ärendeslagen. Den genomsnittliga måluppfyllelsen för ärendeslagen med gemensamma mål var 62 procent. Det innebär att för samtliga ärenden inom de sex ärendeslagen uppfylldes de gemensamma målen om ett visst antal dagars handläggning i genomsnitt i 62 procent av fallen.

För övriga 24 ärendeslag har varje länsstyrelse satt upp mål utifrån det antal dagar som bedöms rimligt att merparten av ärendena ska beslutas inom. Länsstyrelserna hade en något högre genomsnittlig måluppfyllelse för de länsspecifika målen än för de gemensamma målen – 70 procent av ärendena beslutades inom uppsatt tid år 2013. Då urvalet av ärendeslag och mätmetod för handläggningstiderna byttes ut 2013 finns inga relevanta jämförelsetal för 2012 och 2011.

Länsstyrelsegemensamma brukarundersökningar

Under 2013 genomförde länsstyrelserna för fjärde året i rad en gemensam brukarundersökning. Samtliga länsstyrelser deltog i undersökningen. Syftet med undersökningen var att följa upp utvalda verksamheter och få in underlag till ett förbättringsarbete. Genom undersökningen finns det möjlighet att analysera den enskilda länsstyrelsens prestationer och att jämföra prestationer mellan länsstyrelserna.

De verksamheter som undersöktes av samtliga länsstyrelser var bl.a. ärenden enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950), tillsyn av vattenverksamhet, företagsstöd, landsbygdsutveckling samt stöd till jordbruket.

Generellt fick länsstyrelserna höga betyg för bemötande, engagemang och intresse. Resultaten visade bl.a. att respondenterna upplevde kontakten med länsstyrelserna som väl fungerande när de etablerat kontakt, men att det fanns barriärer för att få kontakt. Till skillnad från 2012, var respondenterna relativt sett nöjda med kontakt via e-post. Dessutom fick länsstyrelsernas webbplatser höga betyg utifrån innehåll och användarvänlighet.

Länsstyrelsernas inköps- och uppdragsverksamhet

En studie av länsstyrelsernas inköp har genomförts (dnr S2013/7949/RU). Studien baseras på en enkät som skickades ut till länsstyrelserna i slutet av 2013. Enkäten visar att under 2012 upphandlade länsstyrelserna varor och tjänster för drygt en miljard kronor. Enligt studien kan länsstyrelsernas inköps- och upphandlingsverksamhet förbättras genom att upphandlingarna samordnas och styrs på ett tydligare sätt. Exempel på hur bättre samordning och styrning kan åstadkommas är bl.a. att länsstyrelserna får i uppdrag att utveckla en samordnande funktion för inköps- och upphandlingsverksamhet och att regeringen tematiskt följer upp länsstyrelsernas inköps- och upphandlingsverksamhet, att ekonomiredovisningssystemet utvecklas så att uppföljning kan göras på ett enklare sätt samt att inköps- och upphandlingskompetensen i länsstyrelserna stärks.

Personal och kompetens

Årsarbetskrafter

År 2013 uppgick antalet årsarbetskrafter vid länsstyrelserna till 4 537, se Tabell 8.7. Det totala antalet årsarbetskrafter ökade med 86 st. jämfört med 2012. Fyra länsstyrelser minskade sin personalstyrka under 2013, medan 15 länsstyrelser fick fler årsarbetskrafter.

Tabell 8.7 Antal årsarbetskrafter per länsstyrelse

Länsstyrelsen i	2013	Kvinnor/män	2012
Stockholms län	365	248/117	371
Uppsala län	159	102/57	151
Södermanlands län	141	87/54	140
Östergötlands län	202	134/68	203
Jönköpings län	211	128/83	203
Kronobergs län	143	97/46	142
Kalmar län	184	106/78	183
Gotlands län	92	50/42	88
Blekinge län	95	55/40	95
Skåne län	418	261/157	398
Hallands län	152	101/51	149
Västra Götalands län	674	388/286	663
Värmlands län	174	102/72	164
Örebro län	162	97/65	158
Västmanlands län	141	87/54	145
Dalarnas län	203	108/95	199
Gävleborgs län	178	108/70	170
Västernorrlands län	205	122/83	194
Jämtlands län	195	98/96	195
Västerbottens län	212	105/107	205
Norrbottnens län	232	141/91	234
Summa	4 537	2 725/1 812	4 451

Det är stora skillnader på fördelningen av årsarbetskrafter inom olika verksamheter. Av Tabell 8.8 framgår att flest årsarbetskrafter fanns inom naturvård och miljöskydd. Nästan en tredjedel av länsstyrelsernas totala årsarbetskrafter arbetade inom den verksamheten under 2013. Därefter är lantbruk den verksamhet som sysselsatte flest, ca 16 procent arbetade inom det området. Fördelningen har varit ungefär densamma de senaste åren.

Inom miljöområdet, som är det största verksamhetsområdet, ökade antalet årsarbetskrafter med tre procent. Det var främst inom förorenade områden och efterbehandling som antalet årsarbetskrafter ökade. Antalet årsarbetskrafter ökade även inom området vattenverksamhet, medan antalet årsarbetskrafter inom övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd minskade. De områden som ökade mest var energi och klimat, jämställdhet samt övrigt där nationella minoriteter och mänskliga rättigheter ingår. Administration, hållbar samhällsplanering, krishantering och infrastrukturplanering är andra områden som ökat. Inom

folkhälsa, regional tillväxt, kulturmiljö, resurssamverkan, fiske, lantbruk och integration minskade antalet årsarbetskrafter jämfört med 2012.

Tabell 8.8 Antal årsarbetskrafter per verksamhet

	2013	Kvinnor/män	2012
Naturvård och miljöskydd	1 444	732/712	1 408
Lantbruk	706	477/229	709
Administration/myndighets övergripande	669	448/221	633
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	262	211/51	262
Hållbar samhällsplanering	253	167/86	241
Övrig förvaltning	205	144/62	204
Regional tillväxt	154	87/67	172
Resurssamverkan	155	64/91	156
Kulturmiljö	151	89/62	155
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	144	69/75	134
Social omvårdnad/ Folkhälsa	57	37/20	67
Integration	65	41/24	66
Fiske	60	12/47	61
Energi och Klimat	60	38/22	50
Jämställdhet	61	54/7	46
Infrastrukturplanering	42	20/22	41
Trafikföreskrifter	20	14/6	20
Rennäring	14	7/7	14
Övrigt	15	13/2	11
Summa	4 537	2 725/1 812	4 451

Av länsstyrelsernas personal arbetade 75 procent inom den kompetenskategori som benämns kärnkompetens 2013. Det är en ökning jämfört med för fem år sedan, då 71 procent av personalen utgjorde kärnkompetens. Andelen av personalen med oklassad kompetens samt personal inom stödkompetens har minskat sedan 2008.

Andel anställda kvinnor och män

Vid länsstyrelserna var andelen anställda kvinnor 62 procent och andelen anställda män 38 procent 2013, enligt Arbetsgivarverkets uppgifter. Jämfört med 2008 har andelen anställda män minskat något. I staten totalt arbetade 51 procent kvinnor och 49 procent män 2013, vilket innebär att det är en lägre andel män som arbetar vid länsstyrelserna jämfört med staten som helhet.

Av de anställda i ledningsfunktioner var 52 procent kvinnor och 48 procent män 2013. Över tid har andelen kvinnor ökat. För fem år sedan var andelen kvinnor i ledningsfunktion 45 procent och andelen män 55 procent. Det var en betydligt högre andel kvinnor i ledningsfunktioner på länsstyrelserna jämfört med staten totalt (38 procent 2013).

Den verksamhet med högst andel anställda kvinnor var jämställdhet (89 procent), livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (81 procent), övrig förvaltning (70 procent) och lantbruk (68 procent). Verksamheter med högst andel anställda män var fiske (79 procent), resurssamverkan (58 procent), infrastrukturplanering (52 procent), rennäring m.m. (52 procent) samt skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (52 procent).

Ålderssammansättning

År 2013 var medelåldern för personalen vid länsstyrelserna 45 år, vilket var samma nivå som för staten totalt. Jämfört med för fem år sedan har personalen lägre medelålder – då var medelåldern 46 år för såväl länsstyrelserna som staten.

Medelåldern för anställda kvinnor vid länsstyrelserna var 47 år och medelåldern för anställda män var 44 år 2013. Bland länsstyrelsernas anställda tillhörde flest åldersgruppen 35–44 år (30 procent) följt av åldersgruppen 45–54 år (25 procent). Åldersgruppen 55–65 år var nästan lika stor, i den återfanns 24 procent av de anställda. Jämfört med 2008 hade andelen anställda i ålderskategorin 55–65 år minskat med åtta procentenheter, medan andelen anställda i ålderskategorin 35–44 år hade ökat med fem procentenheter. I staten som helhet var förändringarna i ålderssammansättning bland de anställda inte lika markanta.

Sjukfrånvaro

Trenden från 2012 med ökad sjukfrånvaro fortsatte under 2013. Mellan 2011 och 2012 ökade sjukfrånvaron vid 14 av 21 länsstyrelser och mellan 2012 och 2013 ökade sjukfrånvaron vid 11 länsstyrelser.

Under 2013 varierade den totala sjukfrånvaron vid länsstyrelserna mellan 5,0 procent (Länsstyrelsen i Blekinge län och Länsstyrelsen i Gävleborgs län) och 1,7 procent (Länsstyrelsen i Gotlands län) av tillgänglig arbetstid. Under 2012 varierade den totala sjukfrånvaron vid

länsstyrelserna mellan 4,6 procent (Länsstyrelsen i Dalarnas län) och 1,4 procent (Länsstyrelsen i Gotlands län) av tillgänglig arbetstid.

Kvinnors sjukfrånvaro varierade under 2013 mellan 6,2 procent (Länsstyrelsen i Gävleborgs län) och 2,0 procent (Länsstyrelsen i Väster-norrland). Männens sjukfrånvaro varierade mellan 7,0 procent (Länsstyrelsen i Blekinge län) och 0,9 procent (Länsstyrelsen i Norrbotten och Länsstyrelsen i Gotlands län). 18 av 21 länsstyrelser har högre sjukfrånvaro bland kvinnor än bland män (20 av 21 år 2011). Medianvärdet för kvinnor var 3,9 procent (3,6 procent år 2012) medan den för männen var 2,3 procent (2,2 procent år 2012).

Ekonomi och finansiering

Ekonomiadministrativa värderingar m.m.

Enligt ESV:s årliga ekonomiadministrativa värdering framgår att länsstyrelserna följer de ekonomiadministrativa bestämmelserna i ungefär samma utsträckning som genomsnittet av myndigheter. År 2013 fick 15 länsstyrelser högsta möjliga ekonomiadministrativa värde, medan en länsstyrelse fick det lägsta s.k. koncernvärdet. År 2012 fick 12 länsstyrelser högsta möjliga värdering.

Kostnadsutvecklingen

Kostnaderna för verksamheten vid landets 21 länsstyrelser uppgick till 4 601 miljoner kronor 2013. Detta är en ökning med 148 miljoner kronor jämfört med 2012. Det är i första hand till administration och till miljöområdet som ökningen mellan åren kan härledas. Att administrationskostnaderna ökade jämfört med 2012 beror bl.a. på att det under året infördes nya redovisningsrutiner för arkiv och registreringsarbete. I stort har den totala kostnadsnivån de senaste åren varit relativt stabil.

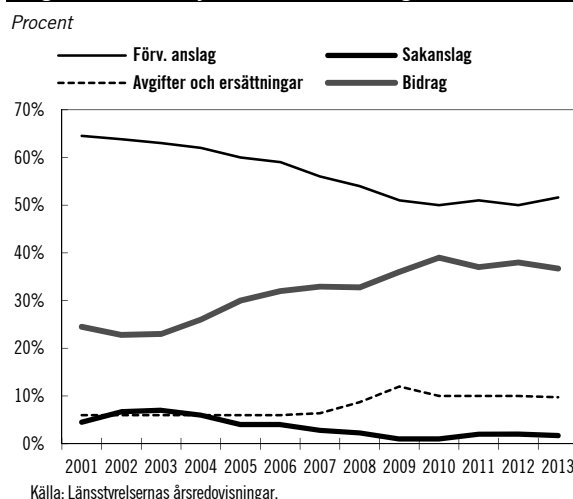
Personalkostnaderna uppgick till 2 911 miljoner kronor, eller 63 procent av de totala kostnaderna. Lokalkostnaderna uppgick till 315 miljoner kronor (7 procent), medan övriga driftskostnader inklusive finansiella kostnader och avskrivningar uppgick till 1 332 miljoner kronor (29 procent). De olika kostnadsslagens andelar av de totala kostnaderna är i stort sett oförändrade 2013 jämfört med 2012.

Finansieringsstrukturen

Anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* finansierade länsstyrelsernas verksamhet 2013 med 2 468 miljoner kronor, vilket är en ökning med fyra procent jämfört med 2012. Förvaltningsanslaget motsvarade 51,6 procent av den totala finansieringen. Vid denna beräkning har inte hänsyn tagits till att betalningar mellan länsstyrelserna för gemensamma stödfunktioner kan påverka fördelningen mellan olika finansieringsformer. Samma beräkningsteknik har använts som tidigare år för att kunna göra jämförelser över tid.

Anslagets andel av den totala finansieringen varierade mellan länsstyrelserna, från ca 40 procent till drygt 67 procent. De länsstyrelser som ansvarade för gemensamma stödfunktioner har relativt övriga länsstyrelser högre andel bidragsfinansiering, då betalningar från övriga länsstyrelser bokförs som inomstatliga bidrag.

Diagram 8.1 Länsstyrelsernas finansiering 2001–2013

Intäkter av bidrag, 1 691 miljoner kronor, utgjorde den näst största finansieringskällan med nästan 37 procent. I kronor var det en ökning med 6 miljoner kronor jämfört med 2012. Bidragsfinansieringen motsvarade då 38 procent av den totala finansieringen.

Majoriteten av bidrag betalades ut av Naturvårdsverket med nästan 587 miljoner kronor, Jordbruksverket med ca 285 miljoner kronor och Havs- och vattenmyndigheten med ca 206 miljoner kronor samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap med ca 87 miljoner kronor 2013. Kammarkollegiet, Tillväxtverket, Riksantikvarieämbetet och Statens folkhälsoinstitut är exempel på andra myndigheter som gav bidrag till länsstyrelserna 2013.

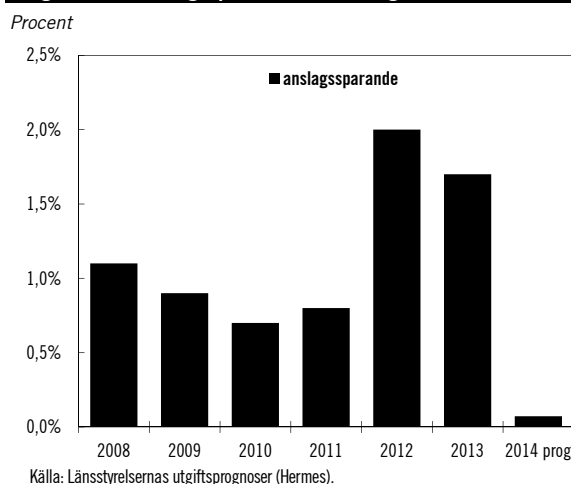
Utöver bidrag finansierade ett antal sakanslag verksamhet vid länsstyrelserna med ca 79 miljoner kronor (ungefär lika mycket som 2012). Avgifter och övriga ersättningar finansierade länsstyrelsernas verksamhet med sammanlagt 449 miljoner kronor, vilket är en minskning med 1,6 miljoner kronor jämfört med 2012.

Anslagssparandet

Det ackumulerade anslagssparandet för anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* har under de två senaste åren varit ca 2 procent av tilldelade medel. År 2013 var anslagssparandet ca 43 miljoner kronor, vilket motsvarar 1,7 procent av tilldelat anslag.

Anslagssparandet varierade mellan länsstyrelserna: 14 länsstyrelser hade överskott på mellan 1,4 och 3,5 procent, sex länsstyrelser låg runt balans och en länsstyrelse uppvisade ett tydligt underskott. En förklaring till den förbättrade ekonomiska situationen torde ligga i att flera länsstyrelser har genomfört olika former av åtgärdsprogram, för att komma tillrätta med ekonomiska obalanser, och att dessa började ge effekt 2013.

Diagram 8.2 Anslagssparande utveckling 2008–2014

Prognosen för 2014 (dnr S2013/7559/SFÖ) indikerar att det ackumulerade anslagssparandet minskar jämfört med 2013. Flera länsstyrelser har uttryckt en viss oro för ett ansträngt ekonomiskt läge. Prognosen är dock behäftad med osäkerhet.

8.4.3 Analyser och slutsatser

Den årliga resultatbedömningen

Den genomförda resultatbedömningen av länsstyrelsernas verksamhet 2013 visar att de flesta verksamheter kunnat genomföras likvärdigt eller på ett bättre sätt än 2012. Resultatindikatorerna visar en liknande utveckling, även om värdena varierar mellan länsstyrelserna.

Exempel på områden med förbättrade resultat är energi och klimat, integration, infrastrukturplanering, hållbar samhällsplanering och landsbygd. Områden där arbete bedöms återstå är bl.a. kulturmiljö, nationella minoriteter samt mänskliga rättigheter och diskriminering.

Miljöområdet är länsstyrelsernas största verksamhetsområde. Inom området finns både förbättrade och försämrade resultat. Förbättringar har skett inom områdena efterbehandling av förorenade områden och skydd av tätortsnära natur medan handläggningen av tillståndsärenden vid länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer har utvecklingspotential.

Sammantaget bedöms verksamheten ha bedrivits på ett tillfredsställande sätt. Det finns dock, liksom tidigare år, skillnader mellan länsstyrelsernas resultat. Detta framgår bl.a. av länsstyrelsernas årsredovisningar för 2013 (dnr S2014/1635/SFÖ), miljöredovisningarna (dnr S2014/1354/SFÖ), risk- och sårbarhetsanalyserna (dnr S2013/7587/SFÖ), budgetunderlagen (dnr S2014/1529/SFÖ) och länsstyrelsernas delårsrapporter (dnr S2013/5531/SFÖ).

Resultatindikatorerna behöver vidareutvecklas

Detta är andra gången resultatindikatorerna används. Indikatorerna har valts med utgångspunkt i att de är kopplade till länsstyrelsernas insatser, samtidigt som de har relevans för att vissa nationella mål inom ett antal områden får genomslag på regional nivå.

De stora skillnaderna i värdena, dels mellan länsstyrelserna, dels mellan åren, gör indikatorerna svåranalyserade. Vidare är indikatorernas förmåga att indikera måluppfyllelse olika, således behöver de ytterligare analyseras, prövas och utvärderas.

Effektiva och likartade arbetssätt och rutiner

Länsstyrelserna arbetar sedan flera år i gemensamma utvecklingsprojekt för att bl.a. hitta effektivare arbetsformer och ytterligare utveckla servicen i de olika verksamheterna.

Länsstyrelserna har tagit fram ett system för gemensamma nyckeltal för att skapa möjligheter till erfarenhetsutbyte och lärande mellan länsstyrelserna. Syftet med systemet är också att ge mer tillförlitlig information till regeringen och för att säkerställa att länsstyrelserna mäter på ett enhetligt sätt. En del av projektet är utvecklingen av gemensamma mål för handläggningstider.

Ändrade mål för handläggningstider

Länsstyrelserna har inför 2013 genomfört ett omfattande arbete för att göra mätningen av handläggningstiderna mer brukarvänliga. Den nya mätmetoden utgår från brukarna och hur lång tid det är rimligt för en brukare att få vänta på att få sitt ärende handlagt. Detta är första året länsstyrelserna använder denna typ av mätning och än så länge finns förbättringspotential för att uppnå målet om att 90 procent av ärendena ska avgöras inom en viss tid.

För närvarande finns gemensamma mål för sex ärendeslag och individuellt satta mål för 24 ärendeslag. Ett problem med att det inte finns gemensamma mål för fler ärendeslag är att möjligheten för att göra jämförelser försvåras.

I regleringsbrevet för 2013 har länsstyrelserna gemensamma inriktningsmål för handläggning av överklaganden av kommunala beslut enligt plan- och bygglagen. Antalet länsstyrelser som avgjort 75 procent av överklagade planer inom tre månader har ökat från fyra till tio länsstyrelser. Den positiva utvecklingen inom plan- och byggärenden visar att gemensamma målvärden inom fler ärendeslag bör övervägas. Det är angeläget att länsstyrelsernas gemensamma arbete för att utveckla handläggningen mot ökad effektivitet och likartad hantering i hela landet fortsätter. Gemensamt uppsatta mål är ett steg i denna riktning.

8.5 Politikens inriktning

Utöver vad som redovisas i detta avsnitt påverkas länsstyrelsernas verksamhet i stor utsträckning av de politiska inriktningar som anges för andra utgiftsområden i budgetpropositionen.

Länsstyrelserna ska stärka miljöarbetet

Den höjda ambitionen i miljöarbetet med bl.a. kraftigt förstärkta resurser för skydd av värdefull natur och sanering av förorenade områden medför merarbete för länsstyrelserna. För detta

merarbete och för att länsstyrelserna ska kunna arbeta mer proaktivt med miljötillsynen och det strategiska miljöarbetet, som bidrar till att miljö-kvalitetsmålen kan nås, ökas länsstyrelsernas anslag med 25 miljoner kronor fr.o.m. 2015.

Jämställdhetsintegrering

Länsstyrelserna får i uppdrag att arbeta med jämställdhetsintegrering i all sin verksamhet.

Länsstyrelsernas finansiering ses över

Länsstyrelsernas ramanslag (5:1 *Länsstyrelserna m.m.*) motsvarar ca hälften av länsstyrelsernas totala finansiering. Anslaget andel av den totala finansieringen har stadigt minskat sedan 2000-talets början. Nära hälften av länsstyrelsernas förvaltningskostnader finansieras i stället via tillfälliga medel som fördelas via sakanlag. Denna utveckling innebär betydande utmaningar för länsstyrelserna att bedriva en effektiv, ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet. Länsstyrelserna tvingas t.ex. visstidsanställa personal vilket medför bristande kontinuitet, sämre planeringsförutsättningar och effektivitetsförluster. Regeringen har för avsikt att göra en översyn av formerna för länsstyrelsernas långsiktiga finansiering.

Uppföljning av koncentrationen av verksamheter

Den 1 juli 2012 koncentrerades viss verksamhet till ett mindre antal länsstyrelser. Berörda ärendegrupper var bl.a. medborgarskap, överförmyndare, begravningsfrågor, pantlåneverksamhet, bilskrotning, lönegaranti, bevakningsföretag och lotterier. Syftet med koncentrationen var dels att effektivisera verksamheten, dels att öka rättssäkerheten. Regeringen avser att följa upp och utvärdera hur koncentrationen av verksamheterna har fungerat.

Effektiva länsstyrelser genom samordning

Regeringen anser det vara viktigt att länsstyrelserna, genom olika gemensamma utvecklingsprojekt, arbetar med att hitta olika former av samverkan och samordning inom sina verksamheter. Det gäller såväl kärnverksamhet som stödjande verksamheter.

Under 2013 har alla länsstyrelser anslutit sig till Statens Servicecenter i fråga om e-handel och leverantörsfakturahantering. De flesta länsstyrelser har också överlåtit betalning av leverantörsfakturor till Statens servicecenter. Vidare medverkar Länsstyrelsen i Västernorrlands län och Länsstyrelsen i Stockholms län i ett projekt

för att utveckla och införa en förvaltningsgemensam tjänst för e-arkiv, vilken Statens Servicecenter tillsammans med Riksarkivet ansvarar för.

Enligt regeringen är det väsentligt att arbetet för gemensamma stödfunktioner och arbetsätt fortsätter.

8.6 Budgetförslag

8.6.1 5:1 Länsstyrelserna m.m.

Tabell 8.9 Anslagsutveckling 5:1 Länsstyrelserna m.m.

Tusental kronor

2013	Utfall	2 471 828	Anslags-sparande	42 811
2014	Anslag	2 522 517 ¹	Utgifts-prognos	2 499 358
2015	Förslag	2 561 405		
2016	Beräknat	2 555 665 ²		
2017	Beräknat	2 568 845 ³		
2018	Beräknat	2 632 507 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 527 984 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 497 096 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 492 277 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för de 21 länsstyrelsernas förvaltningsutgifter samt för ersättningar till samverkansorgan och landsting för de uppgifter som dessa övertagit från länsstyrelserna enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen och lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

Anslaget får användas för regeringens behov av vissa mindre utvecklingsinsatser och visst europeiskt samarbete.

Anslaget får även användas för utgifter för den svenska offentliga medfinansieringen av tekniskt stöd i de territoriella programmen Nord, Sverige-Norge, Botnia-Atlantica och Norra Periferin samt delfinansiering av förvaltningsorganisationen för Laponiatjuottjudus enligt Laponiaförordningen (2011:840).

Kompletterande information

Anslaget beräknas finansiera ca hälften av länsstyrelsernas förvaltningsutgifter. Resterande del

finansieras av avgifter och bidrag, främst genom olika sakanslag.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att använda de avgifter som tas ut med stöd av 27 kap. 1 § miljöbalken (1998:808) för att täcka kostnader för prövning, tillsyn och utbildning enligt vad som anges i balken.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 27 kap. 1 § första stycket miljöbalken (1998:808) får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde, och meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kapitlet miljöbalken om kemiska produkter och biotekniska organismer. Något bemyndigande att få disponera avgifterna har inte givits. Eftersom avgifterna tas ut i syfte att täcka vissa kostnader anser regeringen att avgifterna bör få disponeras i verksamheten. Därmed främjas möjligheterna till högre effektivitet och service samtidigt som förutsättningarna för en god styrning och kontroll av verksamheten ökar.

Tabell 8.10 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstittel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	131 200	-	-	-4 400
Prognos 2014	226 700	30 200	33 800	-3 600
Budget 2015	203 800	30 100	33 500	-3 400

Källa: Länsstyrelsernas budgetunderlag 2015–2017.

De avgifter som får disponeras utgörs bl.a. av avgifter inom djur- och lantbruksområdet, avgifter för utbildningar inom miljöbalkens område samt registreringsavgifter för jaktområden.

Tabell 8.11 Inkomsttitlar 2013

Tusental kronor

Inkomsttitel	Rubricering	Belopp
2537	Miljöskyddsavgift	103 844
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	22 442
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	17 457
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	8 284
2714	Sanktionsavgifter m.m.	2 689
6412	Bidrag från EG:s socialfond perioden 2000–2006	-27 015
	Övriga inkomster mot inkomsttitel	3 451
Summa		131 150

Källa: Länsstyrelsernas budgetunderlag 2015–2017.

Sammanlagt redovisades under 2013 inkomster på 15 inkomsttitlar. I Tabell 8.11 redovisas de volymmässigt största inkomsttitlarna. Vad gäller bidrag från EG:s socialfond för perioden 2000–2006 har länsstyrelsen varit återbetalningskyldig. Denna inbetalning gjordes 2013, efter att EG avslutat sin granskning.

Tabell 8.12 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	-	-	18 400
Prognos 2014	294 000	300 400	-5 500
Budget 2015	280 300	290 300	-10 000

Källa: Länsstyrelsernas budgetunderlag 2015–2017.

Uppdragsverksamhet avser till största delen resurssamverkan med anledning av den länsstyrelsegemensamma it-enhet som är placerad i Västra Götalands län.

Regeringens överväganden

Länsstyrelsernas miljöarbete

Regeringen anser att miljöarbetet är viktigt och anvisar anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* 25 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2015 för att stärka länsstyrelsernas arbete med bl.a. skydd av värdefull natur, miljötillsyn och det strategiska miljöarbetet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.

Statistikuppgift om överförmyndarna

I propositionen *Bättre förutsättningar för gode män och förvaltare* (prop. 2013/14:225) gjordes

bedömningen att de länsstyrelser som ansvarar för tillsynen av överförmyndare ska framställa statistik för att kunna följa utvecklingen av överförmyndare och gode män. För att en länsstyrelse ska kunna samordna och genomföra uppdraget att bygga upp ett ändamålsenligt systemstöd för statistikändamål behöver medel tillföras.

För 2015 föreslås därför anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* ökas med 3 000 000 kronor engångsvis och anslag 1:1 *Bostadspolitisk utveckling* under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik minskas med motsvarande belopp.

Medfinansiering av det tekniska stödet

Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län är förvaltande och attesterande myndighet för Europeiska territoriella samarbetsprogrammen Nord, Sverige-Norge, Botnia-Atlantica och Norra Periferin. Programmen finansieras via Europeiska regionala utvecklingsfonden. Deltagande i programmen innebär att medlemsstater åtar sig att medfinansiera det tekniska stödet i respektive program. Av denna anledning föreslås anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* ökas med 3 350 000 kronor per år 2015–2020. Anslag 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* under utgiftsområde 19 Regional tillväxt minskas med 4 190 000 kronor per år under motsvarande period.

Regeringen föreslår att 2 561 405 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 2 555 665 000 kronor, 2 568 845 000 kronor respektive 2 632 507 000 kronor.

Tabell 8.13 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 5:1 Länsstyrelserna m.m.

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	2 522 517	2 522 517	2 522 517	2 522 517
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	25 274	53 172	98 477	168 627
Beslut ³	13 614	-20 025	-52 148	-58 633
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	2 561 405	2 555 665	2 568 845	2 632 507

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget föreslås minska med 2 241 000 kronor för 2015 och beräknas minska med 6 321 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. En omfördelning görs från myndighetens förvaltningskostnader för finansiering av gemensam e-förvaltning under åren 2015–2018. Alla myndigheter med över 500 årsarbetare, exklusive universitet och högskolor m.fl., samt ett antal utpekade myndigheter med färre än 500 årsarbetare ingår.

9 Demokratipolitik

9.1 Omfattning

Demokratipolitiken omfattar Valmyndighetens, Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamhet. Demokratipolitiken omfattar också arbetet för ett högt och mer jämlikt valdeltagande, ett breddat och jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna, stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen, en ökad demokratisk medvetenhet samt att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Demokratipolitiken omfattar därutöver samordning och utveckling av frågor om mänskliga rättigheter på nationell nivå, liksom stödet till politiska partier och utgifter för tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS).

9.2 Utgiftsutveckling

Under 2015–2018 beräknas anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* öka för att finansiera regeringens arbete med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. För 2015 beräknas dock anslaget totalt sett att minska eftersom det inte hålls några allmänna val under året.

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom område Demokratipolitik

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Område Demokratipolitik</i>							
6:1 Allmänna val och demokrati	39	631	616	52	52	52	52
6:2 Justitiekanslern	36	40	38	40	40	41	42
6:3 Datainspektionen	39	44	44	44	44	45	46
6:4 Svensk författningssamling	1	1	1	1	1	1	1
6:5 Valmyndigheten	19	19	19	19	19	20	20
6:6 Stöd till politiska partier	170	171	171	171	171	171	171
Summa område Demokratipolitik	304	906	889	328	329	331	333

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

9.3 Mål

Målet för demokratipolitiken är en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83).

För det fortsatta arbetet med att förverkliga målet för demokratipolitiken angavs i skrivelsen En politik för en levande demokrati (skr. 2013/14:61) fem inriktningar

- ett högt och mer jämlikt valdeltagande,
- ett breddat och jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna,
- stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen,
- en ökad demokratisk medvetenhet samt
- att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

9.4 Resultatredovisning för ett högt och mer jämlikt valdeltagande

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som har bidragit till målsättningen om ett högt och mer jämlikt valdeltagande (skr. 2013/14:61) samt det arbete som bedrivits av Valmyndigheten under 2013.

9.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Val och valdeltagande

Arbetet med ett högt och mer jämlikt valdeltagande bedöms utifrån

- analyser av 2014 års valdeltagande vilket inbegriper ett jämlikt deltagande mellan kvinnor och män.

9.4.2 Resultat

I arbetet för ett högt och mer jämlikt valdeltagande har flera åtgärder genomförts, däribland lagstiftning, informationsinsatser och projektstöd. Utgångspunkten i arbetet har bl.a. varit att öka medvetenheten om rösträttens

betydelse och förbättra tillgängligheten för väljarna.

Väljargrupper där valdeltagandet har varit lågt i tidigare val, såsom unga och utrikes födda, har varit prioriterade målgrupper för satsningarna inför 2014 års val. Särskilda åtgärder har genomförts för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Huvuddelen av resultatinformationen om valdeltagandeinsatserna kommer att utgöras av återrapporering från de myndigheter som fått i uppdrag att stimulera ett ökat valdeltagande i samband med Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014. Merparten av återrapporeringen från myndigheterna kommer att genomföras under 2015, det vill säga kommer att redovisas i budgetpropositionen för 2016.

Valmyndighetens verksamhet

Valmyndigheten har under 2013 främst arbetat med att förbereda sig inför de dubbla valtillfällena 2014. Det har aldrig tidigare inträffat att val till Europaparlamentet och val till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige skett under samma år. Detta har varit en stor utmaning för myndigheten.

I förberedelsearbetet inför valen 2014 har Valmyndigheten gjort omfattande upphandlingar av valmaterial och tjänster. Valmyndigheten har även utarbetat en stor mängd material som stöd för länsstyrelserna och de kommunala valnämnderna. Eftersom rutinerna för de olika valen skiljer sig åt avseende vissa delar har det i de flesta fall utarbetats en uppsättning utbildningsmaterial för varje val. It-stödet för respektive val har driftsatts och nödvändiga anpassningar har gjorts sedan valen 2009 och 2010.

Under 2013 påbörjades arbetet med extern information till allmänheten om valen 2014. Informationsbudskap fastställdes och en kommunikationsbyrå upphandlades som stöd för myndigheten i utformningen av informationskampanjer.

Under 2013 har myndigheten beslutat om riktlinjer för bedömning av stödförklaringar samt arbetat fram praktiska rutiner för hantering av inlämnade medborgarinitiativ inom den Europeiska unionen (EU).

Under 2013 bidrog Valmyndigheten med uppgifter för framställning av röstlängder och

röstkort till de folkomröstningar som genomfördes i fem kommuner och ett landsting.

Valdeltagande Europaparlamentsvalet 2014

Den 25 maj genomfördes val till Europaparlamentet. Valdeltagandet i Sverige ökade med 5 procentenheter jämfört med 2009 års val, från 46 till 51 procent. Valdeltagandet var det högsta sedan Sverige blev medlem i EU 1995. För andra valet i rad översteg det svenska valdeltagandet det genomsnittliga valdeltagandet i EU, som var 43 procent både 2009 och 2014.

Valdeltagande nationella allmänna valen 2014

Den 14 september genomfördes val till riksdagen, kommun- och landstingsfullmäktige. Valdeltagandet i riksdagsvalet uppgick till 86 procent, vilket innebär en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2010 års val.

Skolval 2014

I juli 2013 fick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) i uppdrag att genomföra förberedelser av skolval 2014 i samband med Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2013/5251/D). Skolvalet riktade sig till elever i gymnasieskolan och grundskolans årskurs 7–9. Uppdraget redovisades i januari 2014 (dnr Ju2014/734/D).

De resurser som tilldelats myndigheten under hösten 2013 har bl.a. använts till fördelning av medel till samarbetsorganisationer, annonsering av uppdraget samt marknadsföring av skolvalet. MUCF har utarbetat kriterier för hur skolorna skulle genomföra valet samt utvecklat ett data-system som anmälningar och valresultat kunde rapporteras in genom. Liksom vid de tre senaste skolvalen har MUCF valt att samarbeta med flera organisationer i genomförandet av valet. Redovisningen visar att MUCF har tilldelat Sveriges Elevkårer, Sveriges elevråd - SVEA och Europeiska ungdomsparlamentet i Sverige medel för att samarbeta kring det administrativa genomförandet av skolvalet. Organisationerna har bl.a. administrerat anmälningar från del-

tagande skolor samt ansvarat för produktion och drift av hemsidan www.skolval2014.se.

I december 2013 fick MUCF i uppdrag att genomföra skolval 2014 (dnr Ju2013/8507/D). I uppdraget ingick även att följa upp och utvärdera genomförandet. MUCF ska för uppdraget lämna en redovisning till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 15 mars 2015. Preliminära siffror visar att 270 skolor deltog i skolvalet i samband med Europaparlamentsvalet och att ca 120 000 elever hade möjlighet att rösta. Preliminära siffror visar vidare att 1 800 skolor deltog i skolvalet i samband med riksdagsvalet och ca 560 000 elever hade möjlighet att rösta vid detta tillfälle.

Stödmaterial om politisk information och närvaro av politiska partier i skolan

I oktober 2013 fick MUCF i uppdrag att ta fram ett stödmaterial för lärare i grundskola och gymnasieskola som rör hantering av politisk information och närvaro av politiska partier i skolan (dnr Ju2014/1600/D). Stödmaterialen tar sin utgångspunkt i Statens skolverks material från 2012 och syftar till att göra det enklare för skolor att öppna upp för diskussioner med politiska partier samt ge konkret stöd till lärare på skolor som bjuder in politiska partier. Stödmaterialen ska bidra till att skolor diskuterar demokrati och demokratiska principer i samband med de allmänna valen, men även bidra till skolors långsiktiga arbete med frågor som rör demokrati. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) i februari 2014. Stödmaterialen belyser de regelverk som styr skolan och tar upp metoder, tips och diskussionsfrågor som kan användas i klassrummet före, under och efter att partier har bjudits in till skolan.

I december 2013 fick MUCF i uppdrag att genomföra aktiviteter för att sprida stödmaterialen (dnr U2013/7806/UC). Medel avsattes inom ramen för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trosamfund och fritid.

I september 2014 tillsattes en särskild utredare som ska analysera de bestämmelser som reglerar hur skolor ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier i skolorna (dir. 2014:117).

Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2015.

Stöd till organisationer och kommuner

I juli 2013 fick MUCF i uppdrag att genomföra förberedelser av fördelning av stöd till organisationer inom det civila samhället och till kommuner som genomför verksamhet i syfte att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2013/5250/D). Verksamheten skulle inriktas på unga och utrikes födda och genomföras i områden med lågt valdeltagande i tidigare allmänna val. Uppdraget redovisades i januari 2014 (dnr Ju2014/801/D).

MUCF genomförde under hösten 2013 bl.a. ett tjugotal informationsmöten samt publicerade information om stödet på sin webbplats och spred informationen genom myndighetens nyhetsbrev. För att påskynda tilldelningen av medel tog MUCF emot ansökningar redan från november 2013.

Vidare fick MUCF i december 2013 i uppdrag att fördela stödet (dnr Ju2013/8507/D). I uppdraget ingår att följa upp och utvärdera fördelningen av stödet. MUCF beviljade medel till 22 projekt och organisationer. MUCF ska för det fortsatta uppdraget lämna en redovisning till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 30 april 2015.

Medel till politiska partier för särskilda informationsinsatser

Under 2013 fördelades medel till riksdagspartierna och partierna representerade i Europaparlamentet för särskilda informationsinsatser inför de allmänna valen 2014 (dnr Ju2013/8507/D). Avsikten med medlen var att ge partierna ökade möjligheter att nå ut till grupper där valdeltagandet traditionellt sett är lägre än bland röstberättigade i övrigt. Partierna ska senast den 15 december 2014 lämna en redovisning av hur medlen har använts.

I januari 2014 fick Mittuniversitet i uppdrag att utvärdera användningen av de särskilda medlen (dnr Ju2014/588/D). Mittuniversitet ska analysera hur partierna har använt medlen, vilka väljargrupper som har nåtts av informationsinsatserna samt undersöka om insatserna

påverkat mottagarna att i ökad utsträckning rösta eller på annat sätt delta i politiken. Mittuniversitetet ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 31 mars 2015.

Medel till Nämnden för statligt stöd till trossamfund för informationsinsatser

I december 2013 fick Nämnden för statligt stöd till trossamfund i uppdrag att stimulera trossamfundens arbete med informationsinsatser inför Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2013/8507/D).

Uppdraget innebär att informera om rösträttens betydelse och det praktiska röstningsförfarandet. Verksamheten skulle inriktas på grupper med lågt valdeltagande i tidigare val. I uppdraget ingår även att följa upp och utvärdera arbetet med informationsinsatserna. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 15 april 2015.

Hemsida med lättläst valinformation

I december 2013 beviljades Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst) medel för att driva hemsidan "Alla väljare", www.allavaljare.se, med lättläst valinformation i samband med Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2013/8323/D).

Syftet var att öka möjligheten för personer med lässvårigheter att tillgodogöra sig information och ta del av den politiska debatten i samband med valen 2014. En redovisning av bidragets användning ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 december 2014.

Förvaltningspartnerskap med fokus på ungas deltagande i Europaparlamentsvalet 2014

Under åren 2009–2014 pågick ett förvaltningspartnerskap mellan regeringen, Europaparlamentet och Europeiska kommissionen i syfte att öka kunskapen om och engagemanget i EU-frågor. Under 2013 var ungas engagemang för och deltagande i Europaparlamentsvalet 2014

särskilt prioriterat inom ramen för förvaltningspartnerskapet.

MUCF och Universitets- och högskolerådet har varit förmedlingsorgan. Insatserna har i första hand omfattat information riktad till unga väljare och ungdomsorganisationer för att främja deltagande i valet 2014 samt utbildningsinsatser för skolledare och gymnasielärare i samhällskunskap. Särskilda medel avsattes för detta inom ramen för anslaget 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* under utgiftsområde 1.

Studie av tillgängligheten till röstmottagningsställen

I januari 2014 fick Myndigheten för delaktighet i uppdrag att genomföra en studie av tillgängligheten till vallokaler och röstningslokaler för förtidsröstning under Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2014/587/D).

I uppdraget ingår att analysera effekterna av de ändringar i vallagen (2005:837) som trädde i kraft i januari 2014 (prop. 2013/14:37) och som innebär att kraven på tillgängligheten till val- och röstningslokaler har skärpts. I uppdraget ingår att bedöma om tillgängligheten till val- och röstningslokaler säkerställer möjlighet till full delaktighet i de allmänna valen. Därutöver ingår även att undersöka behovet av ytterligare åtgärder för att förenkla röstningsförfarandet och förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 15 december 2014.

Studie av personvalssystemet

I februari 2014 fick Göteborgs universitet i uppdrag att genomföra en studie av hur det svenska personvalssystemet fungerar (dnr Ju2014/1013/D). Valåret 2014, med dubbla valtillfällen, är ett unikt tillfälle att systematiskt jämföra personvalets funktion vid Europaparlamentsval och nationella allmänna val.

I uppdraget ingår bl.a. att analysera personvalets påverkan på politiska partiers nomineringsprocesser, utformning av kandidaters valkampanjer samt väljares valdeltagande och personröstande i samband med de allmänna

valen 2014. Göteborgs universitet ska också analysera effekterna av de ändringar i vallagen som trädde i kraft 2011 (prop. 2009/10:80) som innebär att spärren för personvalet på riksdagsnivå har sänkts och att upplysning om personvalets innebörd ska framgå av valedeln. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 20 maj 2015.

Ändringar i valsystemet

I oktober 2011 tillsattes en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av delar av valsystemet (dir. 2011:97). 2011 års vallagskommitté överlämnade i januari 2013 delbetänkandet Proportionalitet i val samt förhandsanmälan av partier och kandidater (SOU 2012:94) och i april 2013 slutbetänkandet E-röstning och andra valfrågor (SOU 2013:24). Under 2013–2014 överlämnades tre propositioner till riksdagen som behandlar kommitténs förslag till lagändringar.

Tillgänglighet och deltagande i val

Riksdagen biföll under riksmötet 2013/14 ett förslag som innebär att tillgängligheten till vallokaler och röstningslokaler stärks genom att möjligheten till dispens för kommuner att använda vallokaler och röstningslokaler som inte uppfyller kraven på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning tas bort. Lagändringarna innebär också att det bl.a. blir lättare för utländska unionsmedborgare att ställa upp som kandidater i val till Europaparlamentet samt delta i val till Europaparlamentet och kommun- och landstingsfullmäktige. Lagändringarna trädde i kraft i januari 2014.

Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val

Riksdagen biföll i ett första beslut, ett förslag om ändringar i valsystemet som ska säkerställa att partierna får en representation i riksdagen, som överensstämmer med partiets väljarstöd. Mandatfördelningen i valkretsindelade valområden ändras enligt de föreslagna lagändringarna så att inget parti kan bli överrepresenterat när de fasta mandaten fördelas i en första omgång. Riksdagen har genom samma beslut också tagit ställning för att det ska ställas krav på förhandsanmälan av partier en viss tid före valdagen för att de ska få delta i valet.

Därutöver har riksdagen skjutit upp behandlingen av vissa förslag om ändringar i vallagen till riksmötet 2014/15. Dessa förslag innebär bl.a. att partierna ska få trycka sina partisymboler på valsedlarna och att det införs krav på samtycke till kandidatur för ett parti för att en kandidat ska vara valbar för det partiet.

Förslagen innebär även att mandatfördelningssystemet för valkretsindelade kommuner och landsting ändras för att säkerställa att ett parti får en representation i kommun- eller landstingsfullmäktige som överensstämmer med partiets väljarstöd i valområdet som helhet.

Förslagen till ändringar i regeringsformen torde kunna behandlas slutligt av riksdagen under hösten 2014 och bör kunna träda i kraft den 1 januari 2015. Även förslagen till ändringar i vallagen torde kunna behandlas under hösten 2014.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Ökad effektivitet, säkerhet och tillgänglighet i valförfarandet

Riksdagen biföll även lagändringar som innebär att personer som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder inte själva kan ta sig till sin vallokal eller röstningslokal, ska erbjudas möjlighet att få lämna sina röster till kommunala ambulerande röstmottagare. Andra lagändringar som riksdagen beslutat om innebär att bara den som har fått relevant utbildning ska få förordnas som röstmottagare, att minst en röstningslokal i varje kommun ska vara öppen varje dag under förtidsröstningen och att minst två röstmottagare ska vara närvarande. För att öka säkerheten i valförfarandet har riksdagen beslutat att kommunerna ska förvara valmaterial som tagits emot under förtidsröstningen avskilt och på ett säkert sätt. Lagändringarna trädde i kraft i augusti 2014 när det gäller säker förvaring av valmaterial. Övriga ändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Sammantaget ger ändringarna i valsyste- met förbättrade förutsättningar för att valen ska kunna genomföras på ett tillförlitligt, effektivt och rättssäkert sätt.

9.4.3 Analys och slutsatser

Valmyndigheten

Valmyndighetens arbete under 2013 har varit ändamålsenligt. Eftersom de dubbla valtillfällena 2014 har påverkat myndighetens arbetsbörda under 2013 väsentligt, har myndigheten under perioden fått prioritera sin kärnverksamhet. Att myndigheten lagt mycket arbete på förberedelser inför valen och därför nedprioriterat visst utvecklingsarbete är väl prioriterat utifrån givna omständigheter.

Val och valdeltagande

Valdeltagandet ökade i det svenska Europaparlamentsvalet liksom i de nationella allmänna valen.

Regeringen avser att återkomma med en mer utförlig analys och slutsats om insatserna efter att slutförda uppdrag har redovisats. De insatser som har vidtagits för att öka valdeltagandet har aktualiserat valens och rösträttens betydelse. Det gäller särskilt de åtgärder som har riktats till unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning.

Satsningen på skolval 2014 nådde många unga till en relativt låg kostnad. Skolval är en introduktion och förberedelse inför ungas första deltagande i Europaparlamentsval eller riksdagsval.

9.5 Resultatredovisning för ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som har bidragit till ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna, vilket även inbegriper arbetet med att förebygga hot och våld mot förtroendevalda. Utöver detta har regeringen aviserat att genomföra särskilda stödinsatser för unga förtroendevalda inom ramen för ungdomspolitik (utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid).

9.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet med ett breddat och mer jämlikt deltagande i de politiska församlingarna bedöms utifrån

- representationen av olika grupper inom de folkvalda församlingarna vilket inbegriper ett jämlikt deltagande mellan kvinnor och män och
- omfattningen av hot, våld och trakasserier som riktas mot förtroendevalda i samband med deras politiska uppdrag.

9.5.2 Resultat

Insatser för ett breddat och mer jämlikt politiskt engagemang

I syfte att bl.a. se över hur demokratin påverkas av det minskade engagemanget inom de politiska partierna tillsattes en utredning om demokratisk delaktighet och inflytande (dir. 2014:111). Utredningen ska lämna förslag till åtgärder som kan bidra till att fler individer väljer att engagera sig politiskt och att antalet kandidater som avvisar ett erbjudande om ett förtroendeuppdrag eller som hoppar av i förtid minskar.

MUCF har i uppdrag att inleda ett arbete med stöd för unga politiker i syfte att fler unga kvinnor och män ska ta på sig uppdrag som förtroendevalda och motverka att unga förtroendevalda väljer att lämna sina uppdrag i förtid (dnr U2014/3352/UC).

Beslutsfattande på distans

I februari 2014 trädde lagändringar i kommunalagen i kraft (prop. 2013/14:5) som gör det möjligt för kommuner och landsting att besluta att förtroendevalda ska ges möjlighet att delta i beslutsfattande på distans i kommun- och landstingsnämnder.

För att påbörja utvecklingen av informationsteknik som möjliggör beslutsfattande på distans inom kommun- och landstingsnämnder har Regeringskansliet (Justitiedepartementet) beviljat Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) medel (dnr Ju2013/7836/D). Arbetet avser att stimulera användning av it-metoder för att underlätta uppdraget för de förtroendevalda.

Arbetet bedöms särskilt vara till gagn för förtroendevalda som är unga, har en funktionsnedsättning, bor i glesbygden eller har hemmavarande barn.

Hot och våld mot förtroendevalda

För att få en uppfattning om omfattningen av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda gavs Brottsförebyggande rådet (Brå) 2012 i uppdrag att ta fram en kartläggning. En första studie presenterades 2013 och en andra studie i maj 2014.

I rapporten Politikernas trygghetsundersökning 2013 (Brå 2014:9) uppger en av fem förtroendevalda att de har utsatts för trakasserier, hot och våld i samband med sitt politiska uppdrag under 2013. Kartläggningen visar att majoriteten av fallen varken anmäls till polisen eller till någon säkerhetsansvarig. De främsta skälen var enligt respondenterna att de ansåg att utsatthet för hot, våld och trakasserier ingick i det politiska uppdraget samt att en anmälan till polisen inte ledde till någonting. På grund av oro för att utsättas har mer än var tionde förtroendevald undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga.

Under 2012 beviljades SKL medel för att ta fram en metodbok med exempel på förebyggande och uppföljande arbete mot hot och våld mot förtroendevalda på lokal och regional nivå (dnr Ju2013/3888/D). Detta uppdrag redovisades i april 2014 (dnr Ju2014/2342/D). Rapporten visar att det i 64 procent av kommunerna och 39 procent av landstingen saknas en handlingsplan för att förebygga hot och våld mot förtroendevalda. Enligt rapporten finns det en bristande samverkan mellan kommun/landsting, polis och de politiska partierna i dessa frågor. Vidare visar rapporten att det finns en normförskjutning, både i samhället och bland de förtroendevalda mot att politiker får "tåla lite mer" än andra.

En utredare fick i januari 2014 i uppdrag att kartlägga och granska domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot eller våld mot förtroendevalda (dnr Ju2014/235/P). Utredaren redovisade sitt uppdrag i juni 2014 genom rapporten Redovisning av uppdrag att kartlägga och analysera domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot eller våld mot förtroendevalda (dnr Ju2014/4250/D).

Granskningen omfattar sammanlagt 27 domar rörande brott mot förtroendevalda mellan 2000 och 2014. Sökningen efter domar genomfördes manuellt då en särskild brottskod saknades. Totalt är antalet domar få i förhållande till antalet förtroendevalda som uppger sig vara utsatta för brott (Brå PTU 2013).

Utredningen visar att hot och våld mot förtroendevalda endast i begränsad utsträckning leder till åtal. Enligt undersökningen finns heller inget som tyder på att brott mot förtroendevalda generellt bedöms på annat sätt än brott mot övriga medborgare. Utifrån kartläggningen ger utredaren exempel på möjliga framgångsfaktorer för lagföring av brott mot förtroendevalda. Kartläggningen remissbehandlas för närvarande.

9.5.3 Analys och slutsatser

Villkoren för de politiska förtroendevalda har förändrats under senare år. Antalet uppdrag per förtroendevald har ökat, vilket har lett till att det politiska förtroendeuppdraget har blivit mer ansträngt. 22 procent av de folkvalda i kommunfullmäktige valde att lämna sina uppdrag i förtid under mandatperioden, vilket är en ökning med 6 procentenheter från föregående mandatperiod.

Enligt den studie om de folkvaldas villkor i kommunfullmäktige som Statistiska Centralbyrån (SCB) genomförde på uppdrag av regeringen år 2013 uppgav de flesta respondenter privata skäl till avhoppet. (Folkvaldas villkor i kommunfullmäktige, SCB 2013). Eftersom det är särskilt vanligt att unga och kvinnor lämnar sina politiska uppdrag i förtid, påverkar avhoppet i viss utsträckning den sociala representativiteten. Avhoppet leder även till att flera stolar i kommunfullmäktige lämnas tomma.

Efter valet 2010 var andelen kvinnor i kommun- och landstingsfullmäktige i genomsnitt 43 respektive 48 procent. Kvinnors underrepresentation är mer framträdande bland förtroendevalda som är över 50 år medan könsfördelningen är mer jämn bland yngre förtroendevalda. Underrepresentationen av unga folkvalda är över lag betydande och medelåldern i kommunfullmäktige har under senare år blivit allt högre. Det är 12 procentenheter färre unga politiker under 29 år i kommunfullmäktige än andelen unga i den röstberättigade befolkningen. Även utrikes födda är underrepresenterade bland de folkvalda.

Sammantaget visar utvecklingen på behovet av ytterligare insatser för att bredda och skapa en mer jämlik politisk representation.

Utredningen om demokratisk delaktighet och inflytande har i uppdrag att lämna förslag på hur nya vägar in i politiken kan skapas för grupper som är representerade i mindre utsträckning än andra, t.ex. unga och utrikes födda. (Läs mer om utredningen i avsnitt 9.6.2).

De insatser som har vidtagits inom ramen för att förebygga att förtroendevalda utsätts för hot och våld visar att hot och våld mot förtroendevalda är ett reellt problem som påverkar det demokratiska systemet. Antalet utsatta förtroendevalda, fåtalet polisanmälningar, fåtalet fällande domar, normförskjutningen samt otydligheten i ansvarsfrågan är oroande. Området kräver ytterligare åtgärder.

9.6 Resultatredovisning för stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som har bidragit till målsättningen att stärka och utveckla individens möjligheter att påverka och delta i de politiska beslutsprocesser som utformar samhället och berör den egna vardagen. I detta avsnitt redovisas även Valmyndighetens arbete för medborgarinitiativ inom EU. I proposition (2013/14:191) Med fokus på unga aviserades inom ramen för ungdomspolitik (utgiftsområde 17) insatser för att stärka ungas möjligheter till inflytande och delaktighet, bl.a. i form av medborgarförslag från unga (dnr U2014/3352/UC).

9.6.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet med att stärka möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen bedöms utifrån

- tillämpningen av formella inflytandeformer, såsom medborgarförslag, folkinitiativ och medborgardialog och
- omfattningen av politiska aktiviteter i samhället och intresset för att påverka politiska beslut.

9.6.2 Resultat

Utredning om demokratisk delaktighet och inflytande

En utredning om demokratisk delaktighet och inflytande (dir. 2014:111) tillsattes i juli 2014. Utredningen har i uppdrag att analysera och bedöma hur demokratin påverkas av samhällsutvecklingen och förändringar i det medborgarliga och politiska engagemanget. Utredaren ska lämna förslag på hur individens delaktighet och inflytande mellan valen kan stärkas i närtid och på sikt. Den har ett särskilt uppdrag att titta på ungas möjligheter till delaktighet och inflytande i politiska beslutsprocesser. Utredaren ska göra en översyn av den medborgarliga förslagsrätten och folkinitiativet. Utredningen ska lämna sitt betänkande den 15 december 2015.

Medborgardialog med stöd av it

Sedan 2006 arbetar SKL med att hitta nya former för medborgarnas delaktighet, valmöjligheter och för att integrera dialogen med medborgarna i styrprocesser och verksamhetsutveckling.

SKL har beviljats totalt 6,1 miljoner kronor sedan 2007 för att utveckla it-verktyg som stöd för kommuners och landstings dialog med medborgarna och för att sprida och stödja användningen av dessa verktyg. Projektet redovisades i december 2013.

De verktyg som har utvecklats är webbaserade och möjliggör dialog via ljud, bild och text, såsom sms, chatt, budgetsimulator, e-förslag och s.k. geopanel. Totalt har 50 kommuner och landsting prövat och utvecklat e-verktyg i dels ett nätverk för e-förslag, och dels ett nätverk för utveckling av e-delaktighet och inflytande. Metoder som prövats är bl.a. appar för e-förslag och skolevers synpunkter på skolmaten, sms-panel för ungdomar, visuell budget vid byggande av lekplats samt insamling av synpunkter och förslag via Facebook. Ca 100 tjänstemän och 20 förtroendevalda har utbildats i användningen av projektets olika verktyg. Verktygen beskrivs bl.a. på SKL:s webbportal för dialogprojekt, Dialogguiden. Genom projektet har kommuner och landsting fått utökade möjligheter till medborgardialog med stöd av it.

Medborgardialog i den lokala beslutsprocessen

Som ett ytterligare stöd till SKL:s arbete med medborgardialog beviljades under åren 2013 och 2014 sammanlagt två miljoner kronor till SKL för arbetet med att stärka möjligheter till inflytande och deltagande i den lokala beslutsprocessen (dnr Ju2013/3974/D).

Projektet är en flerårig satsning om totalt 3,5 miljoner kronor som startade 2011 och ska slutredovisas senast den 15 mars 2015. SKL inkom under året med en halvtidsrapport om projektet (dnr Ju2013/4703/D) och en delredovisning för 2013 (dnr Ju2014/2165/D).

Fram till våren 2013 hade de flesta av de deltagande 16 kommunerna och 5 landstingen fastställt principer för medborgardialog. Under hösten koncentrerades arbetet på att införa medborgardialog systematiskt och att organisera sig för medborgardialog.

Vid årets slut kunde 15 deltagare rapportera om påbörjad systematik med viss användning av medborgardialog i organisationen, och ytterligare 4 att systematiken är på plats, med stor spridning i organisationen.

Utredning om EU och demokrati

En utredning om delaktighet i EU (dir. 2014:112) tillsattes i juli 2014. Uppdraget är att inom ramen för EU:s nuvarande regelverk och arbetssätt främja inflytande, insyn och delaktighet för aktörer i Sverige när det gäller frågor som beslutas inom EU. Utredaren ska ge underlag för åtgärder på området samt bidra med förslag och idéer till individer, det civila samhällets organisationer och andra aktörer med EU-relaterad verksamhet på nationell, regional och lokal nivå. Uppdraget ska redovisas i januari 2016.

Ett Europa för medborgarna

EU:s program Ett Europa för medborgarna pågick 2007–2013 med syfte att överbrygga klyftan mellan medborgarna och EU:s institutioner, stärka sammanhållningen mellan européer och öka den ömsesidiga toleransen och förståelsen medborgare emellan. MUCF var utsedd svensk kontaktpunkt. Under 2013 hade 15 projekt svenska aktörer som sökande, varav

tre beviljades stöd. Detta är en halvering sedan 2012. Ytterligare 9 svenska aktörer deltog i projekt som beviljades stöd, jämfört med 31 för 2012. Totalt beviljades 460 av 3 111 ansökningar till programmet 2013. Projekten har bidragit till att stärka det civila samhällets engagemang i frågor om medborgarskap och tolerans.

I april 2014 beslutades om ett nytt program som ska löpa 2014–2020. Programmet har som övergripande syfte att öka kunskaperna om EU och främja medborgarengagemang.

Medborgarinitiativ

Sedan april 2012 har EU-medborgare möjlighet att begära att Europeiska kommissionen ska lägga fram ett förslag i deras intresse genom att lämna in ett medborgarinitiativ som stöds av ett fastställt antal EU-medborgare.

Under 2013 lämnades de första två initiativen in till Valmyndigheten, som är behörig myndighet för kontroll och intygande av stödförklaringar från personer med svenskt personnummer. Ett av dessa förslag har myndigheten överlämnat till kommissionen under 2013. Initiativet avser rätten till vatten och sanitet och omfattar 6 742 giltiga stödförklaringar från Sverige. Det andra initiativet avser regler kring mänskliga embryon och omfattar 3 228 stödförklaringar från Sverige.

9.6.3 Analys och slutsatser

Det finns ett utbrett intresse för delaktighet i politiska beslutsprocesser mellan valen. Enligt SCB har möjligheten att lämna medborgarförslag till fullmäktige införts i ungefär 70 procent av landets kommuner och i nio landsting (Undersökningen om den lokala demokratin i kommuner och landsting, SCB 2012). Varje kommun tar i genomsnitt emot ungefär 20 medborgarförslag om året och av dessa behandlas hälften av kommunfullmäktige.

Mer än två tredjedelar av kommunerna använder sig av medborgardialog i någon form. Det talar för att merparten av kommunerna ser värdet av deltagardemokratiska metoder i beslutsfattandet.

Från genomförandet av 2011 års reform av folkinitiativet till och med valdagen den 14 september 2014 har 23 lokala folkomröst-

ningar hållits på kommun- och landstingsnivå. Valdeltagandet har i många folkomröstningar varit under 50 procent. Samtidigt anser en stor del av den svenska befolkningen att det är bra om det hålls fler kommunala folkomröstningar, enligt en undersökning som SOM-institutet (samhälle, opinion och medier) vid Göteborgs universitet genomförde enligt regeringsuppdrag år 2013 (Internetröstning och sju andra demokratiförslag, SOM-institutet, 2013).

Enligt SOM-institutets undersökningar uppger var femte person att de har försökt påverka ett politiskt beslut på kommunal nivå under det senaste året. Ungefär 20 procent upplever att de har goda eller mycket goda möjligheter att påverka beslut på kommunal nivå och 15 procent på nationell nivå. Andelen som upplever att de kan påverka politiska beslut på nationell och lokal nivå har ökat under senare år (Medborgardemokrati i Skåne, SOM-institutet, 2012). Det är enbart 4 procent som anser att de kan påverka beslut som fattas på EU-nivå. Det råder inga betydande skillnader mellan män och kvinnor när det gäller känslan av att kunna påverka beslut.

Svenska aktörers delaktighet i programmet Ett Europa för medborgarna var betydligt lägre 2013 än 2012. Andelen beviljade projekt är emellertid fortfarande över genomsnittet i EU. MUCF har under 2013 medverkat till att sprida kunskap om programmet bland relevanta aktörer.

Att väcka och stödja medborgarinitiativ inom EU utgör en möjlighet till inflytande och delaktighet mellan valen. I Sverige har hittills relativt få personer skrivit under ett europeiskt medborgarinitiativ. Bedömningen är att betydligt fler kommer att involveras under 2014, med tanke på att antalet initiativ som anmälts till Europeiska kommissionen ökar.

9.7 Resultatredovisning för en ökad demokratisk medvetenhet

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som har bidragit till målsättningen om att stärka medvetenheten om demokratin grundläggande principer.

9.7.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet med ökad demokratisk medvetenhet bedöms utifrån

- undersökningar om medborgarnas attityder till demokratin,
- kunskaper om demokratins grundläggande värderingar och spelregler och
- förtroendet för demokratin i allmänhet och för demokratins institutioner, såsom regering, riksdag samt EU och dess institutioner.

9.7.2 Resultat

Forum för levande historias demokratiuppdrag

År 2013 fick Forum för levande historia ett uppdrag med syftet att stärka ungas demokratiska värderingar (dnr Ju2013/8507/D). Uppdraget redovisades i januari 2014 och omfattar ett digitalt metodmaterial för användning inom grund- och gymnasieskolan (dnr Ju2014/5400/D). Materialet utgår ifrån vittnesmål från Förintelsen, kommunismens brott och andra brott mot mänskligheten i syfte att stärka den demokratiska medvetenheten bland unga. Metodmaterialet är avsett att användas för att ge elever i grund- och gymnasieskolan möjlighet att reflektera kring moraliska problem och att flytta perspektiven från dåtid till nutid.

EU:s demokratiska värderingar

Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA) beviljades i maj 2014 ett bidrag för utbildningar med bl.a. elevresor till förintelsens platser i Polen som belyser behovet av demokratiskt samarbete i Europa (dnr Ju2014/3127/D). Bidraget uppgår till 5 miljoner kronor varav 1 miljon kronor har avsatts från anslaget 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Utbildningarna kommer att omfatta seminarier och resor för 396 elever och 44 lärare och äga rum under drygt ett års tid. En styrgrupp har knutits till projektet med representanter med särskild kompetens vad gäller lärande om brott mot

mänskligheten och EU:s roll för fred och demokrati i Europa. Redovisning ska ske i november 2015.

Dialog med trossamfunden

Nämnden för statligt stöd till trossamfund har i uppdrag att föra en dialog med trossamfunden i syfte att stimulera arbetet med demokrati och demokratiska värderingar (dnr Ju2012/8068/D). Myndigheten inkom med en delredovisning i december 2013 där det bl.a. konstaterades att över 150 representanter från trossamfund på nationell och regional nivå har mötts i en utvidgad dialog om demokrati och demokrati-främjande arbete (dnr Ju2013/8433/D). Uppdraget ska slutredovisas den 3 december 2014.

9.7.3 Analys och slutsatser

Tilltron till demokratin är väl förankrad i det svenska samhället. Enligt en undersökning som SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomfört under 2013 uppger två tredjedelar av befolkningen att de överlag är nöjda med hur demokratin fungerar.

Andelen som uppger att de är nöjda har ökat under de senaste tio åren. En övervägande del av den svenska befolkningen hyser ett förtroende för riksdagen och regeringen som beslutsfattande institutioner.

Det finns dock grupper i samhället som har ett lägre förtroende för demokratin och som uttrycker ett starkare missnöje med hur demokratin fungerar i Sverige. Det gäller framför allt vissa ungdomsgrupper. Mer än 30 procent av unga med arbetslösa, sjukskrivna eller lågutbildade föräldrar har ett lågt förtroende för demokratin. Det finns ett fortsatt behov av att arbeta för att öka förtroendet för demokratin i dessa grupper.

När det gäller synen på hur demokratin fungerar i EU är det runt 55 procent som uttrycker ett missnöje medan 45 procent är nöjda. Endast 16 procent av kvinnorna och 14 procent av männen uppger att de har mycket eller ganska stort förtroende för Europaparlamentet och Europeiska kommissionen. Det finns därför ett fortsatt behov av att främja delaktighet i EU för individer och andra aktörer i Sverige.

9.8 Resultatredovisning för värna demokratin mot våldsbejakande extremism

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som har bidragit till målsättningen att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. I Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (skr. 2011/12:44) aviserades hur arbetet skulle bedrivas under åren 2012–2014. I detta avsnitt redovisas resultatet av arbetet sedan januari 2013.

9.8.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism bedöms utifrån de fem syften som låg till grund för handlingsplanen

- Medvetenheten om de värderingar som det demokratiska systemet vilar på ska öka.
- Medvetenheten och kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka bland myndigheter, kommuner och organisationer inom det civila samhället och näringslivet.
- Mekanismer och strukturer ska utvecklas eller etableras för att myndigheter, kommuner och organisationer inom det civila samhället mer effektivt ska kunna samverka inom det förebyggande arbetet.
- Arbetet med avhoppbarverksamhet ska intensifieras.
- Grogrunden för det ideologiskt motiverade våldet ska motverkas.

9.8.2 Resultat

Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Det övergripande syftet med Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (skr. 2011/12:44) är att värna och stärka demokratin och att därmed göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism. Det förutsätter ett långsiktigt arbete för att öka den demokratiska medvetenheten

och insatser för att förebygga uppkomsten av våldsbejakande extremistmiljöer.

Under åren 2012–2014 genomfördes de 15 åtgärder som presenterades i handlingsplanen. För detta arbete avsattes 62 miljoner kronor. Åtgärderna har främst avsett kunskapshöjande insatser, medel till det civila samhället och till trossamfund samt en ökad nationell samordning av det lokala förebyggande arbetet.

Handlingsplanen ska utvärderas av Statskontoret under 2014. I uppdraget ingår att utvärdera i vilken utsträckning syftet med handlingsplanen har uppfyllts, samt om åtgärderna har varit ändamålsenliga och utförts av lämpliga och relevanta myndigheter på ett tillfredsställande sätt (dnr Ju2014/5325/D).

Uppdaterad lägesbild om våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

I juni 2013 gavs en utredare i uppdrag att sammanställa en rapport om våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige. I uppdraget ingick att uppdatera två tidigare rapporter om våldsbejakande extremism. Utredaren fick även i uppdrag att beskriva de tendenser som kan påverka den framtida utvecklingen av våldsbejakande extremistmiljöer. Uppdraget redovisades i januari 2014 i departementspromemorian Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser (Ds 2014:4).

Det finns inga enkla orsaksförklaringar till varför personer genomgår en radikaliseringsprocess och blir våldsbejakande extremist. Radikalisering kan ske genom att en person anammar en våldsbejakande ideologi som personer tolkar världen utifrån, alternativt att en person tolkar världen utifrån en ideologi och senare anammar en uppfattning om att våld är vägen till förändring. Utredaren lyfter bl.a. fram några av de faktorer som ofta återfinns hos de som radikaliserats t.ex. upplevd global orättvisa, upplevt förtryck av folkgrupp, land eller religion, upplevd diskriminering och exkludering för egen eller andras del och frustration över bristande resultat genom att använda demokratiska medel.

Faktorer som kan locka individer att söka sig till en extremistmiljö och även bidra till att de stannar kvar är t.ex. social gemenskap i extremistmiljöer, lojalitet bland gruppens medlemmar, övertygelse om att stå för det goda och

bekämpa det onda, känsla av makt eller kontroll m.m.

Utredaren bedömde att även om det har skett förändringar inom de olika miljöerna så är hotbilden i stort densamma som 2009. Under valåret 2014 kommer dock sannolikt otillåten påverkan att ha ökat i omfattning både från vänster- och högerextrema rörelser. Två tendenser som lyfts fram av utredaren är personer som reser till Syrien för att ansluta sig till al-Qaida-inspirerade grupper samt uppkomsten av en svensk counter jihad-rörelse. I syfte att sprida kunskap om de våldsbejakande extremistmiljöer som finns i Sverige till relevanta aktörer har rapporten distribuerats till myndigheter, kommuner och organisationer som direkt eller indirekt arbetar med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Våldsbejakande extremism på internet

I Statens medieråds rapport Våldsbejakande och antidemokratiska budskap på internet (dnr Ju2013/4759/D) beskriver myndigheten förekomsten av antidemokratiska budskap på internet och i sociala medier som riktas till unga och som uppmanar till våld för en politisk eller ideologisk sak. I april 2013 fick Statens medieråd i uppdrag att bl.a. ta fram ett digitalt utbildningsmaterial (dnr Ju2013/3289/D). Syftet med utbildningsmaterialet är att öka ungas medie- och informationskunnighet och därigenom stärka dem mot antidemokratiska budskap på internet och i sociala medier som uppmanar till våld och hot för en politisk eller ideologisk sak. Det digitala utbildningsmaterialet MIK för mig (Statens Medieråd 2014) redovisades i juni 2014.

Målgruppen är 12- till 18-åringar och högstadie- och gymnasielärare som undervisar i samhällskunskap, svenska, historia och medie-relaterade ämnen. Utbildningspaketet ska vidare kunna användas av skolbibliotekarier, skolledare, kommunala företrädare och företrädare för ideella organisationer. Utbildningsmaterialet utgör ett hjälpmedel för att stärka unga mot främlingsfientliga, antidemokratiska och våldsbejakande budskap på internet och i sociala medier. Statens medieråd har fått i uppdrag att nationellt sprida detta utbildningsmaterial till relevanta aktörer under 2014 och 2015 (dnr Ju2014/4192/D).

Internationellt samarbete

De våldsbejakande extremistmiljöerna finns och verkar i en global kontext. Detta gäller inte minst problematiken med stridande i utlandet. Av dessa skäl är det viktigt att beakta det förebyggande arbete som sker i andra länder samt det förebyggande arbetets centrala roll i relation till lagstiftning och brottsbekämpning.

Inom ramen för Europeiska kommissionens program ”Prevention and fight against crime” har Justitiedepartementet i samverkan med den brittiska tankesmedjan Institute for Strategic Dialogue (ISD) utfört ett arbete med att identifiera, samla och sprida framgångsrika metoder för att förebygga våldsbejakande högerextremism genom att samla in exempel från tio olika EU-länders arbete. Projektet inleddes i juli 2012 och avslutades sommaren 2014. Resultaten av projektet har samlats i en handbok *On the front line – a guide to countering far-right extremism* (ISD, 2014) och på webbplatsen www.FREEinitiative.com.

Sverige är också representerat i Policy Planners’ Network on Countering Polarisation and Radicalisation (PPN) för erfarenhetsutbyte mellan tjänstemän och i Europeiska kommissionens Radicalisation Awareness Network (RAN) som har till uppgift att hjälpa lokala praktiker i det förebyggande arbetet och underlätta utbytet av erfarenheter och arbetsmetoder för att motverka olika typer av radikalering. Eftersom RAN-nätverket skapar tvärsektorielt erfarenhetsutbyte mellan lokala praktiker har det blivit en viktig aktör i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

Stöd till det civila samhället

I arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism har en central del varit att involvera det civila samhället. MUCF har under perioden 2012–2014 haft i uppdrag att fördela medel till organisationer inom det civila samhället som bedriver en verksamhet i syfte att förebygga att individer ansluter sig till våldsbejakande extremiströrelser, och ge stöd till individer som avser att lämna sådana miljöer.

Stöd kunde också sökas för att förebygga att antidemokratiska beteenden utvecklas och för genomförandet av demokrati- och ledarskaps-

utbildning för personer som är eller kan utvecklas till att bli förebilder på lokal nivå.

Bidragen fördelades under perioden 2012–2014 i enlighet med förordning (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet mot våldsbejakande extremism och förordning (2011:1509) om statsbidrag för demokratiframjande verksamhet. Som en del av detta stöd beviljade MUCF under 2012 medel till Exit Fryshuset för att utveckla ett nationellt resurscentrum för alla typer av avhopparverksamhet från våldbejakande extremistiska rörelser. Totalt har det under perioden 2012–2014 anslagits 24 miljoner kronor för stöd till insatser från det civila samhällets organisationer.

MUCF inkom i maj 2014 med en rapport om utfallet av stödet. Rapporten Fördel civilsamhället – en uppföljning av statsbidragen för att förebygga våldbejakande extremism och stödja avhopparverksamhet samt för demokratiframjande arbete (MUCF, 2014) visar att drygt 6 300 individer och 30 skolor har nåtts av olika insatser i projektet. De demokratiframjande projekten har nått majoriteten av dessa, 4 100 individer och 19 skolor.

Det civila samhällets organisationer kan skapa förtroendefulla relationer och på ett annat sätt än många offentliga aktörer erbjuda flexibla och situationsanpassade lösningar. Det finns därför ett behov av ett fortsatt statligt stöd till civila samhällets insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Utredningen om ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism.

Utredningen om ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism (Ju 2012:09) överlämnade i december 2013 sitt slutbetänkande När vi bryr oss – förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism (SOU 2013:81). Enligt utredaren är nyckeln till ett framgångsrikt förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism en fungerande samverkan mellan relevanta myndigheter och organisationer. Det gäller i synnerhet skola, socialtjänst och polis, men även fritidsverksamhet och i viss mån kriminalvård. Det handlar om att skapa samsyn om lokala problem och dess orsaker samt om att mer effektivt ta tillvara tillgängliga resurser och kunskaper.

Nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Det ovan nämnda betänkandet remissbehandlades (dnr Ju2013/8705/D) och låg till grund för beslutet att i juni 2014 tillsätta en särskild nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (dir. 2014:103).

Den nationella samordnarens uppdrag är att stärka och stödja samverkan i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism på nationell och lokal nivå, inrätta en referensgrupp för kunskaps- och informationsutbyte, stödja aktörer som identifierar problem med våldsbejakande extremism lokalt och utforma och genomföra grundläggande och fördjupade utbildningsinsatser riktade till relevanta yrkesgrupper på lokal nivå. Uppdraget pågår till den 15 juni 2016.

9.8.3 Analys och slutsatser

Eftersom arbetet med Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (skr. 2011/12:44) avslutas under 2014 har Statskontoret fått i uppdrag att utvärdera bl.a. i vilken utsträckning syftet med handlingsplanen har uppfyllts samt om åtgärderna har varit ändamålsenliga och utförts av lämpliga och relevanta myndigheter på ett tillfredsställande sätt.

Arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism måste ständigt pågå och utvecklas för att möta nya hot. Under 2014 har problemet med rekrytering av utländska stridande vuxit i och med väpnade konflikter i Syrien och Irak och framväxten av den s.k. Islamiska staten. I syfte att stärka den nationella samordnarens arbete och för att möta de nya utmaningar som identifieras behöver ytterligare insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande religiös och politisk extremism genomföras. I detta arbete är det bl.a. viktigt att stödja kommuner, civila samhället och aktörer på lokal nivå.

9.9 Resultatredovisning för mänskliga rättigheter

Sverige har anslutit sig till internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter. Det innebär att regeringen har förbundit sig att säkerställa att dessa folkrättsliga åtaganden följs och får genomslag i lagstiftning och andra offentliga åtaganden.

I detta avsnitt redovisas resultaten av de insatser som har vidtagits för att stärka arbetet med de mänskliga rättigheterna i Sverige och arbetet med att stärka de grundläggande rättigheterna inom EU samt resultatet från internationella organs granskning i fråga om Sverige och mänskliga rättigheter. Insatser som rör specifika rättighetsområden såsom barn, hbtq-personer, kvinnor, personer tillhörande nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning redovisas under respektive utgiftsområde.

9.9.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

I resultatredovisningen används inga resultatindikatorer. I stället baseras redovisningen i huvudsak på betänkandena från Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige (Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter, SOU 2010:70) och utvärderingen av den andra nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter (Samlat, genomtänkt och uthålligt? En utvärdering av regeringens nationella handlingsplan för mänskliga rättigheter 2006–2009, SOU 2011:29). Redovisningen baseras även på länsstyrelsernas årsredovisningar.

9.9.2 Resultat

Arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige

Under 2014 har en rad insatser vidtagits i syfte att uppnå målet om full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige.

Länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter
Länsstyrelserna har i enlighet med förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion verkat för att integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet.

Av länsstyrelsernas årsredovisningar framgår att arbetet under 2013 har fokuserat på att följa upp den gemensamma handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter 2010–2012. Vidare framgår att det fleråriga arbetet med mänskliga rättigheter har resulterat i att dessa frågor för ett flertal länsstyrelser successivt har utvecklats och integrerats i verksamheten.

Det är emellertid tydligt att nivån mellan länsstyrelserna skiljer sig åt. Vissa länsstyrelser har kommit långt i arbetet, medan andra endast har genomfört de gemensamma insatserna. För att ytterligare stärka länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter har Länsstyrelsen i Dalarnas län fått i uppdrag att samordna och utveckla arbetet. I uppdraget ingår att samordna ett fortsatt nätverk för samtliga länsstyrelser arbete med mänskliga rättigheter. I uppdraget ingår också att verka för samarbete med andra myndigheter och stödja kommunerna i länet. Uppdraget ska slutredovisas i april 2017.

Överenskommelse om att stärka arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal nivå

Regeringen har ingått en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om att stärka arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal nivå (dnr A2014/2289/DISK och dnr A2011/4602/DISK). Syftet med överenskommelsen är bl.a. att stärka kunskapen om hur relevanta rekommendationer och synpunkter från internationella granskningsorgan kan omsättas i praktiken inom den kommunala verksamheten. Överenskommelsen grundar sig på bl.a. förslag från Delegationen för mänskliga rättigheter och utvärderaren av den andra nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter (SOU 2010:70 och SOU 2011:29). Arbetet ska slutredovisas i september 2017.

Övergripande kompetensutvecklingsstrategi om mänskliga rättigheter för statligt anställda

Uppsala universitet har fått i uppdrag att utarbeta och genomföra ett övergripande program för kompetensutvecklingsinsatser om de mänskliga rättigheterna för berörd personal på olika nivåer inom statsförvaltningen (dnr A2014/3095/DISK).

Uppdraget grundar sig på bl.a. förslag från Delegationen för mänskliga rättigheter och utvärderaren av den andra handlingsplanen (SOU 2010:70 och SOU 2011:29). Insatsen syftar till att de utvalda myndigheternas personal ska ha tillräcklig kännedom om de mänskliga

rättigheterna och deras innebörd för att kunna känna igen situationer där rättighetsfrågor aktualiseras inom ramen för den egna yrkesutövningen. Uppdraget ska slutredovisas i oktober 2017.

Översättning till svenska av vissa avgöranden från Europadomstolen

För att uppnå ett effektivt genomförande av Europakonventionen krävs bl.a. att domare, jurister och andra kan ta del av Europadomstolens praxis. Domstolsverket har därför fått i uppdrag att ansvara för översättning till svenska av de avgöranden som Europadomstolen publicerar i "Reports of Judgments and Decisions" samt domar och vissa beslut i mål mot Sverige från och med den 1 januari 2014 (dnr A2014/2379/DISK). Uppdraget ska slutredovisas i augusti 2016.

En utbildningsinsats om mänskliga rättigheter inom folkbildningen

Folkbildningsrådet ansvarar för en utbildningsinsats inom folkbildningen med inriktning på mänskliga rättigheter under perioden 2014–2016 (dnr A2014/1286/DISK). Syftet med insatsen är bl.a. ökad kompetens om mänskliga rättigheter bland allmänheten och i offentlig verksamhet. Insatsen ska slutredovisas i februari 2017.

Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter

Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter, www.manskligarattigheter.se, är sedan den inrättades 2002 ett viktigt verktyg i regeringens arbete med att informera om mänskliga rättigheter.

Arbetet för grundläggande rättigheter inom EU

Av Lissabonfördraget följer att EU ska ansluta sig till Europakonventionen. I april 2013 nåddes en överenskommelse mellan EU och Europarådets medlemsstater. EU-domstolen kommer nu att yttra sig över anslutningsavtalets förenlighet med EU-fördragen. Sveriges övergripande målsättning är att anslutningen ska komma till stånd så snart som möjligt och att den ska bidra till att stärka såväl den enskildes ställning som Europakonventionen och Europadomstolen.

I kommissionens meddelande från i mars 2014 föreslås ett nytt ramverk i EU för att stärka rättsstatsprincipen. Syftet med ramverket är att göra det möjligt för kommissionen att finna en

lösning med en berörd medlemsstat för att avvärja ett systemhot mot rättsstatsprincipen i den medlemsstaten.

Kommissionen lämnade i april 2014 sin årliga rapport om efterlevnaden av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Av rapporten framgår bl.a. att EU-domstolen har behandlat ett stort antal mål om stadgans tillämplighet på nationell nivå. Det visar att stadgan i allt större utsträckning samverkar med nationella rättsystem.

Rådet har i juni 2014 antagit rådslutsatser om stadgan. Av rådslutsatserna framgår att rådet välkomnar kommissionens rapport och de åtgärder som har vidtagits för effektiv implementering av stadgan. Rådet påpekar att det civila samhället bättre bör involveras i arbetet för grundläggande rättigheter och lyfter fram att den årliga genomgången av stadgans implementering kan leda till en intern EU-strategi för de grundläggande rättigheterna, vilken kan innehålla prioriteringar för det framtida arbetet.

Internationella organs granskning och Sveriges rapportering av mänskliga rättigheter

En viktig del av arbetet med att skydda och främja mänskliga rättigheter är den svenska rapporteringen till internationella organ som övervakar hur staterna efterlever sina internationella åtaganden på området, liksom de synpunkter och rekommendationer som Sverige tar emot från dessa organ.

I augusti 2013 höll FN:s rasdiskrimineringskommitté, som granskar efterlevnaden av konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (CERD), en dialog med Sverige. I september 2014 lämnades en rapport om uppföljningen av vissa av rasdiskrimineringskommitténs rekommendationer.

I augusti 2013 höll FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, som granskar efterlevnaden av konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR), en dialog med Sverige.

I mars 2014 höll kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som granskar efterlevnaden av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (ICRPD), en dialog med Sverige. I april 2014 offentliggjorde kommittén sina synpunkter och rekommendationer.

Under 2014 har en rapport om konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW) lämnats in till CEDAW-kommittén. Vidare har Europakommissionen mot rasism och intolerans (ECRI) i september 2014 gjort en lägesuppföljning av vissa rekommendationer i sin rapport om Sverige från 2012.

Under 2013 meddelade Europadomstolen 16 domar i mål mot Sverige. Under samma år prövade FN:s kommitté för mänskliga rättigheter och FN:s kommitté mot tortyr m.m. i sak två individuella klagomål mot Sverige.

Den särskilde utredare som har utvärderat regeringens andra handlingsplan för mänskliga rättigheter föreslog att Regeringskansliet borde utveckla sitt arbete med att ta tillvara synpunkter och rekommendationer som Sverige får från internationella organ (SOU 2011:29). Regeringskansliet har därför nu tagit fram rutiner för hur synpunkter och rekommendationer från internationella organ ska rapporteras och följas upp.

9.9.3 Analys och slutsatser

Utgångspunkten för de insatser som har vidtagits under 2014 har varit att säkerställa att det finns kunskap och medvetenhet om de mänskliga rättigheterna så att konventionsåtaganden beaktas inom hela den offentliga verksamheten, såväl inom staten som inom kommuner och landsting. Enligt regeringens bedömning kommer de vidtagna insatserna att stärka medvetenheten och kunskaperna om de mänskliga rättigheterna inom offentlig verksamhet. Det är emellertid för tidigt att dra några slutsatser om vilka resultat som har uppnåtts. Först under kommande år kommer det att vara möjligt att analysera och dra slutsatser beträffande insatsernas resultat.

Regeringen välkomnar meddelandet om inrättande av ett nytt ramverk i EU för att stärka rättsstatsprincipen. Det tydliggör kommissionens roll och möjlighet att agera för att stärka efterlevnaden av rättsstatsprincipen inom ramen för nuvarande fördrag. EU-institutionerna liksom medlemsstaterna måste ta sitt ansvar för att de grundläggande rättigheterna respekteras.

9.10 Resultatredovisning för Justitiekanslern och Datainspektionen

9.10.1 Mål för Justitiekanslern och Datainspektionen

Justitiekanslern hade under 2013 som mål att vaka över tryck- och yttrandefriheten samt värna integriteten och rättssäkerheten i den offentliga verksamheten. Myndigheten ska med hög kvalitet och effektivitet bevaka statens rätt. Justitiekanslern ska medverka till att rättstillämpningen är effektiv och av hög kvalitet.

Datainspektionen hade under 2013 som mål att upptäcka och förebygga hot mot den personliga integriteten. Verksamheten ska främst inriktas på områden som bedöms vara särskilt känsliga ur ett integritetsperspektiv, nya företeelser och användningsområden av teknik samt områden där risken för missbruk eller felaktig användning bedöms vara särskilt stor.

En samlad resultatbedömning görs för Justitiekanslern respektive Datainspektionen utifrån hur väl de har uppfyllt de uppgifter som åligger dem.

9.10.2 Resultat

Justitiekanslerns verksamhet

Antalet inkomna ärenden minskade under 2013 med 8 procent jämfört med 2012 och uppgick till ca 8 200 ärenden. Antalet avgjorda ärenden minskade med 13 procent, till drygt 7 700. Det minskade inflödet och det minskade antalet avgjorda ärenden förklaras främst av att överklaganden av beslut om kameraövervakning från och med den 1 juli 2013 hanteras av Datainspektionen. Justitiekanslerns ärendebalans ökade under 2013 och uppgick vid utgången av året till drygt 2 100 ärenden. Ökningen kan främst hänföras till att antalet skadestandsärenden ökade under 2013 vilket påverkade balansen. Den genomsnittliga handläggningstiden minskade inom de flesta ärendegrupper, men ökade avseende frihetsinskränkingsärendena. Totalt sett har den genomsnittliga handläggningstiden varit relativt konstant, mellan 78 och 80 dagar, de senaste åren.

Antalet inkomna tillsynsärenden ökade med 2 procent jämfört med 2012 och uppgick till

närmare 1 200 ärenden. Justitiekanslerns tillsynsverksamhet har främst bedrivits genom klagomålshantering och genomgång av myndigheternas ärendeförteckningar.

Arbetet med att värna tryck- och yttrandefriheten har främst skett genom att pröva inkomna anmälningar om brott mot tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Liksom tidigare år har en stor del av anmälningarna under 2013 avsett publiceringar som inte omfattas av grundlagsskydd. Det gäller ofta uttalanden på hemsidor och bloggar där webbplatsen inte omfattas av den så kallade databasregeln i 1 kap. 9 § YGL. Ärendena ska då hanteras av allmän åklagare och inte av Justitiekanslern. Många av de publiceringar som omfattas av grundlagsskydd har avsett anmälningar om förtal där allmänt åtal mycket sällan anses påkallat.

Under 2013 inkom cirka 3 200 skadeståndsärenden till Justitiekanslern, vilket är en ökning med 13 procent jämfört med 2012. Drygt 60 procent av de inkomna ärendena avsåg ersättningsanspråk enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder. Myndigheten avgjorde drygt 1 800 sådana ärenden under 2013. Ersättning beviljades i 90 procent av fallen.

Antalet inkomna ärenden om rättshjälp minskade. Under 2013 inkom cirka 2 500 sådana ärenden, vilket är en minskning med 10 procent jämfört med 2012. Justitiekanslern har under året överklagat beslut i närmare 40 rättshjälpsärenden.

Datainspektionens verksamhet

Datainspektionen har under året arbetat för att säkra individens rätt till integritet genom sin tillsyn över behandlingen av personuppgifter samt tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Under 2013 lade Datainspektionen 86 procent av sina resurser på området tillsyn över behandlingen av personuppgifter. Myndigheten har riktat in verksamheten mot känsliga områden, nya företeelser samt områden där risken för integritetskränkning är särskilt stor. Exempel på områden som har varit föremål för tillsynen är länsstyrelsernas ärendehanterings-

system, patientjournaler i hälso- och sjukvården och Försvarsmaktens kompetens- och karriär-databaser.

Tillsynen har omfattat kommuner, statliga myndigheter samt privata företag. Inspektionerna utformas som skrivbordsinspektioner där tillsyn sker med utgångspunkt i underlag som inkommit till myndigheten, fältinspektioner och enkätinspektioner. Antalet inledda tillsynsärenden uppgick till 214 vilket är en ökning med 8 procent i jämförelse med 2012. Antalet avslutade ärenden uppgick till 202, vilket är en minskning med 24 procent jämfört 2012. Under året ökade ärendebalanserna något.

Datainspektionens arbete att värna den personliga integriteten i samband med utvecklingen av e-förvaltning inom stat, kommun och landsting har fortsatt under året. Arbetet bestod i inspektioner, remissyttranden och samverkan.

Datainspektionen har 2013 liksom under tidigare år bedrivit en aktiv informationsverksamhet i syfte att synliggöra integritetsfrågorna i samhället. Under året har antalet artiklar i media ökat och det är fler som prenumererar på myndighetens tidning och pressmeddelanden. Kontakterna med allmänheten har ökat vad gäller förfrågningar per mejl och minskat avseende frågor per telefon.

I likhet med tidigare år har myndigheten fortsatt att arrangera utbildningar för personuppgiftsombud, genomfört informationsinsatser vid seminarier och konferenser samt besvarat frågor genom myndighetens upplysningstjänst. Därutöver har Datainspektionen utgjort en viktig remissinstans. Vidare är efterfrågan på myndighetens medverkan i kommittéarbete fortsatt stor. Myndighetens arbete med bl.a. remisser och i kommittéer har mot denna bakgrund ökat kraftigt under 2013.

Datainspektionen har bedrivit en aktiv samverkan med andra myndigheter och organisationer. Detta är viktigt inte minst för att öka effektiviteten i myndighetens verksamhet. Syftet med samverkan har varit att åstadkomma samsyn i integritetsfrågor, att utbyta information om handläggning av ärenden och att klargöra gränser mellan myndigheternas tillsynsansvar. Under året har samverkan skett med bl.a. Post- och telestyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten och Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamhet.

Datainspektionen bedriver även en aktiv internationell samverkan. Detta arbete har ökat under 2013. Bland annat medverkar myndigheten i EU:s tillsyn över och utveckling av dataskyddsdirektivet med syfte att direktivet ska tillämpas enhetligt i medlemsstaterna. Myndigheten deltar därutöver bl.a. i tillsynen över den centrala stödfunktionen i Schengens informationssystem (SIS) samt den EU-gemensamma tillsynsmyndigheten för Europol (Joint Supervisory Body of Europol, JSB).

Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet

Under 2013 lade Datainspektionen 9 procent av sina resurser på tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet. Under året påbörjade och avslutade Datainspektionen 6 tillsynsärenden enligt kreditupplysningslagen. Tillsynsverksamheten på kreditupplysningsområdet har under 2013 bl.a. inriktats på att upprätthålla de förelägganden som Datainspektionen meddelade kreditupplysningsföretag under 2011.

Vad gäller Datainspektionens arbete med tillsyn och tillstånd enligt inkassolagen har antalet diarieförda tillsynsärenden minskat från 80 till 64. Antalet diarieförda avslutade ärenden minskade från 86 till 63.

Tillsyn enligt kameraövervakningslagen

Genom kameraövervakningslagen som trädde i kraft den 1 juli 2013 har Datainspektionen fått ett centralt tillsynsansvar för all kameraövervakning i samhället. Myndigheten har också övertagit Justitiekanslerns uppgift att överklaga länsstyrelsernas beslut om kameraövervakning för att tillvarata allmänna intressen. Datainspektionen har startat ett projekt med uppgift att bygga upp kompetens och ta fram rutiner med anledning av de nya uppgifterna. Under tiden 1 juli – 31 december 2013 tog Datainspektionen emot 334 beslut från länsstyrelserna i ärenden om tillstånd till kameraövervakning. Under samma period tog myndigheten emot 82 beslut från länsstyrelserna i andra ärenden gällande kameraövervakning. Datainspektionen har överklagat cirka 30 av länsstyrelsernas beslut om tillstånd till kameraövervakning till förvaltningsrätt. Under 2013 lade Datainspektionen 5 procent av sina resurser på tillsyn enligt kameraövervakningslagen.

9.10.3 Analys och slutsatser

Justitiekanslern

Regeringen bedömer att Justitiekanslern har uppfyllt målen och uppgifterna för verksamheten. Myndigheten bör även fortsättningsvis bedriva utvecklingsarbete för att vidareutveckla verksamheten.

Datainspektionen

Regeringen bedömer att Datainspektionen har uppfyllt målen och uppgifterna för verksamheten. Med utgångspunkt i delvis nya uppgifter, ett omfattande uppdrag och ett föränderligt och växande arbetsfält, har Datainspektionen gjort väl avvägda prioriteringar i sin verksamhet under året.

9.11 Politikens inriktning

9.11.1 Ett högt och mer jämlikt valdeltagande

Ett högt och mer jämlikt valdeltagande är angeläget då folkstyret förverkligas först och främst genom de allmänna valen. Det inbegriper ett jämlikt deltagande mellan kvinnor och män.

Deltagande i allmänna val är den politiska deltagandeform som inkluderar flest medborgare och är därmed det viktigaste medlet för inflytande. Valdeltagandet är betydelsefullt för det demokratiska systemets legitimitet och den politiska jämlikheten i samhället. Det är därför viktigt att valdeltagandet höjs i de grupper som röstar i mindre utsträckning än andra såsom unga, arbetslösa, lågutbildade och utrikes födda. Skillnaden mellan kvinnors och mäns valdeltagande är marginell. Ett högt och mer jämlikt deltagande är viktigt för demokratins förankring i samhället och för att valresultaten mer korrekt ska avspegla de olika intressen och åsikter som finns i samhället.

Uppföljning av valdeltagande i Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014

Valåret 2014 med både Europaparlamentsval och nationella allmänna val är ett unikt tillfälle att följa upp och belysa valdeltagandets utveckling samt för att göra jämförelser mellan de båda valtillfällena. Det finns ett behov av att vidareutveckla kunskapsunderlaget för att kunna bedöma behov av framtida insatser. Det finns även behov av att följa upp och analysera valdeltagandet bland de grupper som deltar i lägre utsträckning. Förstagångsväljare och ungas valdeltagande är särskilt betydelsefullt att följa upp. Forskning visar att erfarenheten av att ha deltagit i allmänna val påverkar den framtida benägenheten att rösta, dvs. om många unga skaffar sig en vana att rösta kan det innebära ett högre valdeltagande i framtiden. Därför är det viktigt att ta tillvara och utveckla de erfarenheter som framkommit från genomförandet av skolval 2014.

SCB gavs i september 2014 i uppdrag att följa upp det svenska valdeltagandet i Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2014/5631/D). Studien ska bygga vidare på de studier om valdeltagandets utveckling och ungas valdeltagande som SCB tidigare genomfört (dnr Ju2012/8054/D, dnr Ju2012/8055/D). I uppdraget ingår bl.a. att undersöka hur valdeltagandet ser ut i olika grupper av den röstberättigade befolkningen. SCB ska bl.a. göra jämförelser utifrån socioekonomiska faktorer och studera skillnader avseende kön, ålder och utbildning samt mellan inrikes och utrikes födda. SCB ska också undersöka valdeltagandet bland förstagångsväljare. Studien ska redovisas i maj 2015 och kommer att ligga till grund för fortsatta åtgärder för ett högt och mer jämlikt valdeltagande.

Valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning

Det är av grundläggande betydelse att alla väljare ges så likartade förutsättningar som möjligt att utnyttja sin rösträtt i allmänna val, oavsett funktionsförmåga.

Enligt en mätning som belyser valdeltagandet bland delar av de väljare som har en funktionsnedsättning uppgick valdeltagandet bland

personer med intellektuell funktionsnedsättning till 20 procent i riksdagsvalet 1998.

Det saknas i dag samlad kunskap om valdeltagandet bland personer med funktionsnedsättning. SCB har därför i uppdrag att undersöka hur valdeltagandet ser ut bland personer med funktionsnedsättning i Europaparlamentsvalet och i valen till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige (dnr Ju2014/5631/D). Studien ska redovisas i april 2015. Vidare inkommer i december en redovisning av en studie från Myndigheten för delaktighet gällande tillgänglighet till röstningslokaler. Regeringen kommer att följa upp dessa studier och återkomma med förslag.

Lättläst nyhetsinformation

Det är viktigt att alla väljargrupper ges så likartade förutsättningar som möjligt att vara delaktiga i den demokratiska processen genom att följa politiska beslut och ta del av information om hur var och en kan vara med och påverka det politiska beslutsfattandet. För att öka möjligheten för personer med lässvårigheter att tillgodogöra sig information och ta del av den politiska debatten under mellanvalsperioden avser regeringen att fortsätta detta arbete.

Uppföljning av valdeltagande i Europaparlamentsval

Medborgarnas intresse för Europaparlamentsval är förhållandevis lågt jämfört med deltagandet i nationella allmänna val. Valdeltagandet har ökat i de två senaste svenska Europaparlamentsvalen, men sett i relation till EU-beslutens inverkan på individens vardag är deltagandet lågt. Totalt sett i EU har valdeltagandet sjunkit i de nio val som hållits till Europaparlamentet, från 62 procent i genomsnitt 1979 till 43 procent i både 2009 och 2014 års val. Samtidigt finns det stora skillnader mellan medlemsländer när det gäller valdeltagandenivån i Europaparlamentsval.

Europaparlamentsvalet 2014 innebär goda förutsättningar för att följa upp resultaten, jämföra valdeltagandet mellan olika medlemsländer och eventuella valfrämjande insatser som vidtagits i samband med Europaparlamentsval. Det är viktigt att bygga vidare på erfarenheterna från

2014 års val i syfte att förbättra eventuella insatser inför kommande Europaparlamentsval.

Valmyndigheten

Regeringen avser att genomföra en översyn av Valmyndighetens verksamhet i början av 2015 i syfte att uppnå en effektivisering.

9.11.2 Ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna

De folkvalda är ombud för de intressen och åsikter som uttrycks i samhället. Det är därmed avgörande för demokratins vitalitet att det finns ett utbrett intresse för att inneha förtroendeuppdrag och delta i de folkvalda församlingarna. Det är också av betydelse att de beslutsfattande politiska församlingarna avspeglar befolkningens sammansättning när det gäller framförallt kön, ålder och födelseled.

När fler engagerar sig i politiken ökar förutsättningarna för en förbättrad social representativitet. En förbättrad social representativitet är viktig eftersom den innebär att fler grupper i befolkningen är representerade i de beslutsfattande församlingarna och då ökar förutsättningarna för att individer ska känna tilltro till de beslut som fattas.

Förtroendevaldas villkor och representativitet

Unga, utrikes födda och kvinnor är underrepresenterade i politiska beslutande församlingar. Antalet avhopp är särskilt markant bland unga kvinnor.

SCB har i uppdrag att följa upp folkvaldas villkor och representativitet efter 2014 års allmänna val (dnr Ju2014/5631/D). Studien ska delredovisas i april 2015 och slutredovisas i mars 2016.

Utredningen om demokratisk delaktighet och inflytande (dir. 2014:111, dnr Ju2014/4614/D) ska bl.a. se över frågor om de politiskt förtroendevaldas villkor, analysera orsakerna till det minskade medlemsantalet i de politiska partierna, och föreslå åtgärder för att fler ska välja att engagera sig som politiskt förtroendevalda, särskilt när det gäller underrepresenterade

grupper. Fortsatt arbete för ett breddat och mer jämlikt deltagande i de politiska församlingarna är en prioriterad fråga för regeringen.

Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda och mot personer med uppdrag eller anställningar av särskild betydelse för det demokratiska samhället

Politikernas trygghetsundersökning 2013 – utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld (Brå 2014:9) visar att var femte förtroendevald blivit utsatt för hot och trakasserier under 2012. Varje förtroendevald som på grund av hot och våld lämnar sina uppdrag eller på grund av detta avstår från att yttra sig i vissa frågor eller fatta beslut är ett misslyckande för demokratin. Mot bakgrund av valåret 2014 med både Europaparlamentsval och allmänna nationella val och den exponering politiskt engagerade har under dessa valrörelser görs en förnyad kartläggning av Brå (dnr Ju2014/5282/D). Resultatet ska redovisas den 1 mars 2016.

Enligt flera studier är förtroendevalda liksom myndighetspersoner och journalister bland de mest utsatta yrkesgrupperna för hot, våld och trakasserier.

Brå har därför getts i uppdrag att göra en kartläggning och analys av den befintliga kunskapen om hot, våld och trakasserier mot personer med uppdrag eller anställningar av särskild betydelse för det demokratiska samhället (dnr Ju2014/5640/D).

De personer som avses ingå i uppdraget är förtroendevalda politiker och tjänstemän som verkar i förvaltningar som styrs av politiker, samt personer som är verksamma inom rättsväsendet, och andra relevanta myndigheter. Därutöver innefattas personer verksamma inom opinionsbildning och journalistik. De hot, våld och trakasserier som avses är sådana som drabbar dessa personer i egenskap av deras uppdrag eller anställning. I uppdraget till Brå ingår även att undersöka hot, våld och trakasserier, inklusive nättrakasserier, och försök till korruption.

Kartläggningen ska bl.a. ge en översikt av vilka undersökningar som genomförts och vilka grupper utsatthet som blivit respektive inte blivit undersökta, samt vilket underlag undersökningarna ger beträffande utsatthetens omfattning och karaktär för olika yrkesgrupper. Med kartläggningen som underlag ska Brå göra

en bedömning av i vilka delar det finns behov av ytterligare kunskapsunderlag. Uppdraget ska redovisas den 30 april 2015.

Regeringen avser att prioritera arbetet med att förebygga hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda, offentliganställda och journalister. Regeringen avser att återkomma med insatser under 2015.

9.11.3 Stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen

Det är viktigt att var och en kan göra sin röst hörd på andra sätt än genom att rösta i de allmänna valen. Arbetet med att stärka och utveckla möjligheterna att påverka och delta i politiska beslutsprocesser kommer därför att fortsätta utvecklas. Enskilda individer liksom organisationer inom det civila samhället ska ha goda förutsättningar att delta och få insyn i politiska processer. Tilltron till demokratin påverkas av medborgarnas möjlighet till medverkan. En kontinuerlig dialog mellan beslutsfattare och väljare är betydelsefull för demokratins förankring i samhället. Det är särskilt viktigt att möjligheter till inflytande skapas för dem som annars deltar i mindre utsträckning. Ett arbete på lokal, regional och nationell nivå är avgörande för det fortsatta arbetet med att möjliggöra inflytande, insyn och delaktighet mellan valen.

Medborgarinflytande i beslutsprocessen

SKL har under åren 2011–2014 arbetat för stärkta möjligheter till inflytande och deltagande i den lokala beslutsprocessen. Resultatet kommer att redovisas den 15 mars 2015.

Det finns en efterfrågan i kommunerna av ett fortsatt stöd för arbetet med medborgardialog, i synnerhet för att möta politiskt marginaliserade grupper. Det är särskilt viktigt att unga upplever att de kan påverka och få inflytande över politiska beslut som berör deras vardag.

För att sprida och förankra lärdomar från arbetet med medborgardialog och ge underlag för det fortsatta arbetet kan ett samråd hållas, en samrådsgrupp etableras och fortsatta åtgärder övervägas.

9.11.4 En ökad demokratisk medvetenhet

En allmän medvetenhet om demokratins grundläggande principer och kunskap om demokratins spelregler är en förutsättning för ett fungerande demokratiskt styrelseskick. Demokrati kräver att var och en respekterar andras demokratiska rättigheter och att motsättningar löses enligt demokratins spelregler.

Demokratin är inte ett politiskt mål som kan uppnås en gång för alla. Demokratin behöver ständig tillsyn. Demokratins grundläggande värderingar måste ständigt återvinnas och förankras i samhället för att demokratin ska bli utållig. Genom en diskussion om demokratins värdefrågor kan rasism och annan exkludering motverkas.

Ökad demokratisk medvetenhet genom kultursatsningar

Ett levande och oberoende kulturliv är en central del av det demokratiska systemet genom att det skapar en fri och kreativ arena för uttryck och åsiktsbildning. Demokratin främjas av att många olika erfarenheter, tankar och berättelser tillvaratas och speglas i ett mångfacetterat kulturutbud. En stark kulturpolitik ger goda förutsättningar för en levande demokrati.

Kulturen har en avgörande roll i att upprätthålla och förankra de demokratiska värderingarna i samhället. Genom kulturen lyfts grundläggande principer fram, såsom alla människors lika värde, yttrandefrihet, jämlikhet och jämställdhet. Samtidigt verkar kulturen demokratifrämjande genom sin förmåga att ifrågasätta, granska och fördjupa. Kulturen utgör en viktig demokratisk mötesplats där olika samhällsåskådningar bryts mot varandra och där förutsättningar för tillit och respekt skapas. Vidare är kulturen central i det demokratiska samtalet, både i städer och på landsbygden.

Regeringens satsningar på kultur i miljonprogrammen, kulturskolan, fri entré vid statliga museer, utbildningsinsatser om rasism i västvärlden och ett öppet och tillgängligt biblioteksväsen är således viktiga åtgärder för ökad delaktighet och en ökad demokratisk medvetenhet. Ett område av avgörande betydelse för demokratin och med starka kopplingar till kulturen är mediepolitiken. Radio och tv i allmänhetens tjänst, med saklig och opartisk

nyhetsförmedling och ett mångsidigt radio- och tv-utbud, är oumbärligt i det fragmenterade medie- och informationslandskapet.

Insatser kommer att genomföras för att stärka demokratins förankring, öka medvetenheten om demokratins grundläggande principer och öka kvinnors och mäns möjligheter till delaktighet.

Stärka demokratisk inkludering

Att samhället är socialt sammanhållet är betydelsefullt för demokratin. Avsaknad av politisk representation, misstro mot politiker och myndigheter och bristande kunskap om vilka möjligheter det finns att framföra sina åsikter och intressen bidrar till en demokratisk marginalisering. Ett symptom på detta är bl.a. de upplopp som förekommit i vissa områden. I flera av dessa områden är också valdeltagandet lågt, arbetslösheten hög och utbildningsnivån låg.

Det finns betydande skillnader i valdeltagande mellan olika kommuner och valdistrikt. Ett exempel är att i det valdistrikt som hade lägst valdeltagande i Europaparlamentsvalet 2014 röstade endast 21 procent av de röstberättigade medan 80 procent av de röstberättigade röstade i det valdistrikt som hade högst valdeltagande. Unga som varken arbetar eller studerar är en viktig grupp att nå i arbetet med att stärka demokratisk inkludering.

Utöver insatser gällande t.ex. utbildning och arbetsmarknad är det viktigt att skapa bättre förutsättningar för att kunna påverka sin livssituation genom ökade möjligheter till inflytande. Ökade möjligheter till inflytande kan stärka individens livsförutsättningar och tilltro till det demokratiska systemet samt bidra till att minska social oro. Regeringen avser därför att genomföra åtgärder för att öka den demokratiska inkluderingen.

Uppdrag till Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Nämnden för statligt stöd till trossamfund har under åren 2012–2014 haft i uppdrag att stimulera trossamfundens arbete med demokrati och demokratiska värderingar och motverka antidemokratiska yttringar i samhället. Nämnden ska överlämna en slutrapportering av uppdraget i december 2014.

Erfarenheten av det arbete som nämnden genomfört visar att detta demokratifrämjande arbete har varit viktigt. Regeringen avser att fortsätta detta arbete.

9.11.5 Värna demokratin mot våldsbejakande extremism

I kunskapssammanställningen Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser (Ds 2014:4), framkommer att hotbilden från 2009 inte är förändrad. Samtidigt medför hoten från nya grupper, nya problem som aktivt måste förebyggas. Under valrörelserna 2014 har ett antal våldsamma aktiviteter genomförts av både vänsterextrema och högerextrema grupper. Samtidigt har den dramatiska utvecklingen av våldsbejakande religiös och politisk extremism och terrorism i Syrien och Irak bidragit till en ökad rekrytering av stridande från bl.a. Sverige. Att värna om och att stärka demokratin handlar om att göra ungdomar och samhället motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism och om att individer och samhället aktivt står upp för och förvaltar demokratiska värderingar. Det handlar också om att förebygga att individer lockas till våldsbejakande extremistiska rörelser och att bistå personer som vill lämna sådana rörelser. Det förebyggande arbetet bör aktivt främja demokrati och motverka radikaliserings och därför även inkludera insatser för att motverka rasism, diskriminering och marginalisering. Samtidigt är det också viktigt att iaktta skillnaderna mellan de olika extremistmiljöerna för att kunna göra effektiva insatser. Detta arbete kräver en bred förankring i samhället, bland myndigheter och det civila samhällets organisationer liksom på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Åtgärder för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Den våldsbejakande extremismen har under senare år förändrats och delvis blivit mer komplex. Utvecklingen i Sverige påverkas också av vad som händer i omvärlden. Det fortsatta förebyggande arbetet utgår både från omvärldsförändringar och från de behov som identifieras i Sverige.

Radikalisering kan ske genom kontakter i form av t.ex. möten i privatbostäder, församlingar, fritidsgårdar, klubbar, skolor eller andra lokala centra samt via internet och sociala medier. Därför är insatser på lokal nivå inom ramen för befintliga verksamheter nödvändiga för att förebygga och motverka radikalisering.

Personer som t.ex. arbetar med ungdomar inom fritidsverksamheter, i skolan och inom socialtjänsten bör ha god kunskap om hur radikalisering och våldsbejakande extremism kan motverkas. Även det civila samhällets organisationer, inklusive trossamfundet måste involveras i detta arbete.

Flera av det civila samhällets organisationer bedriver ett viktigt arbete för att främja demokratisk medvetenhet, motverka radikalisering samt främja avhopp från våldsbejakande extremism. Det civila samhällets organisationer når grupper och individer som kan sakna förtroende för myndigheter. Det är därför viktigt att fortsatt fördela stöd till civila samhället för deras arbete med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism och främja avhopp.

Nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

I juli 2014 tillsattes en särskild utredare som i rollen som nationell samordnare ska stärka och stödja samverkan mellan myndigheter och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (dir. 2014:103, dnr Ju 2014/4185/D).

Samordnaren ska inrätta en referensgrupp för kunskaps- och informationsutbyte och stödja aktörer som identifierar problem med våldsbejakande extremism lokalt. Samordnaren ska också genomföra riktade utbildningsinsatser och utveckla förebyggande metoder. Utmaningar, kunskapsluckor och problem som den nationella samordnaren identifierar kommer att ligga till grund för nya åtgärder inom området.

Utländska stridande

Den dramatiska utvecklingen av väpnade konflikter och våldsbejakande religiös och politisk extremism och terrorism i Irak och Syrien har bidragit till ökad rekrytering av

frivilliga till strider i dessa länder. Från Sverige har minst 80 personer rest för att ansluta sig till al-Qaidainspirerade grupper och svenskar har dött i området. Detta är mycket allvarligt och en tragedi för flera familjer som i dag kan sakna både stöd och insatser från samhällets sida. Det finns således ett stort behov av att intensifiera det förebyggande arbetet i syfte att aktivt minska rekrytering och det aktiva stödet till våldsbejakande religiös och politisk extremism i Irak och Syrien, samt främja avhopp. Regeringen avser att återkomma med åtgärder under 2015 för att förebygga radikalisering och rekrytering till strider i utlandet.

Internationell samverkan

Det är viktigt att verka för att samla in och sprida goda exempel på europeisk och internationell nivå gällande framgångsrikt förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. Eftersom de våldsbejakande extremistmiljöerna verkar i en global kontext måste arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism fortsätta inhämta internationella erfarenheter. Detta görs bl.a. genom samarbete mellan de nordiska länderna, inom EU och FN.

9.11.6 Offentligfinansierad verksamhet ska tillämpa offentlighetsprincipen

En av hörnstenarna i ett demokratiskt samhälle är offentlighetsprincipen som ger medborgarna insyn i all offentlig verksamhet. Meddelarskyddet är en del av den reglering som förverkligar offentlighetsprincipen. Genom att allt mer offentligt finansierad verksamhet inom t.ex. välfärdssektorn bedrivs i privat regi har möjligheten till insyn i hur de offentliga medlen används minskat. En sådan urholkning av offentlighetsprincipen är inte acceptabel. En utredning behöver se över hur offentlighetsprincipen eller motsvarande kan utökas till att gälla offentligfinansierade välfärdstjänster betalda av såväl stat, som kommun eller landsting (vård, skola och omsorg). Som en följd av sexpartiöverenskommelsen inom Friskolekommittén (SOU 2013:56) arbetar redan en utredare med att ta fram förslag till hur offentlighetsprincipen kan införas i fristående skolor (dir. 2014:91). Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2015.

Utredningen om meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet har i sitt betänkande Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet (SOU 2013:79) föreslagit att de som är verksamma i offentligt finansierad skola, vård och omsorg ska omfattas av meddelarskydd. Regeringen kommer att ge en ny utredning i uppdrag att ta fram förslag om hur meddelarskydd kan införas även i annan verksamhet som till övervägande delen är offentligt finansierad, t.ex. kollektivtrafik och färdtjänst. Det är angeläget att meddelarskydd börjar gälla så snart som möjligt där det kan ske. Under 2015 kommer regeringen därför att lämna en proposition baserad på de förslag som finns i SOU 2013:79.

9.11.7 Det fortsatta systematiska arbetet för mänskliga rättigheter i Sverige

För att Sverige ska uppfylla de mål som är fastställda av regering och riksdag krävs ett systematiskt arbete, främst inom den offentliga förvaltningen. Från internationellt håll, bl.a. från Europarådets sida, betonas allt tydligare att det är på nationell nivå som det viktiga arbetet med mänskliga rättigheter sker.

Efter genomförandet av den andra nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter i Sverige, vilken avsåg åren 2006–2009, har två utredningar (SOU 2010:70 och SOU 2011:29) lämnat förslag på inriktningen av regeringens fortsatta arbete inom detta område. Av dessa betänkanden framgår tydligt att ett fortsatt systematiskt arbete är nödvändigt för att målet om full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige ska kunna uppnås.

Regeringen avser återkomma till riksdagen med en strategi för ett systematiskt arbete med mänskliga rättigheter i Sverige. En viktig fråga att belysa är hur en självständig granskning av efterlevnaden av mänskliga rättigheter kan säkras.

Strategin bör utarbetas mot bakgrund av bl.a. ovan nämnda betänkanden. Vidare bör de synpunkter som framkommit i kartläggningen av situationen för mänskliga rättigheter uppmärksammas.

Regeringens arbete bör även fortsättningsvis innefatta att regelbundet sammanställa och analysera de synpunkter och rekommendationer som Sverige mottar från internationella gransk-

ningsorgan. Vidare bör återkommande samråd hållas med statliga myndigheter, kommuner och landsting och organisationer inom det civila samhället.

Arbetet med att samordna och utveckla frågor om mänskliga rättigheter på nationell nivå rör en rad samhällsområden. I arbetet ingår att identifiera särskilt angelägna frågor och områden. Regeringens arbete beträffande särskilda rättighetsområden, såsom jämställdhet och kvinnors rättigheter, barnets rättigheter, funktionshinderspolitiken och minoritetspolitiken, är även föremål för separata handlingsplaner och strategidokument. Eftersom dessa frågor har en gemensam bas i Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter är det viktigt med en fortsatt aktiv dialog och samordning.

Arbetet inom EU, Europarådet och FN

Rapportering om genomförandet av konventionsbestämmelser på nationell nivå sker med regelbundna intervaller. Under 2015 ska Sverige rapportera avseende genomförandet av konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR).

Sverige kommer i oktober 2014 att lämna in en rapport till FN:s råd för mänskliga rättigheter och rådet kommer att hålla en dialog med Sverige 2015 enligt Universal Periodic Review (UPR) förfarandet.

Sverige granskas för närvarande av FN:s kommitté mot tortyr enligt konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling (CAT). Sverige lämnade in en rapport till kommittén 2013.

Sverige lämnade 2012 en rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter som granskar efterlevnaden av barnkonventionen (CRC). Kommittén kommer att hålla en dialog med Sverige i januari 2015.

Inom ramen för Europarådet är Sverige bl.a. en aktiv förespråkare för att homosexuella, bisexuella och transpersoner ska åtnjuta de mänskliga rättigheterna. Andra frågor om mänskliga rättigheter som regeringen prioriterar i Europarådet är romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna och frågor om barnets rättigheter.

EU-institutionerna liksom medlemsstaterna måste ta sitt ansvar för att de grundläggande rättigheterna respekteras. Regeringen arbetar

aktivt tillsammans med andra EU-medlemmar för att få till stånd en effektiv granskning av hur de mänskliga rättigheterna efterlevs i medlemsländerna. Regeringen ser ramverket som ett komplement till överträdelseförfarandet enligt artikel 258 i EUF-fördraget och mekanismerna i artikel 7 i EU-fördraget och anser det positivt att kommissionen klargör att rättsstatsprincipen inbegriper respekt för grundläggande rättigheter.

Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna har en central roll i det europeiska systemet för skydd av mänskliga rättigheter. Den enskilda klagorätten till Europadomstolen utgör en hörnsten i systemet. Det är av största vikt att säkerställa att domstolen även fortsättningsvis kan bedriva ett effektivt arbete och att den enskilda klagorätten värnas. För att konventionssystemet ska fungera krävs att medlemsstaterna genomför konventionen fullt ut på nationell nivå och vidtar åtgärder för verkställighet av Europadomstolens domar.

9.12 Budgetförslag

9.12.1 6:1 Allmänna val och demokrati

Tabell 9.2 Anslagsutveckling 6:1 Allmänna val och demokrati

Tusental kronor

År	Slagslag	Utvald	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2013	Utfall	38 682		5 317
2014	Anslag	631 340 ¹		615 589
2015	Förslag	52 340		
2016	Beräknat	52 340		
2017	Beräknat	52 340		
2018	Beräknat	52 340		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för val, uppföljning och utveckling av demokrati-politiken, åtgärder för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism samt åtgärder för främjande av de mänskliga rättigheterna på nationell nivå.

Anslaget får användas för administrations-kostnader som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås öka med 16 000 000 kronor per år 2015–2018 till följd av arbete med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 52 340 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 52 340 000 kronor för respektive år.

Tabell 9.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:1 Allmänna val och demokrati

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	631 340	631 340	631 340	631 340
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-109 000	-109 000	-109 000	-109 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-470 000	-470 000	-470 000	-470 000
Förslag/beräknat anslag	52 340	52 340	52 340	52 340

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

9.12.2 6:2 Justitiekanslern

Tabell 9.4 Anslagsutveckling 6:2 Justitiekanslern

Tusental kronor

År	Slagslag	Utvald	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2013	Utfall	35 804		1 848
2014	Anslag	39 663 ¹		38 027
2015	Förslag	39 923		
2016	Beräknat	40 267 ²		
2017	Beräknat	40 976 ³		
2018	Beräknat	42 069 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 39 822 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 39 824 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 39 828 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Justitiekanslerns förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 39 923 000 kronor anvisas under anslaget 6:2 *Justitiekanslern* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 40 267 000 kronor, 40 976 000 kronor för respektive 42 069 000 kronor.

Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:2 Justitiekanslern

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	39 663	39 663	39 663	39 663
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	295	741	1 451	2 543
Beslut ³	-35	-137	-138	-137
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	39 923	40 267	40 976	42 069

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget föreslås minska med 35 000 kronor för 2015 och beräknas minska med 137 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

9.12.3 6:3 Datainspektionen

Tabell 9.6 Anslagsutveckling 6:3 Datainspektionen

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	39 145		4 204
2014	Anslag	43 790 ¹	43 942
2015	Förslag	44 033	
2016	Beräknat	44 432 ²	
2017	Beräknat	45 222 ³	
2018	Beräknat	46 432 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 43 923 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 43 926 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 43 929 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Datainspektionens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 44 033 000 kronor anvisas under anslaget 6:3 *Datainspektionen* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 44 432 000 kronor, 45 222 000 kronor respektive 46 432 000 kronor.

Tabell 9.7 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:3 Datainspektionen

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	43 790	43 790	43 790	43 790
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	282	793	1 583	2 793
Beslut ³	-39	-151	-151	-151
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	44 033	44 432	45 222	46 432

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget föreslås minska med 39 000 kronor för 2015 och beräknas minska med 151 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

9.12.4 6:4 Svensk författningssamling

Tabell 9.8 Anslagsutveckling 6:4 Svensk författningssamling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	1 075		225
2014	Anslag	1 300 ¹	1 268
2015	Förslag	1 300	
2016	Beräknat	1 300	
2017	Beräknat	1 300	
2018	Beräknat	1 300	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling till kommuner, landstings- och kommunbibliotek.

Kompletterande information

I författningssamlingsförordningen (1976:725) finns bestämmelser om den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 1 300 000 kronor anvisas under anslaget 6:4 *Svensk författningssamling* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 300 000 kronor för respektive år.

Tabell 9.9 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:4 Svensk författningssamling

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	1 300	1 300	1 300	1 300
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 300	1 300	1 300	1 300

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

9.12.5 6:5 Valmyndigheten

Tabell 9.10 Anslagsutveckling 6:5 Valmyndigheten

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Övrigt	Totalt
2013	Utfall	19 259	Anslags-sparande	-208
2014	Anslag	18 932 ¹	Utgifts-prognos	18 810
2015	Förslag	19 039		
2016	Beräknat	19 184 ²		
2017	Beräknat	19 515 ³		
2018	Beräknat	20 031 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 18 992 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 18 993 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 18 994 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Valmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 19 039 000 kronor anvisas under anslaget 6:5 *Valmyndigheten* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 19 184 000 kronor, 19 515 000 kronor respektive 20 031 000 kronor.

Tabell 9.11 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:5 Valmyndigheten

Tusental kronor				
	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	18 932	18 932	18 932	18 932
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	124	317	648	1 164
Beslut ³	-17	-65	-65	-65
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	19 039	19 184	19 515	20 031

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget föreslås minska med 17 000 kronor för 2015 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

9.12.6 6:6 Stöd till politiska partier

Tabell 9.12 Anslagsutveckling 6:6 Stöd till politiska partier

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Övrigt	Totalt
2013	Utfall	169 853	Anslags-sparande	1 347
2014	Anslag	171 200 ¹	Utgifts-prognos	171 200
2015	Förslag	171 200		
2016	Beräknat	171 200		
2017	Beräknat	171 200		
2018	Beräknat	171 200		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till de politiska partierna. Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som ett partistöd, dels som ett kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Parti-bidraget lämnas som ett mandatbidrag.

Regeringens överväganden

Partibidraget delas ut som ett bidrag per riksdagsplats. Resultatet i de senaste två valen räknas. Bidraget är för närvarande 333 000 kronor per plats och år. Kanslistödet lämnas som grundstöd och tilläggsstöd. Medlen betalas ut av Partibidragsnämnden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2015 för anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 171 200 000 kronor under 2016.

Skälen för regeringens förslag: Enligt lagen (2006:999) om ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen krävs bemyndigande för beslut om bland annat bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter under senare budgetår än det år budgeten avser, vilket gäller för stödet till politiska partier.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2015 för anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 171 200 000 kronor under 2016.

Tabell 9.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 6:6 Stöd till politiska partier

Tusental kronor

	Utfall 2013	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden		127 389	171 200	171 200
Nya åtaganden		171 200	171 200	
Infriade åtaganden		-127 389	-171 200	-171 200
Utestående åtaganden	127 389	171 200	171 200	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	171 200	171 200	171 200	

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 171 200 000 kronor anvisas under anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget uppgå till 171 200 000 kronor för respektive år.

Tabell 9.14 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 6:6 Stöd till politiska partier

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	171 200	171 200	171 200	171 200
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	171 200	171 200	171 200	171 200

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10 Nationella minoriteter

10.1 Omfattning

Området omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken. Verksamhet som rör de nationella minoriteterna bedrivs även inom t.ex. områdena utbildningspolitik, språkpolitik och samepolitik.

10.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna ökar inom området 2015 med 6 miljoner kronor jämfört med 2014. Ökningen förklaras av ökat anslag till kommuner som ingår i förvaltningsområde för nationella minoritetsspråk. Från och med 2016 minskar utgifterna eftersom tidigare satsningar på anslag 7:2 *Åtgärder för den nationella minoriteten romer* upphör.

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom område Nationella minoriteter

Miljoner kronor

	Utfall 2013	Budget 2014 ¹	Prognos 2014	Förslag 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
<i>Område Nationella minoriteter</i>							
7:1 Nationella minoriteter	96	97	92	103	103	103	103
7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	11	17	16	17	2	2	2
Summa område Nationella minoriteter	108	113	108	119	104	104	104

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

10.3 Mål

Målet för politiken avseende nationella minoriteter är (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83):

- att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande (se även avsnitt 2.3).

Målet ska följas upp inom följande delområden (prop. 2008/09:158, bet. 2008/09:KU23, rskr. 2008/09:272):

- diskriminering och utsatthet,
- inflytande och delaktighet, och
- språk och kulturell identitet.

10.4 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas resultaten av hur lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk efterlevs och hur väl Sveriges internationella åtaganden uppfylls samt resultatet av övriga insatser. Inom respektive delområde följer en särskild redovisning av resultaten inom ramen för regeringens skrivelse En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032 (skr. 2011/12:156).

10.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För avsnittet saknas resultatindikatorer. Redovisningen och bedömningarna grundas huvudsakligen på Länsstyrelsen i Stockholms och Sametingets rapport (Nationella minoriteter. Rapport om tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk år 2013, i detta avsnitt Uppföljningsrapport 2013). Även Länsstyrelsen i Stockholms särskilda rapport om strategin för romsk inkludering, återrapporteringar av uppdrag och berörda myndigheters årsredovisningar utgör viktiga källor.

10.4.2 Resultat

Efterlevnaden av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk och Sveriges åtaganden

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ger samtliga fem nationella minoriteter i Sverige vissa särskilda grundläggande rättigheter. Dessa rättigheter anger en minimistandard för minoritetsarbetet och innebär bl.a. att myndigheter, kommuner och landsting ska ge de nationella minoriteterna möjligheter till inflytande i frågor som berör dem. Det allmänna har också ett ansvar för att skydda och främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken och främja möjligheten att behålla och utveckla sin kultur i Sverige.

Kommuner och landsting har efter ansökan hos regeringen möjlighet att få ingå i ett förvaltningsområde för meänkieli, samiska eller finska, som innebär vissa utökade rättigheter för tornedalingar, samer och sverigefinnar i berörda kommuner. För de merkostnader som detta innebär beviljas kommuner och landsting statsbidrag. Genom regeringsbeslut har åtta kommuner 2013 och fyra kommuner 2014 anslutits till förvaltningsområdet för det finska språket. Antalet uppgår 2014 till 68 kommuner och tolv landsting och en region (tabell 10.2). Under 2014 har ansökningar från sju kommuner inkommit till regeringen om att få ingå i förvaltningsområdet för det finska språket.

Tabell 10.2 Antal anslutna kommuner och landsting till förvaltningsområde

	2011	2012	2013	2014
Antal kommuner	47	56	64	68
Antal landsting	9	11	11	12
Antal regioner	1	1	1	1

Källa: Länsstyrelsen i Stockholms län.

Under 2013 använde kommunerna statsbidraget framförallt för samordning och språk- och kulturinsatser. Cirka tolv procent av statsbidraget har använts till kostnader som rör förskola och tio procent till kostnader som rör äldreomsorg (Uppföljningsrapport 2013).

Enligt förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ansvarar Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget

för uppföljningen av tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Under 2013 har myndigheterna utvecklat sin uppföljning.

Arbetet med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter i förvaltningsområdena har utvecklats väsentligt sedan 2010 (Uppföljningsrapport 2013). Enligt Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget efterlever kommunerna inom förvaltningsområdena i stort sett sina skyldigheter enligt lagen. Enligt myndigheterna är en bidragande orsak att kommuner och landsting som ingår i förvaltningsområdena har tydligt utpekade funktioner för det minoritetspolitiska arbetet, genomför samråd med företrädare för minoritetsorganisationerna och tar hänsyn till de synpunkter och önskemål som framkommer i samband med dessa.

Enligt Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har dock insatserna i viss utsträckning avstannat i kommunerna som ingår i förvaltningsområdena. Enligt myndigheterna finns det även brister i landstingens och berörda myndigheters arbete. Länsstyrelsen i Stockholms läns och Sametingets bedömning är att lagen behöver förtydligas i vissa avseenden, bl.a. i fråga om rätt till förskoleverksamhet och äldreomsorg på minoritetsspråk.

Länsstyrelsen i Stockholms län har under 2013 haft regeringens uppdrag att särskilt analysera landstingens roll i minoritetsarbetet. Av rapporten framgår att samtliga intervjuade landsting anser att landstingens roll i minoritetspolitiken är betydelsefull (Utvärdering och analys av landstingens roll i minoritetspolitiken, SWECO, 2014).

Statliga myndigheters arbete

Under 2013 fick Institutet för språk och folkminnen, Statens kulturråd, Statens skolverk, Skolinspektionen och Universitets- och högskolerådet i uppdrag att genomföra insatser för de nationella minoriteterna. För Skolinspektionen och Universitets- och högskolerådet löper uppdragen under 2013–2015.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har kartlagt hur lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk beaktas i berörda statliga myndigheters arbete. Länsstyrelsen och Sametinget har kartlagt Arbetsförmedlingens, Försäkringskassans, Pensionsmyndighetens och Skatteverkets arbete med

nationella minoriteter (Kartläggning över hur lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk beaktas i berörda statliga myndigheter, Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget 2014). Enligt kartläggningen varierar myndigheternas insatser. Länsstyrelsens och Sametingets bedömning är att myndigheterna till stora delar saknar ett målinriktat och systematiskt arbetssätt för att säkerställa nationella minoriteters rättigheter inom sina respektive verksamhetsområden.

Information och kunskapsbärande åtgärder

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk anger att kommuner och myndigheter när det behövs på lämpligt sätt ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter. Sametingets och Länsstyrelsens i Stockholms läns uppföljningsrapport för 2013 visar att samtliga kommuner och merparten av landstingen som ingår i förvaltningsområdena på olika sätt har informerat de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter. Informationen har getts på alla minoritetsspråk. Enligt uppföljningsrapporten för 2013 har informationsinsatserna ökat efterfrågan på kulturella aktiviteter, vilket i sin tur inneburit att kommunerna ökat utbudet inom det kulturella området.

Andra områden där informationsinsatserna lett till en ökad efterfrågan är modersmålsundervisning i skolan och modersmålsstöd i förskolan samt äldreomsorg på minoritetsspråk. Inom dessa områden har dock efterfrågan i mindre utsträckning lett till en förstärkning av utbudet.

Sametinget ansvarar för webbsidan www.minoritet.se. Besöksantalet på webbsidan har nästan fördubblats sedan 2011 från ca 3 000 besök per månad till ca 5 800 besök per månad 2013.

Under 2013 arrangerade Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget fyra konferenser för 73 kommuner i fyra län. De båda myndigheterna har också arrangerat utbildningsdagar för nya samordnare i kommuner och landsting och genomfört andra informations-, stöd- och utbildningsåtgärder för kommuner och landsting.

Europarådets granskning av Sveriges åtaganden

I november 2012 offentliggjorde Europarådet sin rapport om hur Sverige uppfyller sina åtaganden enligt ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter. I mars 2013 höll Arbetsmarknads-

departementet tillsammans med Europarådet ett uppföljningsmöte med inbjudna myndigheter, minoritetsorganisationer och andra berörda för att diskutera kommitténs slutsatser. Den 11 juni 2013 antog Europarådets ministerkommitté rekommendationer till Sverige. Enligt Europarådet har skyddet för nationella minoriteter i Sverige ökat väsentligt under senare år men det återstår mycket arbete, bl.a. i fråga om utbildning i minoritetsspråk, åtgärder mot diskriminering och samordning mellan myndigheter.

I oktober 2013 redovisade Sverige sin femte periodiska rapport inom ramen för den femte övervakningsomgången med anledning av Sveriges ratificering av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. I december 2013 genomförde stadgans övervakningskommitté ett besök i Sverige med syfte att följa upp rapporten. Kommitténs rapport väntas under slutet av 2014.

Diskriminering och utsatthet

Arbetet mot diskriminering

Antalet anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen (DO) om diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar eller tornedalingar har under senare år bedömts vara omkring 50 stycken per år. Merparten av anmälningarna rör diskriminering av romer. DO genomför ett särskilt prioriterat arbete för lika rättigheter och möjligheter för judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar t.o.m. 2015.

Enligt DO är mörkertalet sannolikt stort. Benägenheten att anmäla beror bl.a. på vilket förtroende utsatta har för de myndigheter som utreder anmälningar om diskriminering. Dessutom finns det enligt DO skäl att förmoda att kunskapen om hur upprättelse kan ges i allmänhet är låg. Antalet anmälningar speglar enligt Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget därför inte förekomsten och utbredningen av diskriminering och andra former av kränkningar riktade mot judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Antalet domar eller förlikningar utifrån förbuden i diskrimineringslagen (2008:567) som rör någon av de nationella minoriteterna är få. Vidare är andelen anmälda hatbrott med antiziganistiska och antisemitiska motiv som klaras upp liten.

I mars 2014 presenterades en vitbok; Den mörka och okända historien – Vitbok om över-

grepp och kränkningar av romer under 1900-talet (Ds 2014:8). Syftet med boken är att ge ett erkännande åt offren och deras anhöriga och skapa förståelse för den romska minoritetens situation i dag.

En kommission mot antiziganism har tillsatts för att komplettera och förstärka samhällets insatser mot antiziganism (dir. 2014:47). Kommissionen har också fått i uppdrag att ta fram och därefter sprida ett utbildningsmaterial baserat på vitboken i skolan och inom andra samhällsområden (dir. 2014:121).

Särskilda insatser för romsk inkludering

Statens skolverk (Skolverket) har genomfört flera åtgärder för att förbättra romers utbildningssituation. Myndigheten har undersökt romska barns och ungdomars situation i förskola, förskoleklass, grundskola och gymnasieskola i de kommuner som omfattas av regeringens pilotverksamhet. Skolverkets slutsats är att förskolor och skolor inte tar ansvar för att främja de nationella minoritetsspråken, stödja barns och elevers utveckling av den dubbla kulturella identiteten eller säkerställa att skolpersonalen har fått kännedom om de nationella minoriteternas språkliga och kulturella rättigheter (Skolverkets redovisning av regeringsuppdrag inom strategin för romsk inkludering, 2013).

I april 2014 presenterade Skolverket ett inspirationsmaterial för grundskolan om romers kultur, språk, religion och historia som stöd i undervisningen om de nationella minoriteterna. Materialet finns tillgängligt på Skolverkets webbplats.

Inom pilotverksamheten för romsk inkludering har insatserna under året fokuserat på att bygga nätverk inom kommunen och med den romska befolkningen samtidigt som olika aktiviteter för romsk inkludering genomförts. Länsstyrelsen i Stockholms län finner att det finns en god grund för pilotkommunerna att ta fram fungerande metoder och arbetssätt för romsk inkludering (Rapportering för år 2013 avseende En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032, Länsstyrelsen i Stockholms län 2014). Länsstyrelsen understryker samtidigt att det är viktigt att skapa långsiktighet i verksamheten.

Av Länsstyrelsens rapport framgår att den brobyggarverksamhet som bedrivs på lokal nivå inom förskola och skola respektive av Arbets-

förmedlingen är central i arbetet för romsk inkludering. Från och med hösten 2013 deltar 15 personer i den utbildning för brobyggare inom förskola och skola som Södertörns högskola har tagit fram. Enligt Arbetsförmedlingens uppskattning, som bygger på brobyggarnas kontakter med romska arbetssökande, har verksamheten bidragit till 297 nyinskrivningar under 2013 och till att 86 personer av dessa kommit ut i arbete (Arbetsförmedlingens åiterrapportering 2014. Pilotverksamhet för romsk inkludering).

Det råder i dag en stor efterfrågan på brobyggarna och de blir ofta kontaktade av romer från olika delar av landet. För att Arbetsförmedlingen även ska öka kunskapen om romer som nationell minoritet inom myndigheten har Arbetsförmedlingen fortsatt att sprida utbildningspaketet Jämlikhet för romer på arbetsmarknaden. Drygt 500 personer inom myndigheten har under 2013 tagit del av den webbaserade utbildningen.

Satsningen på brobyggare har förstärkts. Socialstyrelsen har i uppdrag att se till att lämplig uppdragsutbildning görs tillgänglig för att under 2014 och 2015 utbilda personer med romsk språk- och kulturkompetens som samtidigt ska arbeta inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården (dnr A2014/1285/DISK). Åtta kommuner har efter ansökan beviljats bidrag för att utbilda dessa personer.

För att stärka romers engagemang i det civila samhället och möjligheterna för romska organisationer att delta i arbetet för romsk inkludering har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) i uppdrag att underlätta erfarenhetsutbyte mellan romska och icke-romska organisationer och fördela medel för arbetet med hälsofrämjande insatser (dnr A2014/2556/DISK).

Jämställdhetsinsatser inom minoritetspolitiken och inom strategin för romsk inkludering
MUCF har under 2011–2014 fördelat ca 3 miljoner kronor årligen i bidrag till nationella minoritetsorganisationers arbete för jämställdhet och mot diskriminering. Myndighetens bedömning är att satsningen har bidragit till att öka medvetenheten om jämställdhetsfrågor bland minoritetsgrupperna och att erfarenhetsutbytet ökat mellan organisationerna. Sammantaget har ett mer systematiskt jämställdhetsarbete påbörjats.

Strategin för romsk inkludering ska utgå från ett jämställdhetsperspektiv och kvinnor är en prioriterad målgrupp. Folkbildningsrådet har fördelat medel till folkhögskolor och studieförbunds verksamheter med fokus på romska kvinnor. Inom ramen för satsningen har romska kvinnor bl.a. förbättrat sina it-kunskaper och fått ökad kunskap om samhällsfrågor som stimulerat till delaktighet och samhällsengagemang. Enligt Folkbildningsrådets redovisning har deltagande aktörer i huvudsak nått sina mål även om det finns ett behov av mer långsiktiga satsningar för att nå målgruppen och bidra till förändring (Jämställdhetsinsatser med särskild inriktning på romska kvinnor 2013, Folkbildningsrådets slutrapport till regeringen).

De kommuner som ingår i pilotverksamheten för romsk inkludering har fått möjlighet att ansöka om bidrag för att rekrytera och utbilda hälsokommunikatörer med romsk språk- och kulturkompetens med särskilt fokus på romska flickor och kvinnor. Kommunerna rapporterar om att arbetet har varit betydelsefullt för målgruppens hälsa (Rapportering för år 2013 avseende En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032, Länsstyrelsen i Stockholms län 2014). Hälsokommunikatörerna har genom sitt arbete bidragit till att personal inom hälsovården har ökat sin kunskap om romers kultur och livssituation samtidigt som de romska flickor och kvinnor som deltagit i olika aktiviteter säger sig uppleva en förbättring av sin allmänhälsa och ett ökat förtroende för hälso- och sjukvården.

Inflytande och delaktighet

Samråd och minoriteters inflytande

Enligt Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget spelar de formaliserade samråden med organisationer som företräder de nationella minoriteterna en viktig roll. En övervägande majoritet av kommuner inom förvaltningsområdena har formaliserade samråd. Sex av tio kommuner och landsting uppger att dialogen med minoriteterna har varit avgörande för deras beslut om verksamheten som rör nationella minoriteter (Uppföljningsrapport 2013).

I syfte att stödja och underlätta verksamheten för de organisationer som företräder nationella minoriteter beviljas varje år statsbidrag till organisationer. Fjorton organisationer ansökte om

bidrag för 2013, varav nio beviljades bidrag på totalt 4,6 miljoner kronor. Regeringen genomförde också under 2013 och 2014 tre samrådsmöten mellan ansvarigt statsråd och företrädare för de nationella minoriteterna.

Särskilda insatser för romsk inkludering

De kommuner som deltar i pilotverksamheten har fortsatt sitt arbete med att utveckla strukturer för samråd och för att på andra sätt säkerställa romskt inflytande och delaktighet i arbetet för romsk inkludering. Samtliga pilotkommuner har anställda personer med romsk kultur- och språkkompetens som samordnare, projektledare och brobyggare eller samhällsvägledare, vilket man anser vara en förutsättning för romsk delaktighet och en av de viktigaste faktorerna för framgång i utvecklingsarbetet.

Under 2013 och 2014 har Regeringskansliet genomfört fem möten med den romska referensgruppen.

Språk och kulturell identitet

Minoritetsspråken regleras i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt i språklagen (2009:600) där det framgår bl.a. att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Av Länsstyrelsen och Sametingets rapport framgår att det genomförs omfattande kultur och språkaktiviteter i förvaltningsområdena för finska, samiska och meänkieli.

Stockholms universitet, Umeå universitet och Södertörns högskola har fått i uppdrag att bygga upp och utveckla ämnesläroinnehåll i de nationella minoritetsspråken. Stockholms universitet och Umeå universitet har beviljats examenstillstånd för ämnesläroinnehåll i finska respektive samiska som modersmål. Vidare har Skolverket fått i uppdrag att förstärka tillgången på modersmålslärare i nationella minoritetsspråk (dnr A2013/2958/DISK och dnr A2014/3289/DISK).

Insatser för kultur, språkvård och revitalisering

Den 14 november 2013 gav regeringen Statens skolverk i uppdrag att stödja utveckling och produktion av läromedel i och på de nationella minoritetsspråken. I uppdraget ingår att samarbeta med Sameskolstyrelsen och att samråda med representanter för modersmålslärare i dessa språk samt företrädare för de nationella

minoriteterna. Uppdraget ska redovisas senast den 12 juni 2015.

I augusti 2014 fick Skolverket i uppdrag att utarbeta förslag till kursplaner och att stödja utveckling och produktion av lärverktyg på de nationella minoritetsspråken. Uppdragen ska redovisas den 1 april och den 7 september 2015.

Institutet för språk och folkminnen (ISOF) har i uppdrag att genomföra språkvårdande insatser för samtliga nationella minoritetsspråk med undantag för samiskan, som hanteras av Sametinget. Under 2013 har institutet fördelat 3,5 miljoner kronor till 35 olika projekt för revitalisering av minoritetsspråken. Vid fördelningen av bidrag har språkprojekt som riktats till barn och ungdomar samt läsfrämjande projekt prioriterats särskilt. Seminarier, ordböcker och ordlistor har varit andra delar av arbetet. ISOF delar dessutom årligen ut ett minoritetsspråkpris för goda insatser i arbetet med minoritetsspråk.

För att främja de nationella minoriteternas språk och kultur fördelar även Statens kulturråd medel inom utgiftsområde 17 avsnitt 4.4.2 (Barn och unga) och genomför insatser som stärker de nationella minoriteternas egna kulturella strukturer. Under 2013 fördelades 12,3 miljoner kronor, vilket är en ökning sedan 2012 med nästan 30 procent. Kulturrådet bevakar även frågan inom ramen för kultursamverkansmodellen där kontinuerliga dialoger förs med länen. Inom utgiftsområde 17 disponerar även Sametinget medel för insatser för samisk kultur och samiska organisationer. Bidraget uppgick 2013 till cirka 14,4 miljoner kronor.

Särskilda insatser för romsk inkludering

Skolverket har presenterat ett antal lärverktyg på samtliga varieteter av romani chib för barn, unga och vuxna som kan användas av bl.a. skolbibliotek, brobyggare och andra som är engagerade i romers utbildningssituation.

10.4.3 Analys och slutsatser

Det statsbidrag som lämnas till de kommuner som ingår i förvaltningsområdet för samiska, finska eller meänkieli har bidragit till att de allra flesta av kommunerna inom förvaltningsområdena till stora delar uppfyller sina åtaganden enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. På kommunal nivå, såväl hos kom-

munerna som hos de nationella minoriteterna, finns ett större medvetande och en ökad efterfrågan när det gäller frågor som rör språk, kultur och utbildning inklusive modersmålsundervisning. Flera rapporter inom utbildningsområdet visar att det finns behov av ytterligare åtgärder för att särskilt tillgodose rättigheter för barn och unga tillhörande de nationella minoriteterna.

De konferenser och utbildningsdagar som Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget genomfört har ökat kunskapen om minoritetslagen och dess tillämpning.

I fråga om revitalisering av de nationella minoritetsspråken finns ett fortsatt stort intresse att bedriva revitaliseringsprojekt. Samiskt språkcentrums arbete med att utveckla metoder för revitalisering har haft en positiv effekt på tillvaratagandet av språkkunskaper hos äldre och passiva språkbrukare och bidragit till att öka antalet aktiva talare.

De statliga medel som fördelas till de nationella minoriteternas kulturverksamheter är betydelsefulla för att bevara, utveckla och sprida minoriteternas kultur.

Samtidigt som det är möjligt att konstatera att lagstiftningen lett till att myndigheter, kommuner och landsting på ett mer aktivt sätt arbetar med frågor som rör de nationella minoriteternas rättigheter, tycks det finnas oklarheter i lagstiftningen och brister i genomförandet som behöver uppmärksammas.

Insatserna för att stärka jämställdhetsarbetet bland de nationella minoriteterna har bidragit till en ökad medvetenhet om jämställdhetsfrågor bland grupperna och till ett mer systematiskt jämställdhetsarbete. Inom strategin för romsk inkludering är de särskilda satsningarna på romska flickor och kvinnor en viktig del i arbetet med att säkerställa att kvinnor och män kan delta i samhället på lika villkor.

Samrådsförfarandet har utvecklats i positiv riktning och är en förutsättning för att förverkliga målen på området. Intresset från minoriteterna i detta är fortsatt stort.

Inom ramen för strategin för romsk inkludering har Arbetsförmedlingens och Skolverkets insatser utgjort ett viktigt bidrag till framstegen i arbetet. Båda myndigheterna har börjat integrera erfarenheterna från sina insatser i den egna verksamheten. Pilotverksamheten för romsk inkludering har under året skapat en god grund för kommunerna att ta fram fungerande metoder

och arbetssätt för romsk inkludering. Det är viktigt att arbetssätten på nationell och lokal nivå införlivas i verksamhetens ordinarie strukturer så att satsningen blir långsiktigt hållbar.

Arbetet med vitboken om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet har spelat en viktig roll för arbetet med att överbrygga förtroendeklyftan mellan den romska minoriteten och majoritetssamhället.

Romsk delaktighet och romskt inflytande är avgörande för om arbetet med romsk inkludering ska bli framgångsrikt. Inom både myndigheter och kommuner som involverats i arbetet pågår en utveckling av olika former för samråd och dialog med romska företrädare. Det är också viktigt att skapa förutsättningar för att det romska civilsamhället kan engageras i arbetet.

10.5 Politikens inriktning

Behovet av kunskap om lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk är fortsatt stort inom olika delar av samhället både i fråga om den statliga förvaltningen och bland kommuner och landsting. Det behövs därför fortsatta insatser för att informera och sprida kunskap om lagen och om dess tillämpning.

Samtidigt har vissa frågor väckts om lagens tillämpning, bl.a. i fråga om rätten till förskola och äldreomsorg på minoritetsspråk inom respektive språks förvaltningsområde. Regeringen ser därför ett behov av att klargöra hur omfattande dessa problem kan vara.

Regeringen finner det positivt att nya kommuner ansökt om att få ingå i förvaltningsrådet för finska och avser också att utvidga förvaltningsområdet med nya kommuner.

DO:s prioriterade arbete avseende diskriminering av nationella minoriteter ska följas upp.

Regeringen kommer att fortsätta att stödja och stimulera arbetet med att revitalisera minoritetsspråken. En dialog kommer att inledas med de nationella minoritetsorganisationerna i fråga om bidragen till revitalisering i syfte att få ännu bättre effekt av medlen.

Flera jämställdhetsåtgärder för nationella minoriteter kommer att slutrapporteras under 2015 och utgöra ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet.

Det är viktigt att säkerställa långsiktighet i myndigheternas och kommunernas arbete med romsk inkludering. Brobyggare med romsk språk- och kulturkompetens har gett vissa resultat och finns nu även inom områdena social omsorg och hälsa. Brobyggarverksamhet som arbetsmetod kan fortfarande utvecklas vidare och förbättras.

Det är också angeläget att stärka förutsättningarna för romers engagemang i det civila samhället och för romska kvinnors och mäns möjlighet att delta i arbetet med romsk inkludering.

Regeringen kommer också att följa arbetet vid Kommissionen mot antiziganism och säkerställa att ett material som utgår från vitboken om övergrepp och kränkningar av romer under 1900-talet sprids till skolor och andra delar av samhället.

10.6 Budgetförslag

10.6.1 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tabell 10.3 Anslagsutveckling 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	96 201	715	
2014	96 917 ¹		92 267
2015	Förslag	102 917	
2016	Beräknat	102 917	
2017	Beräknat	102 917	
2018	Beräknat	102 917	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för de nationella minoriteterna enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och enligt språklagen (2009:900) samt enligt Sveriges minoritetsåtaganden. Anslaget får även användas för Länsstyrelsens i Stockholms läns och Sametingets utgifter för det nationella samordningsansvaret för minoritetspolitiken samt för uppföljning enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Därutöver får anslaget användas för utgifter för

statsbidrag enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till kommuner och landsting inom förvaltningsområdena för finska, meänkeli och samiska samt för utgifter för statsbidrag för verksamhet som främjar regeringens minoritetspolitik.

Regeringens överväganden

För att skapa förutsättningar för att fler kommuner ska kunna ingå i förvaltningsområdet för finska, ökas anslaget med 6 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2015.

Regeringen föreslår att 102 917 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 102 917 000 kronor för respektive år.

Tabell 10.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	96 917	96 917	96 917	96 917
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	6 000	6 000	6 000	6 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	102 917	102 917	102 917	102 917

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.6.2 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer

Tabell 10.5 Anslagsutveckling 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer

Tusental kronor

År	Utfall	11 358	Anslags-sparande	143
2013	Utfall	11 358	Anslags-sparande	143
2014	Anslag	16 500 ¹	Utgifts-prognos	16 089
2015	Förslag	16 500		
2016	Beräknat	1 500		
2017	Beräknat	1 500		
2018	Beräknat	1 500		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utvecklingsarbete och samordning för att främja den nationella minoriteten romers rättigheter och livsvillkor. Anslaget får även användas för utgifter för utbildnings- och arbetsmarknads-åtgärder för den nationella minoriteten romer.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 16 500 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Åtgärder för den nationella minoriteten romer* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 1 500 000 kronor för respektive år.

Tabell 10.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	16 500	16 500	16 500	16 500
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		-15 000	-15 000	-15 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	16 500	1 500	1 500	1 500

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

11 Medier

11.1 Omfattning

Kapitlet omfattar dagspress, radio och television. Området är delat mellan utgiftsområdena 1 Rikets styrelse och 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. I den del av budgetpropositionen som behandlar det senare utgiftsområdet återfinns en mer utförlig beskrivning och analys av medieområdet.

11.2 Budgetförslag

11.2.1 8:1 Presstödsnämnden

Tabell 11.1 Anslagsutveckling 8:1 Presstödsnämnden

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2013	6 484	206	
2014	6 750 ¹		6 582
2015	Förslag	6 842	
2016	Beräknat	6 892 ²	
2017	Beräknat	7 011 ³	
2018	Beräknat	7 197 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 825 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 826 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 6 826 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Presstödsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 6 842 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Presstödsnämnden* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 6 892 000 kronor, 7 011 000 kronor respektive 7 197 000 kronor.

Tabell 11.2 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:1 Presstödsnämnden

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	6 750	6 750	6 750	6 750
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	98	165	284	470
Beslut ³	-6	-23	-23	-23
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	6 842	6 892	7 011	7 197

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget föreslås minska med 6 000 kronor för 2015 och beräknas minska med 23 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

11.2.2 8:2 Presstöd

Tabell 11.3 Anslagsutveckling 8:2 Presstöd

Tusental kronor

2013	Utfall	517 510	Anslags- sparande	40 609
2014	Anslag	567 119 ¹	Utgifts- prognos	517 263
2015	Förslag	567 119		
2016	Beräknat	567 119		
2017	Beräknat	567 119		
2018	Beräknat	567 119		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till presstödet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 567 119 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Presstödet* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 567 119 000 kronor för respektive år.

Tabell 11.4 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:2 Presstödet

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014 ¹	567 119	567 119	567 119	567 119
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	567 119	567 119	567 119	567 119

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

11.2.3 8:3 Myndigheten för radio och tv

Tabell 11.5 Anslagsutveckling 8:3 Myndigheten för radio och tv

Tusental kronor

2013	Utfall	24 416	Anslags- sparande	817
2014	Anslag	25 689 ¹	Utgifts- prognos	25 781
2015	Förslag	25 815		
2016	Beräknat	25 994 ²		
2017	Beräknat	26 435 ³		
2018	Beräknat	27 132 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 25 751 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 25 752 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 25 753 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för radio och tv:s förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Delar av verksamheten vid Myndigheten för radio och tv finansieras genom att medel anvisas från rundradiokontot till statens budgets inkomstsida. För 2015 föreslås att 8 700 000 kronor delfinansierar myndighetens verksamhet. I enlighet med vad som framgår av budgetpropositionen för 2014 avser 1 000 000 kronor av dessa medel en förstärkning med anledning av ett förtydligt uppdrag till myndigheten. För 2014 har den förstärkningen kommit till stånd genom en utökad anslagskredit. Regeringen avser att i ändringsbudget för 2015 återkomma med förslag om en reell förstärkning av anslaget som avser att täcka utgifterna både för 2014 och 2015.

Regeringen föreslår att 25 815 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Myndigheten för radio och tv* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 25 994 000 kronor, 26 435 000 kronor respektive 27 132 000 kronor.

Tabell 11.6 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 8:3 Myndigheten för radio och tv

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	25 689	25 689	25 689	25 689
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	149	393	835	1 532
Beslut ³	-23	-88	-89	-89
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	25 815	25 994	26 435	27 132

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.

³ Anslaget föreslås minska med 23 000 kronor för 2015 och beräknas minska med 88 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 11.7 Offentligrättslig verksamhet – Avgifter för analog kommersiell radio

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	128 211	0	0	0
Prognos 2014 ¹	115 891	0	0	0
Budget 2015 ¹	115 891	0	0	0

¹ För 2014 anges det belopp som Myndigheten för radio och tv har fastställt avgifterna till. Beloppet har inte räknats upp för 2015 eftersom avgiften beräknas utifrån förändringar i KPI för oktober månad.

Intäkterna från avgifter för analog kommersiell radio minskar under 2014, i huvudsak till följd av att fyra tillstånd att sända analog kommersiell radio har återkallats på tillståndshavarens egen begäran. Dessa tillstånd kommer att utlysas på nytt. Antalet tillstånd vid utgången av 2013 var 99 (föregående år 103).

Tabell 11.8 Offentligrättslig verksamhet – Särskild avgift och viten

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	5 170	0	0	0
Prognos 2014 ¹	-	0	0	0
Budget 2015 ¹	-	-	-	-

¹ Att lämna en prognos och budget för särskilda avgifter och utdömda viten är inte möjligt då dessa är beroende av framtida beslut av granskningsnämnden för radio och tv och domstolsutslag.

Myndigheten för radio och tv ansvarar för inkassering och eventuell indrivning av särskild avgift enligt radio- och tv-lagen (2010:696). Under 2013 inkasserades sammanlagt 5 170 000 kronor i särskilda avgifter.

Tabell 11.9 Offentligrättslig verksamhet – Avgifter för ansökan om tillstånd att sända tv och digital kommersiell radio

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	3 041	3 041	2 448	593 ¹
Prognos 2014	0	593	593	0
Budget 2015	0	0	0	0

¹ Överskottet för räkenskapsåret 2013 har förts över till 2014 för att täcka kostnaderna för den fortsatta handläggningen av tillståndsansökningar från 2013.

Möjligheten att utlysa och meddela tillstånd för marksänd tv är beroende av hur stort frekvensutrymme som fördelats för sådana sändningar. Hur många tillstånd som kan meddelas är också beroende av hur det tillgängliga utrymmet fördelats mellan olika tjänster och tekniska lösningar.

Tabell 11.10 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	266	442	-176
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Prognos 2014	250	250	0
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Budget 2015	250	250	0
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)

Myndigheten för radio och tv ansvarar för att utfärda utgivningsbevis för webbsidor m.m. En ansökningsavgift om 2 000 kronor per ansökan

eller ändringsansökan tas ut enligt förordningen (2002:916) om avgifter i vissa yttrandefrihetsärenden. Verksamheten är avgiftsfinansierad och avgifterna ska täcka myndighetens direkta kostnader. Myndigheten för radio och tv arbetar aktivt med att informera om möjligheten att söka utgivningsbevis för att på detta sätt öka avgiftsintäkterna.

12 Sieps samt EU-information

12.1 Omfattning

Området omfattar den forsknings- och analysverksamhet som bedrivs av Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps). Inom detta område finansieras även verksamhet gällande information om Europeiska unionen (EU) och om utvecklingen av samarbetet inom unionen.

12.2 Resultatredovisning

12.2.1 Resultat avseende Svenska institutet för europapolitiska studier

Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) är en myndighet vars målsättning är att ta fram forskningsrapporter, analyser och annat underlag som rör utvecklingen inom EU och göra detta tillgängligt för beslutsfattare på olika nivåer samt aktivt delta i och skapa internationellt forskningsutbyte. Sieps ska även sedan 1 januari 2013 tillhandahålla utbildningar i ämnen som rör EU som en del av kompetensförsörjningen i statsförvaltningen. Uppdraget har från och med den 1 januari 2014 breddats till att omfatta kompetensförsörjningen i offentlig verksamhet vilket medför att målgruppen utvidgas till att omfatta även lokal och regional nivå.

Forskningen vid Sieps bedrivs inom fem övergripande temata eller ramprojekt vilka samtliga är fleråriga: EU:s politiska och ekonomiska system, medlemsstaterna och europeisk integration, ekonomisk politik i Europa, EU:s inre marknad och den fria rörlighetens utmaningar samt EU:s externa relationer. Inom varje delprojekt rymms

ett antal olika delområden. Under 2013 har de flesta forskningsrapporterna från Sieps tagits fram inom ramprojekten EU:s politiska och ekonomiska system, EU:s inre marknad och den fria rörlighetens utmaningar samt EU:s externa relationer. Innehållet kvalitetsgranskas genom förhandsgranskning av andra forskare med kunskaper inom forskningsområdet, enligt gängse normer för akademisk forskning.

Medlen för att nå Sieps målgrupper är publikationer, seminarier, webbplatsen med nedladdningsbara publikationer samt att nå ut via media. Under 2013 utgav Sieps totalt 27 publikationer vilket innebär att publikationsnivån ökade i jämförelse med året innan. Vidare citeras Sieps eller förekommer på annat sätt i etablerade medier. Tendensen under 2013 var ökande även i denna del.

Sieps anordnade under 2013 dels öppna seminarier för representanter för bl.a. politiska institutioner, civila samhället, förvaltning, akademin, media och näringsliv, dels interna seminarier i Regeringskansliet i olika aktuella EU-politiska frågor. Antalet seminarier och seminariedeltagare ökade 2013 jämfört med året innan. Deltagarna vid seminarierna är företrädesvis tjänstemän vid myndigheter (bl.a. Regeringskansliet), forskare samt representanter för intresseorganisationer.

Under 2013 fortsatte Sieps satsning på spridning av rapporter, analyser och andra underlag. Direktutskick av publikationer utgör en viktig del i detta liksom nedladdning av rapporter och andra publikationer från Sieps webbplats.

Sieps har även uppdraget att delta i internationellt forskningsutbyte och har under året ytterligare utvecklat sitt deltagande i både

nationella och internationella nätverk kring Europaforskning.

Under 2013 genomfördes 21 utbildningar för kompetensförsörjning i statsförvaltning. Drygt 400 personer deltog sammanlagt i dessa utbildningar. Sieps utbildningar har tonvikten på områden som EU:s historik, EU:s uppbyggnad och institutioner, unionens regionala dimension, förhandlingsteknik samt lagstiftningsprocessen och EU:s rättsordning.

Sieps har ett integrerat jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet. Bland annat har andelen kvinnliga forskare vid Sieps ökat.

12.2.2 Analys och slutsatser

Forsknings- och publikationsverksamheten har varit på en fortsatt hög nivå inom ämnen som är relevanta för att följa utvecklingen inom EU-samarbetets många olika områden. Det är positivt att åtgärder för kvalitetssäkring av rapporter vidmakthålls, vilket är betydelsefullt för Sieps trovärdighet.

Myndighetens publikationer, remissvar, utskick av publikationer, seminarier samt antal unika besökare på webbplatsen och nedladdningar från denna under 2013 har ökat i jämförelse med föregående år med samma resurstilldelning.

Vad avser den huvudsakliga effekten är bedömningen att mycket av den forskning kring EU och den publicering av forskningsresultat som Sieps utför inte skulle ha kommit till stånd om Sieps verksamhet inte fanns. Vidare kan konstateras att den forskning som sker inom Sieps och de forskningsrapporter som Sieps beställer från forskare vid universitet och högskolor förstärker och berikar kunskapen kring EU i Sverige. Ett särskilt värde ligger i att Sieps med sin stab av forskare har kunskap om den svenska profilen och debatten i olika EU-frågor och kan ta hänsyn till det när man väljer och formulerar frågeställningar och inkorporera sådana aspekter i sina studier och analyser. Att det perspektivet återspeglas i analyser och rapporter är ett av Sieps mervärden. Ytterligare en effekt är det genomslag som verksamheten har fått genom fortsatt god uppmärksamhet i media. Seminariedeltagarnas utvärderingar pekar också på en hög grad av uppskattning från det breda spektrum av deltagare som Sieps seminarier har.

Erfarenheterna från det första året som Sieps har genomfört EU-utbildningar är goda. När det gäller utbildningarnas relevans och kvalitet avspeglar deltagarnas enkätsvar en överlag nöjd deltagarkrets.

Regeringen bedömer att Sieps framgångsrikt har genomfört de uppgifter som anges i instruktionen för myndigheten. Vidare gör regeringen bedömningen att Sieps kompetens och expertkunskaper kommer att efterfrågas även kommande år. Bland annat till följd av de politiska initiativ till förändringar av EU-samarbetet som har framkommit under senare tid kan behovet av Sieps expertanalyser även komma att öka.

12.2.3 Resultat avseende EU-information

Utöver Sieps verksamhet har medel avsatts för EU-information och kommunikationsinsatser inom området.

Medel har avsatts för att ge stöd till olika aktörer i syfte att stimulera ett mångsidigt offentligt samtal kring EU:s framtidsfrågor. Förordningen (2012:409) om statsbidrag för verksamhet som belyser EU:s framtidsfrågor ligger till grund för att ge statsbidrag i detta syfte. Under 2013 beslutades om stöd till nio olika projekt. Sammantaget är alla fyra policyområden som omnämns i förordningen - vägar till ökad tillväxt, demokrati och medborgarinflytande, unionens globala roll samt reformer av EU:s arbetssätt - representerade bland de beviljade projekten. Dessa behandlar frågor kring bl.a. hållbar ekonomi och hållbara handelsystem, hur trygga jobb kan skapas i Europa, EU som aktör vad gäller respekten för de mänskliga rättigheterna, transprens och integritet, möjliga ekonomiska handlingsvägar efter den ekonomiska krisen samt EU:s utrikespolitiska roll.

Under budgetåret 2013 avsattes medel för kommunikationsinsatser som syftar till att öka kunskaperna om EU:s institutioner som arbetsgivare. Medel avsattes även till att informera om hur rekryteringen via uttagningsprov till EU:s institutioner går till eftersom dessa prov är den främsta källan till nyrekrytering till unionens institutioner. Uppdraget har genomförts av Universitets- och högskolerådet (UHR).

Vidare har medel avsatts för att finansiera gemensamma aktiviteter inom ramen för det så kallade förvaltningspartnerskapet mellan

regeringen, EU-kommissionen och Europaparlamentet. I Sverige har utbildningsinsatser genomförts för främst gymnasielärare i samhällskunskap och skolledare. Ansvarig myndighet för dessa insatser var UHR. Myndighetens uppdrag omfattade att underhålla de skolambassadörsnätverk som skapats inom ramen för denna insats. Inom ramen för förvaltningspartnerskapet gav regeringen vidare Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att genomföra en satsning på unga inför Europaparlamentsvalet 2014. Insatser bl.a. i form av utbildningar, riktades till unga och personer som arbetar med unga inom t.ex. ideella organisationer eller kommunal verksamhet.

12.2.4 Analys och slutsatser

När det gäller statsbidraget för verksamhet som belyser EU:s framtidsfrågor kan regeringen konstatera att ansökningsintresset var stort under 2013. Totalt söktes medel som översteg tillgängliga resurser och projektförslagen var över lag av god kvalitet. De av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor beviljade medlen tillföll under 2013 tankesmedjor, forskningsinstitut och intresseorganisationer.

De medel som ställts till förfogande under budgetåret 2013 för information och kunskaps-höjande insatser när det gäller rekrytering till EU:s institutioner och organ kompletterar de förberedelse- och utbildningsinsatser som sedan tidigare på regeringens uppdrag genomförts för att förstärka möjligheterna för svenska medborgare att bli antagna via uttagningsproven. De medel som har avsatts för detta syfte har under 2013 framgångsrikt använts för spridning av information till relevanta målgrupper.

Avseende genomförandet av EU-utbildning för lärare i samhällskunskap och skolledare samt den särskilda satsningen på unga inför Europaparlamentsvalet 2014 inom ramen för förvaltningspartnerskapet kan konstateras att ett flertal olika insatser riktade till unga och unga vuxna har genomförts. Under år 2013 meddelade kommissionen att förvaltningspartnerskapet och finansieringen av detta program från EU-institutionernas sida ska fasas ut.

Regeringen gör den samlade bedömningen att de insatser som genomförts 2013 när det gäller information och kommunikation kring EU-

frågor har bidragit till att höja kunskaps- och medvetandenivån i Sverige kring dessa frågor.

12.3 Politikens inriktning

EU står under kommande år inför många utmaningar. De olika förslag till utveckling och förändringar i EU-samarbete som framförs i Sverige och i andra medlemsländer inom EU behöver belysas sakligt och analytiskt. Det finns ett behov för att utveckla en god kunskapsbas om EU i den svenska offentliga verksamheten och ge möjlighet till fördjupning av kunskaper både till tjänstemän och förtroendevalda. Det är värdefullt med kunskaper om hur EU:s gemensamma institutioner fungerar och deras betydelse för medborgarna.

Därför avser regeringen att under 2015 avsätta medel inom anslaget för forsknings- och analysverksamhet, för utbildningar om EU både till förtroendevalda och tjänstemän inom offentlig verksamhet samt för olika kommunikationsinsatser kring EU. Ambitionen är att under 2015 bidra till att det finns en god kunskapsgrund kring EU och att det kan föras ett initierat och livligt offentligt samtal kring unionens utveckling och politiska vägval. I det offentliga samtalet är det även av särskild vikt att det finns utrymme för debatt kring de av medborgarnas vardagsfrågor som har anknytning till samarbetet inom EU.

Svenska institutet för europapolitiska studier

Forskningen och spridningen av resultaten

Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) spelar en viktig roll genom sina forskningsbaserade analyser och seminarieverksamhet. Inriktningen på den forsknings- och analysverksamhet som bedrivs vid Sieps ska ligga i linje med de utmaningar som EU och dess medlemsländer står inför samt ge regeringen och andra beslutsfattare underlag för överväganden. Vidare bör Sieps lägga vikt vid att även fortsättningsvis ha en hög målsättning när det gäller spridning, bl.a. genom publikationer som även görs tillgängliga på Sieps hemsida, seminarier samt särskilda ansträngningar för att sprida forskningsresultat bland målgrupper som Sieps tidigare har haft svårigheter att nå. Sieps bör även

lägga vikt vid och utveckla det utbyte som institutet har med forskare och forskningsinstitut inom Europaforskningen i andra länder.

EU-utbildningar

Sieps uppgift att tillhandahålla utbildningar om EU till offentlig verksamhet innebär att man riktar sig till nationell, regional och lokal nivå och till både tjänstemän och förtroendevalda. Utbildningarna ges såväl i form av fasta utbildningar som utbildningar vilka är anpassade och utformade för den enskilda myndighetens behov. Sieps verksamhet inom detta område har en särskild vikt för kompetensförsörjningen på EU-området för Regeringskansliet och för de övriga statliga myndigheterna. Vidare bör Sieps bidra till en god kunskapsbas bland beslutsfattare på regional och lokal nivå om EU och om EU:s betydelse för medborgarna. En allmänt god kunskapsgrund om EU bidrar till att det kan föras ett mångfasetterat offentligt samtal kring EU-samarbetet.

Kommunikationsinsatser på EU-området

EU:s grundläggande värden

Regeringen anser att ungdomars kunskaper om Förintelsen och andra brott mot mänskligheten i Europa behöver stärkas, liksom deras insikter om behovet av en demokratisk europeisk integration. Ett projekt med utbildning och elevresor till Förintelsens platser i Polen, som finansierats med medel från detta anslag och från anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, pågår även under 2015.

Rekrytering till EU:s institutioner

De anställda inom EU:s institutioner rekryteras från alla EU:s medlemsländer. Även om de i sitt arbete verkar inom sin organisation och inom dess ramar bär de med sig erfarenheter och värderingar från sina hemländer. Det är viktigt att även ett svenskt och nordiskt perspektiv finns med i de olika beredningsprocesser som pågår inom kommissionen, rådssekretariatet och övriga EU-institutioner. Därför avser regeringen även under 2015 avsätta medel för att främja att svenska medborgare får anställning inom EU:s institutioner. Behovet för att främja rekryteringen förstärks av att en stor del av de svenska medborgare som arbetar inom institutionerna kommer att uppnå pensionsålder inom den

kommande tioårsperioden. Det kommer att medföra att den svenska andelen av anställda inom EU:s institutioner kommer att minska eftersom nyrekryteringen har varit otillräcklig under det senaste decenniet. Det gör även att basen för rekrytering av svenskar till chefs-tjänster inom institutionerna på sikt kommer att minska.

Strategiskt partnerskap med EU-kommissionen

Europeiska kommissionen erbjuder ett samarbete om EU-informationsinsatser inom ramen för ett så kallat strategiskt partnerskap. Det innebär att kommissionen, Europaparlamentet och Regeringskansliet samarbetar kring olika informationsinsatser för att bland unga öka kunskapen och förståelsen i Sverige för det europeiska samarbetet. Det strategiska partnerskapet ersätter förvaltningspartnerskapet inom vars ram ett flertal insatser har genomförts bl.a. för att öka kunskapen om EU bland unga. För att bygga vidare på de framgångsrika satsningarna avsätts medel från anslaget för verksamhet inom ramen för det strategiska partnerskapet under 2015.

Ambitionen är att dessa insatser inom kommunikationsområdet sammantaget kommer att öka medvetenheten om EU:s grundläggande värden och kunskaperna om EU bland unga samt bidra till långsiktig svensk närvaro i EU:s institutioner.

12.4 Budgetförslag

12.4.1 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information

Tabell 12.1 Anslagsutveckling 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information

Tusental kronor

År	Utfall	18 621	Anslags-sparande	553
2013	Utfall	18 621		553
2014	Anslag	20 406 ¹	Utgifts-prognos	20 305
2015	Förslag	17 488		
2016	Beräknat	17 571 ²		
2017	Beräknat	17 846 ³		
2018	Beräknat	18 295 ⁴		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 17 443 tkr i 2015 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 444 tkr i 2015 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 17 446 tkr i 2015 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Svenska institutet för europapolitiska studiers förvaltningsutgifter. Anslaget får användas för kommunikationsinsatser på EU-området. Anslaget får användas för utgifter för att medfinansiera medel från EU. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till verksamhet som belyser EU:s framtidsfrågor och den administration som föranleds av detta. Anslaget får användas för insatser för att främja rekrytering av svenska medborgare till EU:s institutioner.

Kompletterande information

Inom ramen för det strategiska partnerskapet med kommissionen kan medel från anslaget användas för de kommunikationsinsatser i Sverige om EU som beslutas under budgetåret 2015.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Sieps har möjlighet att ta ut avgifter för den utbildningsverksamhet som myndigheten bedriver. Den utgör en uppdragsverksamhet vid myndigheten.

Tabell 12.2 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2013	900	2 600	-1 700
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Prognos 2014	1 500	2 000	-500
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Budget 2015	1 500	2 500	-1 000
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)

Under det första verksamhetsåret för EU-utbildningar hade myndigheten höga kostnader i samband med uppstart av det nya uppdraget att tillhandahålla EU-utbildningar för statlig förvaltning. I uppbyggnadsskedet har kurser inte hunnit genomföras i den utsträckning som planeras för kommande år vilket har lett till att intäkterna under det första verksamhetsåret varit låga.

Regeringens överväganden

I syfte att skapa reformutrymme inom andra prioriterade områden föreslår regeringen att anslaget 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* minskas med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2015.

Regeringen föreslår att 17 488 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* för 2015. För 2016, 2017 och 2018 beräknas anslaget till 17 571 000 kronor, 17 846 000 kronor respektive 18 295 000 kronor.

Tabell 12.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2018, för 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information

Tusental kronor

	2015	2016	2017	2018
Anvisat 2014¹	20 406	20 406	20 406	20 406
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	97	247	569	1 095
Beslut ³	-3 015	-3 082	-3 129	-3 207
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	17 488	17 571	17 846	18 295

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FIU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2014. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2016–2018 är preliminär.³ Anslaget föreslås minska med 15 000 kronor för 2015 och beräknas minska med ca 50 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Bilaga 1

Förteckning över
Sveriges
utlandsmyndigheter
samt ackrediteringar för
de Stockholmsbaserade
ambassadörerna

Bilaga 1

Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna

Innehållsförteckning

I. Beskickningar	5
II. Delegationer	6
III. Karriärkonsulat	6
IV. Stockholmsbaserade ambassadörer	7

1.1 Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna per den 1 augusti 2014

I. Beskickningar

(sidoackrediteringar inom parentes)

Abu Dhabi (Manama)	Haag
Abuja (Accra)	Hanoi
Addis Abeba (Djibouti)	Harare (Lilongwe, Port Louis)
Alger	Havanna
Amman	Helsingfors
Ankara	Islamabad
Astana	Jakarta
Athen	(Dili)
Bagdad	Jerevan
Baku	Kabul
Bamako (Niamey, Nouakchott, Ouagadougou)	Kampala (Bujumbura, Kigali)
Bangkok (Manila, Yangon, Vientiane)	Kairo
Belgrad (Podgorica)	Khartoum (Bangui, Juba, N'Djamena)
Berlin	Kiev
Bern (Vaduz)	Kigali ¹⁾
Bogotá D.C. (Caracas, La Paz, Quito,)	Kinshasa (Brazzaville, Libreville, Malabo, Yaoundé)
Brasilia	Kuala Lumpur
Budapest	Köpenhamn
Buenos Aires (Asunción, Montevideo)	La Paz ¹⁾
Bukarest	Lissabon (Bissau, Praia)
Canberra (Apia, Funafuti, Nuku`alofa, Suva, Honiara, Port Moresby, Port Vila, Södra Tarawa, Yaren, Wellington)	London
Chisinau	Luanda (Sao Tomé, Príncipe)
Damaskus (Beirut)	Lusaka
Dar es Salaam (Antananarivo)	Madrid (Andorra la Vella)
Dhaka	Maputo (Mbabane)
Doha	Mexico
Guatemala (San Salvador, Tegucigalpa, San José, Managua, Panamá)	Minsk
	Monrovia
	Moskva
	Nairobi (Moroni, Victoria)
	New Delhi (Colombo, Kathmandu, Thimphu, Malé)
	Nicosia
	Oslo
	Ottawa
	Ouagadougou ¹⁾
	Paris (Monaco)

Peking
(Ulan Bator)
Phnom Penh
Prag
Pretoria
(Gaborone, Maseru, Windhoek)
Pristina¹⁾
Pyongyang
Rabat
Reykjavik
Riga
Riyadh
(Muscat, Kuwait, Sana'a)
Rom
(San Marino)
Santiago de Chile
(Lima)
Sarajevo
Seoul
Singapore
(Bandar Seri Bagawan)
Skopje
(Pristina, Tirana)
Tallinn
Tbilisi
(Jerevan)
Teheran
Tel Aviv
Tirana¹⁾
Tokyo
(Koror, Majuro, Pohnpei)
Vilnius
Warszawa
Washington
Wien
(Bratislava, Ljubljana)
Zagreb

II. Delegationer

Sveriges ständiga representation vid Europeiska Unionen (EU) i Bryssel

Sveriges ständiga representation vid Förenta nationerna i New York

Sveriges ständiga representation vid de internationella organisationerna i Genève

Sveriges delegation vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco) i Paris

Sveriges ständiga representation vid Europarådet i Strasbourg

Sveriges ständiga delegation vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) i Wien

Sveriges delegation vid Nato i Bryssel

III. Karriärkonsulat

a) Generalkonsulat

Hongkong
Istanbul
Jerusalem
Mariehamn
Mumbai
S:t Petersburg
Shanghai

¹⁾ Beskickningen förestås av en chargé d'affaires

IV. Stockholmsbaserade ambassadörer

De tio sändebuden har följande ackrediteringar:

1. Basseterre (St Christopher och Nevis), Belmopan (Belize), Bridgetown (Barbados), Castries (St Lucia), Georgetown (Guyana), Kingston (Jamaica), Kingstown (St Vincent och Grenadinerna), Nassau (Bahamas), Paramaribo (Surinam), Port-au-Prince (Haiti), Port of Spain (Trinidad och Tobago), Roseau (Dominica), Santo Domingo (Dominikanska Republiken), St George's (Grenada), St John's (Antigua och Barbuda)
2. Tripoli(Libyen), Tunis (Tunisen)
3. Heliga Stolen, Valletta (Malta)
4. Asmara (Eritrea)
5. Asjchabad (Turkmenistan), Bisjkek (Kirgizistan), Dusjanbe (Tadzjkistan), Tasjkent, (Uzbekistan)
6. Baku (Azerbajdzjan)
7. Sofia (Bulgarien)
8. Abidjan (Elfenbenskusten), Banjul (Gambia), Conakry (Guinea), Dakar (Senegal), Freetown(Sierra Leone), Lomé (Togo), Porto Novo (Benin)
9. Dublin (Irland)
10. Bryssel (Belgien), Luxemburg (Luxemburg)